

Komünizm İnsan içindir (Sy: 32)

Politika

SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

Ocak 2026

Yıl: 12

Sayı: 97

MUSTAFA SUPHİ VAKFI MERKEZ YAYIN ORGANI

15 Günlük Gazete Bağış Karşılığı: Maliyeti 50 TL

Yurtdışı: 5 EUR/USD

ONBEŞLER Bizimle!

Her yıl 28/29 Ocak gecesi Karadeniz kabarrır. Dalgalar yalıyalar. Karadeniz'in o gece içi içine sığmaz. Sonra bir avuç komünist Sürmene'de 28/29 Ocak 1921 gecesi takaların denize açıldığı yerde Karadeniz'e kısl bir çelenk ve kısl karanfiller bırakırlar. Karadeniz bir anda süt liman olur. **Mustafa Suphi** ve yoldaşlarına saygıya durur.

Aradan yıllar geçmesine rağmen devletin kollukları, Topal Osman'ın, Kayıkçılar Kahyası Yahya'nın torunları utangaç şekilde sivil ekip arabalarından komünistleri izlerler, notlar alırlar, gizlice fotoğraflarını çekerler. Aralarında densiz birileri varsa gider bir de GBT yaparlar. Karadeniz'in komünistleri, Mustafa Suphilerin torunları buna alışkıtır. Sınıf kinleri ile dimdik dururlar, şerefsizlere pas vermezler.

Korkuyorlar! Türkiye Komünist Partisi'nin kurucu önderlerini kendileri açısından bir neden olmasaydı kallesçe katletmezlerdi. Mustafa Kemal bizzat Mustafa Suphi yoldaş ile yazıştı, kurye üzerinden haberleşti. Ancak göze alamadılar. Çünkü Mustafa Suphi ve yoldaşlarının, Türkiye Komünist Partisi'nin Anadolu ve Rumeli halkları arasında karşılık bulduğunu biliyorlardı. Küçük burjuva ihtirasları ile katliam yaptılar. Kuşkusuz ki bu katliamı küçük burjuva ihtirasları ile açıklamak yeterli olmaz. Temelinde çok derin politik nedenler vardı.

105 yıl sonra bugün Mustafa Suphi'nin yoldaşları Onbeşler'in bıraktığı yerden mücadeleyi sürdürüyor. Türkiye'nin 1921 yılında çözülemeyen sorunları 105 yıl sonra yerinde duruyor ve çözülmeyi bekliyor. "Barış ve Demokratik Çözüm Süreci" bu konuda ciddi olanaklar sunuyor. Katillerin ardılları yine aynı yerde duruyor ve süreci baltalamaya, engellemeye çalışıyor. Ama Onbeşler'in de ardılları var. Ve 105 yıldır adlarını kanla kanlı kısl bir mermere kazıdılar. Mustafa Suphi ve yoldaşlarının programlarını yaşama geçirmek, halkların özgürce bir arada yaşadıkları, bir avuç sömürücünün değil, işçi sınıfının yönettiği bir Türkiye yaratmak için mücadelelerini sürdürüyorlar.

Rastgele Karadeniz... ■

Politika

Hareketli ve Zorlu Bir Yıla Merhaba Derken... Canalıcı Bazı Konular

□ **Kemal ATAKAN**

Hareketli bir yıla girdik, çünkü bu yıl için önümüze bir dizi yeni hedef koyduk. Mustafa Suphi önderliğinde geçen yüzyılın başlarında bu topraklarda yükselen sınıf ve halk hareketinin çeşitli kazanımlar, gerilemeler ve kesintiler ile süren tarihi yeni bir aşamaya yükseliyor. 2025'in son aylarında ve günlerinde aldığımız haberler bizleri heyecanlandırdı. Türkiye Komünistlerinin Platformu'nun kuruluşunu tam da TKP'nin 105. Kuruluş yıl dönümünde 10 Eylül 2025'te bir basın toplantısı ile kamuoyuna açıklanması, ardından 30 Kasım 2025'te TKP 7. Kongresinin gerçekleştirildiğinin duyurulduğu haber hafife alınacak gelişme-ler değildir.

Üstüne kırk yıldır süren bir savaşın sonlanması ve Kürt ulusal sorununun çözümü ile ilgili kimi ileri adımların atılabileceği ve kazanımlar elde edilebileceği bir ortam söz konusu. Bu konuda devlet içinde bir kesimin direnç gösterdiği ve süreci engellemek için türlü provokasyonlara baş vurdukları dışarıdan bakan her gözün görebileceği gerçekliktir. Diğer yandan devletin ana çekirdeğinin ise bu süreçten yana olduğu anlaşılıyor. Kürt tarafına gelince de basına ve kamuoyuna yansıyan belgeler incelendiğinde Abdullah Öcalan'ın çok kararlı olduğu anlaşılmaktadır.

Tepkiler nedir diye sorarsak iki konuda da özellikle sol ve sosyalist çevrelerden gelen yorumları ele almak gerektiğini düşünüyoruz. TKPlatform'un kuruluşunun ilanı ve TKP 7.Kongresi'nin duyurusu bizleri ne denli heyecanlandırdı ise anlaşılan kimi çevreleri de tedirgin etmiş görünüyor. Halbuki gecikmiş bu iki gelişme de herkesi sevindirmeli, heyecanlandırmalı. İki süreçte de kimsenin dışında bırakılmadan yürütülmesi konusunda hassasiyet gösterildiği yayınlanan dökümanlara yansımış durumda. Buna itiraz ancak süreçlerin ciddiyetini anlayamayarak süreçlere katılmama tercihi gösterenlerin telaşı olabilir. Başka bir açıklaması yok. Çünkü bundan sonra hiçbir çevre veya grup "varmış" gibi davranıp magazin yapmayı sürdürme olanağından yoksun kalacak. Bir de "keçinin olmadığı yerde koyuna Abdurrahman çelebi derler" deyiminden yola çıkarak ortalığı boş görüp de devletin icazetiyle yıllarca şov yapmaya çalışanların telaşından bahsedebiliriz.

Komünist olmak ve TKP adı kolay taşınacak bir sorumluluk değildir. Gazete yayınlamaya, sosyal medyada paylaşım yapmaya veya dernek tarzıyla çalışmaya benzemez. Burjuva TV kanallarında veya devletin kurucu iradesinin gazetesinde kendine yer bulmakla hiç olacak iş değildir. TKP'nin 105 yıllık savaş tarihi kanla yazılmıştır.

Buna rağmen TKPlatform TKP eski üyeleri dahil sınıf mücadelesinde aktif rol ve görev almak isteyen dostlara açık olduğunu ilan etti ve TKP 7.Kongresi çeşitli TKP ardılı gruplara "7.Kongre sürecine katılmadınız ama gelin 8.Kongre sürecini mücadele ederek birlikte hazırlayalım" dedi.

Gelelim süreç konusuna... Kürtleri teslimiyetçilik ile suçlayan mı istersiniz, sosyalistliklerini sorgulayanları mı istersiniz, her taraftan saldırı var. Sanırsınız ki kırk yıl kendileri savaşmış, onbinlerce kadrosunu kaybetmiş, parlamentoda üçüncü güç durumuna gelen partiyi örgütlemiş, ülke çapında demokratik halk meclisleri kurmuş, sınıf savaşımının ve toplumsal mücadelenin her alanında örgütlenmiş, onlarca il ve ilçenin Belediye Başkanlıklarını kazanmışlar... Trajikomik bir durumla karşı karşıyayız.

Defalarca tekrar edildi bir daha edelim. Savaş iki düşman güç arasında yürütülür. Kuşkusuz ki bu savaşı sonlandırmak için barış müzakereleri yürütmek iki gücün en uç kesimleri arasında yürütülür. Devleti temsilen sözcülük görevi üstlenmiş olan MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'ye veya TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'a bu görev tevdi edilmişse tabii ki barikatın öte yanında duranlar onlarla görüşecek, el sıkışacak, gerekirse aynı fotoğraf karesine girecek. Bunu eleştiri malzemesi yapmak kötü niyetli, a-politik ve sınıf mücadelesine hizmet etmeyen bir yaklaşımdır. Bilinçli yapıyorsa da bir tek açıklaması vardır: Bu süreci sabote etmek isteyen Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katilleri olan Topal Osman ve Kayıkçılar Kahyası Yahya'nın devamcıları Dervişoğullarının, Özdağların müttefiki olmak. Bu konu bu derece ciddidir. Onun için herkes kullandığı dile ve takındığı tavra dikkat etmelidir. Siyasette şaka olmaz.

"Barış ve Demokratik Toplum Süreci" Türkiye için bir şanstır. Konu Kürt halkının siyasal, kültürel ve sosyal haklarının anayasal çerçevede çözümü ile ilgilidir. Ancak sadece bununla sınırlı değildir. Kürt ulusal sorunun anayasal çözümü demokratikleşme

ile mümkün olacaktır. Burada diyalektik bir bağ vardır. Kürt ulusal sorunun çözümü demokratikleşme, demokratikleşme de Kürt ulusal sorunun çözümü dahil bir dizi sınıfsal ve toplumsal kazanımları beraberinde getirecektir. Hiçbir şey eskisi gibi olamayacaktır. Bunu anlamamak veya anlamıyormuş gibi politik söylemler geliştirmek ancak devletin anti-demokratik yapısı ile bütünleşmiş ve kendine ancak bu koşullarda siyaset yapma alanı yaratan bir bağ ile açıklanabilir. Kimse kusura bakmasın belki sert bir ifade oldu ama gerçek budur.

Dolayısıyla 2026 yılı hareketli başlamışken beraberinde bu zorlukları da getirmiştir. İki konuda da safların belirleneceği ve yeniden düzenleneceği bir yıl olacaktır. Statükoların yıkılması da sancısız olmaz. Bu sancıları da iyileştirmek, bertaraf etmek barış, demokrasi, özgürlük ve sosyalizmden yana güçlerin sorumluluk alanına girmektedir.

Bitirmeden, önemli bir konuya daha değinmekte yarar görüyoruz. Bu da Kürt Özgürlük Hareketi veya daha doğrusu kendini feshettiğini ilan etmiş olan PKK'nin sosyalizm anlayışı ile ilgili. Buna özü itibarıyla Abdullah Öcalan'ın görüşleri de diyebiliriz.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir. A. Öcalan bu görüşleri tartışmaya açıyorum diyor. Ve kendi bakış açısını dile getiriyor. Bunlar tartışılır. Biz mesela emek-sermaye çelişkisi, sınıf savaşımı konusunda farklı düşünüyoruz ve gerek demokratik halk devriminin, gerekse sosyalist devrimin tabiri caiz ise çiçek uzatarak gerçekleşmeyeceği ve korunamayacağı görüşündeyiz. Ancak Sovyetler Birliği ve Dünya Sosyalist Sisteminin olmadığı bir dünyada Ulusal Kurtuluş hareketlerinin karakterinin değiştiği, kapitalist olmayan kalkınma yolu modelinin önünün tıkandığı görüşlerine katılıyoruz, çünkü bu bir gerçek. Aynı şekilde koskoca ve ağır bedellerle gerçekleşen Sovyet sosyalizmi deneyiminin bu kadar kolay ve hiçbir direniş olmadan yıkılmasının da bir nedeni olduğu fikrine katılıyoruz. Nedenleri konusunda farklı düşünebiliriz. Ama bir nedeni vardı ki bu sonuçla karşılaştık. Bunu yok sayamayız. Sovyetlerin işlevlerinin ortadan kalktığı konusunda hemfikiriz ama ademi merkezîyetçi bir yapı doğru mudur bunu tartışırız. Büyük Ekim Devrimi'nin önderi uluslararası komünist hareketin lideri Lenin'in Devlet ve Devrim eserinde kaleme aldıklarının devrim yanının başarıldığı ama devlet yanının

kuramsallaştırdığı gibi yaşama geçmediğini biz de değerlendiriyoruz.

Marks ve Engels'in kuramsallaştırdığı ve Lenin'in emperyalizm çağında geliştirdiği dünya görüşünün günümüz koşullarında geliştirilmesi gerektiği konusunda biz de hemfikiriz. Onlar yapının temelini oluşturmuşlardır, bu temel sağlamdır, bize düşen onun üstünde yükselen yapının günümüz koşullarına ve her ülkenin kendi koşullarına göre temel ilkeler temelinde uyarlanmasıdır.

Bir konu daha var. Fransız Komünist Partisi'nin, Yunanistan Komünist Partisi'nin, Japonya Komünist Partisi'nin, Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin, Çin Komünist Partisi'nin hatta Küba Komünist Partisi'nin her görüşüne katılıyor muyuz? Hayır! Ama onlar bizim kardeş partilerimizdir. Dolayısıyla onlara karşı gösterdiğimiz toleransı neden Kürdistan İşçi Partisi'ne karşı gösteremiyoruz. Kendimizi yenilemekten söz ediyorsak bu olguyu dikkate alıp değerlendirmek zorundayız. Burada duygusallığa yer yok, bilimsellik ve sınıf mücadelesi var.

Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) 10. Kongresine kadar farklı görüşlerin MK ve PB düzeyinde dahi tartışılabilirdi, platformların olduğu ama karar aldıktan sonra alınan kararları herkesin uyguladığı ve savunduğu şeklindeydi. Lenin'in dahi azınlıkta kaldığı MK toplantıları olmuştur. Platformlar resmi idi. Daha sonra İç Savaş ve ardından da Büyük Anayurt Savaşı nedeniyle bu Platformlar kaldırıldı, yasaklandı, 1945'den sonra da tekrar oluşmadı. Oluşmadı ama gayri resmi olarak sürdü. Bu da SBKP'nin demokrasi kültürüne yarar getirmedi.

Bu gerçekleri dikkate almadan toptancı bir anlayışla tartışmaya açılan görüşleri reddetmek hatta saldırı hedefi haline getirmek doğru bir yöntem değildir. "En doğrusunu ben biliyorum", "gerçek Marksist Leninist biziz" söylemlerini nakarat gibi tekrar ederek yerinde saymak da bir yöntemdir. Yerinde saymak bilindiği üzere gerilemek demektir. O zaman kişiye veya örgüte "ateş olan cürmün kadar yer yakarsın" derler. Onun için, teoride tartışma, politika ve eylemde birlik izleyeceğimiz yol olmalıdır. Çünkü biz dünyayı değiştirmek istiyoruz ve bunun için de deneylerimizden, yenilgilerimizden, başarısızlıklarımızdan sonuçlar çıkararak, kendimizi ilkelerin sürekliliği temelinde yenileyerek mücadele etmek zorundayız. ■

TKP 7. Kongresi'nin güncel gelişmeler ve Süreç ile ilgili Tezleri:

1. Kürdistan merkezli Ortadoğu devrimci süreci İsrail-Hamas savaşı ve Suriye'de HTŞ darbesi sonucunda, güçler dengesindeki ciddi değişikliklerle geçici olarak geriye çekildi. Bölgede ABD-İsrail hegemonyası, Suriye'de Rojava'yı Şara rejimiyle uzlaşmaya zorlayarak, hem rejimi kontrol altına alarak güçlendirmeyi, hem de Türkiye'nin itirazlarını gidermeyi sağladığı zaman gerçekleşmiş olacak. ABD ve İsrail bunun sonunda İran rejimini devirme, bu olmadığı durumda İran'a savaş açma aşamasına geçecek.

2. Bölgedeki bu değişiklikler sonucunda Türk devleti ve AKP iktidarı dış politik stratejisini ABD ve NATO'dan yana kesinleştirdi. Bu durum, stratejik açıdan Türk devletinin Azerbaycan'la birlikte İran'a karşı savaşa girme tehlikesini arttırdı.

3. Perspektif olarak böyle bir savaşa ABD ve İsrail'in zorlamasıyla girmenin gerek Türk devleti, gerekse Kürt Özgürlük Hareketi açısından yaratacağı kaotik sonuçları zaman kaybetmeden önlemek amacıyla her iki güç arasında İmralı'da yapılan müzakereler sonucunda sağlanan uzlaşma sonucunda Türkiye'de PKK ile Türk devleti arasındaki savaş sona erdirildi.

4. Şu anda Türk devleti ile PKK arasında fiilen bir "mütareke" gerçekleşmiş, mütarekeden barış anlaşmasına geçiş için TBMM çatısı altında barış müzakereleri başlamıştır. Barışın ön koşulları, PKK'nin silahlı mücadele stratejisini sona erdirmesi ve illegal, askeri-politik örgütlenmesini feshetmesi, buna karşılık AKP-MHP iktidarının ülkede Kürt sorununu çözmenin önündeki engelleri kaldırarak, demokrasiye geçmesi çerçevesinde saptanmıştır.

5. TKP, bölgede ifade ettiğimiz stratejik değişiklikler ve bu değişiklikler temelinde üçüncü dünya savaşının yeni aşamasına Türkiye'nin adım adım İran'a karşı savaşa sürüklenerek tırmanacağı öngörüsüne dayanarak PKK Önderi Abdullah Öcalan'ın "barış ve demokratik toplum sürecinde" aldığı inisiyatif ve DEM Parti'nin TBMM Komisyonundaki tutumunu desteklemektedir.

6. TKP, 31 Mart yerel seçimlerinin

hemen sonunda demokratik güçlerin, başta CHP olmak üzere parlamenter muhalefetin, Erdoğan'ı istifaya ve TBMM'den çekilerek erken seçime zorlama yerine muhalefeti parlamentoya hapsederek büyük bir hata yaptıklarını, AKP'ye zaman kazandırdıklarını ve böylece iktidarı devirme imkanını kaçırdıklarını saptamıştır. Eğer muhalefet zamanında harekete geçmiş olsaydı, iktidarın yenilgisiyle devletin askeri ve sivil bürokrasisinde kaçınılmaz olarak meydana gelecek olan ayrışmaları ve AKP iktidarını destekleyen sermaye blokunda büyüyecek çatlakları ve AKP içindeki fraksiyonlar arasındaki çelişkileri Erdoğan'ın kazandığı zaman zarfında konsolide etmesi kesinlikle mümkün olmayacaktı. Bu durum Türkiye metropollerinde AKP iktidarının baskısı ve kontrolü altında olan başta Türk-İş ve diğer sendikaları tabanlarının zorlamasıyla harekete geçirecek ve Kürdistan'da Kürt Özgürlük Hareketi devletle ve iktidarla uzlaşma yerine Türkiye demokrasi güçleriyle birleşecekti.

7. Buradan hareketle PKK'nin Türk devletiyle zorunlu uzlaşmaya girmesinde başta CHP'nin ve tüm muhalefetin Kürt Özgürlük Hareketiyle ittifak halinde Saray rejimine karşı zamanında atılması gereken adımları atmayışı bölgedeki stratejik değişikliklerin yanında ek bir faktör olmuştur. Bu adımlar atılsaydı ve Saray rejimine son verilebilseydi, bugün Türk ve Kürt halkı başka koşullarda var olan krizi aşma imkanına kavuşmuş olacaktı.

8. Bazı sosyalistlerin Türk devletiyle Kürt Özgürlük Hareketi arasında gerçekleşen uzlaşmayı suçlamadan önce, fırsatın ortaya çıktığı esnada DEM Partinin CHP'yle "kent uzlaşısı" sloganıyla ittifak kurduğunu ve PKK'nin iktidar güçleriyle silahlı mücadele halinde olduğunu, şu anda destekledikleri CHP'nin ise seçimin ertesi günü iktidarla uzlaşmaya kalktığını düşünmelidirler.

9. Yerel seçimin hemen ertesi günü erken seçim kampanyasını başlatmayan CHP, bu defa erken seçim kampanyasını Abdullah Öcalan'ın Şubat ayında yaptığı tarihi açıklamadan kısa bir zaman sonra başlatarak ikinci büyük hatayı yapmış-

tır. AKP'nin karşı saldırıya geçmesine fırsat vermiştir. DEM Parti'nin iktidarla müzakere masasına oturduğu durumda, bu partinin erken seçim için harekete geçmeyeceği açık olduğu ve bu nedenle başarıya ulaşamayacağı belli olduğu halde CHP'nin AKP'yle "iktidar savaşına" tutuşması "çözüm sürecini" ciddi biçimde olumsuz etkilemiştir. Eğer CHP Devlet Bahçeli'nin attığı ilk adımla birlikte "Terroröz Türkiye" denilen süreçte AKP'nin tereddütlü tutumuna karşın kesin bir dille inisiyatif alsaydı, Erdoğan kendi iktidarı için başlattığı yargı darbesine teşebbüs bile edemezdi.

10. Kürt Özgürlük Hareketi şu anda savunma konumundadır. Dünya çapında kazandığı sivil desteğe karşın bütün devletlerin kuşatması altındadır. Çözüm sürecinin başarısızlığa uğraması ağır bedeller pahasına elde edilen Kürt halkının kazanımlarını yok edebilir. TBMM'de yürütülen müzakere süreci AKP-CHP arasında süren iktidar savaşının tehdidiyle yüz yüze gelmiştir. CHP'nin TBMM Komisyonuna verdiği raporda "geçiş yasalarıyla" ilgili tek bir yaklaşımın olmaması bu iktidar savaşının CHP'yi gerileyen sonucudur.

11. TKP, Erdoğan rejiminin gerçekte tüm muhalefeti tehdit eden CHP'ye karşı yürüttüğü saldırılara karşı CHP'yi desteklemeye devam edecektir. CHP'yi TBMM komisyonundan çekilmeye zorlayan Ergenekoncu ulusalcı ve sosyal şovenist solcu çevreleri teşhir edecektir. Buna karşılık TKP, Türkiye halklarının geleceği bakımından çözüm sürecini tehlikeye sokan AKP ve CHP arasındaki iktidar savaşını şiddetle eleştirmektedir. AKP derhal CHP belediyelerine karşı operasyonlara son vermeli, yargı darbesi sonucu tutuklanan bütün Belediye başkanlarını, Belediye çalışanlarını serbest bırakmalı; CHP ise erken seçim kampanyasını çözüm sürecinin sonuç almasından sonraya ertelemeli ve TBMM Komisyonunda DEM Parti'yle ittifak halinde demokrasi amacıyla inisiyatif almalıdır.

12. TKP, tüm sosyalist parti ve örgütleri, aktif biçimde çözüm sürecine destek vermeye çağırır. Aynı zamanda şu sırada kimi sosyalist çevrelerin Öcalan'ın

teorik görüşlerine karşı saldırıları durdurmaları, teorik sorunlarda yoldaşça tartışma, ortak politik hedeflerde birlik şiarıyla Kürt Özgürlük Hareketiyle politik hedeflerde birleşmeleri gerektiğini vurgular.

13. TKP Öcalan'ın Marksizm ve sosyalizm düşüncelerini Kürt özgürlük hareketini müttefik olarak değil, kardeş parti saymanın gereği olarak değerlendirmektedir. Öcalan'la bazı konularda farklı görüşlere sahip olmakla birlikte, TKP dünya sosyalizm deneylerinin başarısızlığa uğradığı koşullarda diyalektik yöntem, materyalist bilimsel düşünce ve komünizm idealini içermesi koşuluyla, her türlü farklı sosyalist model önerilerini Marksizm'e yabancı öneriler olarak değerlendirmez. Ortak sosyalizm tasavvuruna yoldaşça tartışmalar ile ve bu tasavvurların devrimci süreç pratiğinin hakemliğinde oluşacağına inanır. Yoldaşça teorik tartışma ve birleşik ortak mücadele çizgisini izler. TKP Marksist-Leninist öğretiyi bir dogma olarak değil, eylem kılavuzu olarak benimsemekte ve 7. Kongrede kabul edilen programını, 8. Kongrede nitelikçe ve süreklilik içinde yenileme çalışmalarını devam ettirmekte kararlıdır.

14. TKP uluslararası alanda Komünist ve İşçi Partilerinin Danışma Toplantılarının genişletilerek yeni bir enternasyonalizm anlayışıyla günümüz koşullarına uygun olarak geliştirilmesini savunur. Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantıları yıllık konferanslarının sonucunda ortak bir bildiri yayınlamaz durumdadır. Bir dizi kardeş partinin arasında ideolojik ve politik görüş farklılıkları mevcuttur. Bu somut durum daraltılarak aşılamaz. TKP, enternasyonalizmin doğasına uygun çözümler üreterek karşılıklı yoldaşça tartışmalar temelinde kapitalizme karşı ortak mücadele geliştirerek uluslararası alanda politik bir odak oluşturulması görüşündedir. Kürt Özgürlük Hareketi ile olan teorik tartışmaları bu temelde ele alır. ■

**Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Sekreterliği
20 Aralık 2025**

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

Duyuru:

Türkiye Komünist Partisi 7. Kongresi Gerçekleştirildi “Nerede Kalmıştık?”

İşçi sınıfına, kent ve köy emekçilerine, ezilen yoksul halklarımıza, aydınlara, kadınlara, gençlere, işsiz ve emeklilere;

Türk, Kürt ve diğer uluslardan halklarımıza;

Uluslararası Komünist Hareketin bileşeni kardeş partilerimize;

Türkiye Komünist Partisi’ne gönül vermiş tüm yoldaş, dost ve arkadaşlarımıza;

Türkiye Komünist Partisi 7. Kongresi toplandı ve çalışmalarını başarıyla tamamladı. 7. Kongre, TKP’nin fesih kararını iptal etti, TKP 1983 Programının temel yönelimlerini koruyan yenilenmiş Programını, Tüzüğünü onayladı ve TKP’nin organlarını seçti. Merkez Komitesi Plenumunda TKP MK Politik Bürosu, MK PB Sekreteryası ve tüzüğün belirttiği diğer kurullar belirlendi ve TKP Genel Sekreterliğine Hasan Yılmaz yoldaş getirildi.

Üç ayrı aşamada gerçekleştirilen TKP 7. Kongresinin delege bileşimi DİSK ve DİSK’e bağlı sendikaların eski yöneticilerinden, işyeri sendika temsilcilerinden, PB, MK, İl Komiteleri eski üyelerinden, İGD, İKD, İLD saflarında savaşmış yönetici ve üyelerinden, Köy-Koop ve Halk-Koop yöneticilerinden, 12 Eylül faşist rejimine karşı savaşta işkenceden geçmiş veteranlardan ve partimizin geleceğini güvenceye alan yeni kuşak partili kadro, çoğunluğu genç kadın ve erkek komünistlerden oluştu.

TKP 5. Kongresinin TİP-TKP birliğinin TKP bünyesinde gerçekleştirilme kararının aksine, 6. Kongre ile TKP’nin feshedilmesi, sağlıksız, hazırlıksız ve tepeden gerçekleştirilen TKP-TİP birliğinin partiyi tasfiye etmesi, bu yanlışlara rağmen örgütü korumak için gerçekleştirilen TBKP’nin illegal birleşme Kongresi’ni Haydar Kutlu grubunun tanınaması, TBKP bileşeni TKP’nin ülkede ve yurtdışında yüz yıldır süregiden illegal organ ve örgütlerini tasfiye etmesi, fabrika hücrelerini ve gizlilikte çalışan tüm üyelerini açığa çıkarması, kapatılacağını bilerek TBKP’yi legalde kurması, tasfiyecilik adımı, partide 12 Eylül rejiminin faşist karakterinin reddiyle meydana gelen bölünmeler ve SBKP’nin revizyoncu tutumunun partimize yansısıyla ortaya çıkan derin ideolojik

kriz koşullarında TKP’yi yok olmanın eşine getirdi.

Kongreyle seçilmiş parti önderliğinden yoksun kalan ve birbiriyle zayıf ilişki içinde ve farklı düşünsel yaklaşımlara sahip olan TKP’li gruplar TKP tarihinde eş görülmemiş bu likidasyona karşı neredeyse otuzbeş yıl boyunca partiye sahip çıktı, likidasyonun yarattığı büyük enkazı kaldırmak için, örgütsel ve ideolojik mücadele verdi.

Geçici Merkez Komite öncülüğünde ve TKP Merkez Organı Atılım Gazetesi etrafında örgütlenen komünistler, söz konusu grupları yeniden TKP saflarında birleştirmek için bu yıllar boyunca samimi çabalar harcadı. Ne yazık ki, bu çabalar söz konusu grupları birleştirmeye yetmedi. O nedenle Geçici Merkez Komitesi likidasyonun erimeye ve yok oluşa doğru derinleşmesi karşısında ülke çapında örgütlenmeyi hızlandırdı ve sınıf mücadelesinde kurduğu ittifaklarla ilk adımları attı, temsil gücü olan mevcut parti kadrolarıyla likidasyona son verecek Kongre hazırlıklarını tamamladı.

TKP 7. Kongresi likidasyon süreci boyunca partinin adını, bayrağını, komünist geleneklerini ayakta tutan, kimisi saflarımıza katılmamış olsa da, başta Geçici Merkez Komitesi öncülüğünde ve Atılım etrafında örgütlenen komünistler olmak üzere, tüm komünist grupların direnişi sayesinde gerçekleşti. Hepimizin bu dönem boyunca yürüttüğü çalışmalar birleştirilemese de, bu çalışmalar işçi sınıfı, gençlik ve kadınların saflarında TKP’nin yaşadığı ve savaştığı düşüncesini ayakta tuttuğu için tarihsel bir değer taşıyor.

TKP 7. Kongresi yalnız likidasyon sürecine son vermekle kalmadı, çeyrek yüzyıldan fazla süren “gruplar dönemine” de son verdi. Şimdi artık en yüksek organı Kongreyi toplayan, programını, tüzüğünü, organlarını bu Kongre’de onaylayan, ülkenin bir dizi ilinde temel örgütlerini kuran, buralardan gelen delegelerle Kongre kararlarını alan TKP Türkiye işçi sınıfının mücadelesinde hak ettiği yeri almış bulunuyor.

7. Kongre’de delegeler likidasyondan çıkışın bu kadar uzun bir zamana yayılması haklı olarak eleştirmişlerdir. Kaybedilen zamanda TKP MK ve PB’sunun, İl Komitelerimizin yöneticilerinin neredeyse yüzde doksandan fazlasının, bir kısmı Mark-

sist-Leninist çizgiden burjuva çizgilerine geçerek, bir kısmı umutsuzluğa kapılarak, bir kısmı vefat ederek aramızdan ayrılmış, likidasyona son verecek öncü bir otorite yaratmak büyük zorluklarla karşılaşmıştır. Zaman kaybetmemizde, SSCB’deki karşı-devrimden sonra TKP’yi komünist olan ve olmayan devrimci güçlerle birlik içinde koruma ve savunma çabaları da rol oynamış, bu “sosyalist birlikten” umulanlar, sosyalist birlik partileri içinde omurgasını TKP’lilerin oluşturduğu bir “komünist platform” kuramadığı için gerçekleşmemiş, komünistlerin özerk örgütlenmesinin olmaması yüzünden, “sosyalist birlik” süreci de hem likidasyonun derinleşmesine yol açmış, hem de TKP’nin kendi gücüyle likidasyondan çıkışını geciktiren bir etken olmuştur.

Gecikme aynı zamanda henüz kuruluş aşamasındayken Ekim Devriminde Kızıl Ordu’nun ve Bolşeviklerin organik bileşeni olarak yer alan, tarihinin çok kısa aralıkları dışında hiçbir zaman işçi sınıfı mücadelesinin ve devrimci süreçlerin dışında kalmayan ve her zaman öncü rol oynayan TKP, likidasyon süreci boyunca politik gelişmelerin dışına düşmüştür. 2014 yılında oluşturulan Geçici Merkez Komitesinin yeniden yapılanma ve örgütlenme çalışmaları ile TKP’nin sınıf mücadelesine aktif müdahalesi ve katılımı ivme kazanmış onbir yıllık süre içinde somut ilerlemeler kaydedilmiş, kimi mevziler kazanılmıştır.

Likidasyondan çıkışın gecikmesi, TKP’yle ne tarihsel olarak, ne programatik olarak ve ne de üye bileşimi olarak hiçbir ilgisi ve bağı olmayan unsurlara Anayasa Mahkemesinin “izniyle” parti ismini çalma ve hatta kimi kardeş komünist partiler arasında sızma fırsatı vermiştir.

Lenin’in ünlü makalesinin başlığından hareketle 7. Kongre uzun bir hazırlık sonrasında duruma “geç olsun güç olmasın” diyerek müdahale etmiş ve gecikmeyi telafi etmenin kesin yolunu çizmiştir.

Şu anda TKP dışındaki birkaç grupta yer alan komünistler, TKP’nin “doğal üyeleridir” ve parti saflarında yer alma kararı verdikleri gün parti örgütlerinin kapıları tüzüğün üyelik maddeleri ve program temelinde, bu yoldaşlarımıza açıktır. Aksi durumda sözü edilen gruplar “anti-parti fraksiyonist” konumlara sürüklenecek, likidasyona son verme amaç-

rından uzaklaşacaklardır.

TKP 7. Kongresi’nin en önemli yönelimi, Ortadoğu çapında Kürt özgürlük hareketinin öncülük ettiği devrimci süreçte Türkiye işçi ve emekçi halkla, Kürt işçi ve emekçi halk arasında mücadele birliğini, kardeşleşmeyi gerçekleştirme misyonu yüklenmesidir. Rusya’da ortaya çıkan devrimci süreçte Mustafa Suphi önderliğinde Lenin’in partisiyle omuz omuza silah elde savaşan ve burjuvazinin öncülüğündeki ulusal kurtuluş savaşını demokratik halk devrimine dönüştürmek için silaha sarılan, İ. Bilen yönetiminde işçi sınıfının politik öncülüğünü kazanan ve devlete karşı DGM ve tekelci burjuvaziye karşı MESS genel grevlerini örgütleyen, 1 Mayıs alanlarında kontr-gerilla kurşunlarına göğüs geren TKP, Ortadoğu’da derinleşen devrimci süreçte Kürt özgürlük hareketi ve sosyalist hareketle beraber “kollektif öncülük” yolunda 7. Kongre’yle ilk ve büyük adımı atmıştır.

7.Kongre TKP’yi yalnız lidikasyon ve “gruplar döneminden” çıkarmakla kalmamış, tüm örgütlerini devrimci süreç içinde partiyi yeniden inşa etmeye çağırmıştır. TKP, Ekim devriminin ve sömürgecilere karşı Anadolu’daki isyanın içinde doğmuştur, odalardaki tartışmalar ve “temsiliyet pazarlıkları” sürecinde değil, devrimci sürecin saflarında birleşecek ve büyüyecektir.

7. Kongrede DİSK ve DİSK’e bağlı sendikaların komünist yöneticisi işçiler, delegeleri “nerede kalmışsak, oradan başlıyoruz” diyerek selamladılar.

7. Kongre 1983 Programında bir dizi yenilikler yapmakla birlikte, küresel kapitalist sistemin ve bölgeselleşme süreçlerinin, Türkiye kapitalizminin, uluslararası komünist hareketinin daha bütünsel analizi ve bu-

radan hareketle parti programında nitelikçe yenilenme ve Marksist-Leninist çizgimizi yeni dünya koşullarına yaratıcılıkla uygulama görevlerini TKP'nin 8. Kongre hazırlıklarını yapacak olan, 7. Kongrede oluşmuş parti organlarına ve örgütlerine bırakmıştır.

TKP 7. Kongresi, legal alanda çalışan ve örgütlenen komünistlere, devrime yaklaşmanın somut eylem programını hazırlama tavsiyesinde bulunmuş ve TKP İdeolojik Bürosu'nu legalde çalışan ve örgütlenen komünistlere her türlü yardımı yapmakla görevlendirmiştir.

TKP 7. Kongresi likidasyon ve gruplar dönemine son vermiş, parti bayrağını yeniden yükseltmiştir. TKP Marksist-Leninist ve enternasyonalist, devrimci çizgisini bir kere daha ilan etmiştir.

Aynı zamanda 7. Kongre Türkiye işçi sınıfının ve Türkiye halklarının ve dünya komünist hareketi önünde likidasyon sürecine son verme ve devrimci süreçte rolünü oynama görevlerini gecikerek yerine getirmenin tüm sorumluluğunu yüklenmiştir. Seçilmiş MK, gerek sosyalist dünya sisteminin çözülmesiyle, gerekse TKP'nin likidasyon süreciyle ilgili kapsamlı değerlendirmeler yapmak ve sonuçlar çıkarmakla görevlendirilmiştir.

Özetle TKP 7. Kongresi likidasyona son vererek üstüne düşen görevi yapmış, karşı karşıya olduğumuz düşünsel, örgütsel ve eylemsel köklü ve zorlu sorunları bütünüyle çözümlememiştir, çözüm yönünde ilk adımlar atmıştır. Bu görevleri yerine getirme sorumluluğu yeni parti organlarının ve örgütlerinin önünde durmaktadır. TKP 8. Kongresi bu sorunların çözülmesinin taçlandığı, "ikinci Atılım" dönemini başlatacaktır.

Yolumuz işçi sınıfının yolu, yerimiz devrimci süreçtir!

Yaşasın 7. Kongremiz!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın proletaryanın ve ezilen halkların enternasyonalist birliği!

Yaşasın özgür kadın devriminin öncüleri!

Faşizme, emperyalist ve bölgesel emperyalist savaşlara son!

Yoksullaşmaya, zorunlu göçlere son!

Çevreye duyarlı, ekolojik bir düzen için mücadele!

Kürt ulusal sorununa adil, demokratik ve barışçıl çözüm!

Demokratik Halk Devrimi ilk hedefimizdir, mümkündür ve kararlıyız!

Savaşız ve sömürsüz, Sosyalist bir düzen için ileri!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Komünizm! ■

Merkez Komitesi

30 Kasım 2025

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

TKP 7. Kongresi Noktayı Koymuştur

□ Nevzat KEÇECİ

Dile kolay 35 yıl sürdü likidasyonu kırma, sonlandırma süreci. 35 yıldır oportünistler, revizyonistler, bozgunculuklarını ve provokasyonlarını sürdürmekten hiç geri durmadılar. Değişik isimlerle, Türkiye Komünist Partisi'nin bütün değerlerini ayaklar altına alarak bir rezaletin içine girdiler. Yürüdükleri yol, çıkmaz yoldu.

TKP'nin ve onun Leninci mücadelesinin önünü kesmek için bir tezgah kurulduğu gayet açık ve netti. Sözüm ona "Legal bir TKP kurmak" çabası içine giren farklı isimlerle oportünistler, egemen sınıfın devletinden icazet almak için sıraya girerek, likidatörlüğün, oportünizmin, revizyonizmin örneklerini yineleyip durdular.

Ne ki, bu tezgahın sökmeyeceği kesindi. "Tarihsel" diyerek varlığını yadsıdıkları TKP, faaliyetlerini sabırla, ısrarla sürdürerek, kurulan tezgahı bozarak 30 Kasım'da 7. Kongre'sini gerçekleştirdiğini işçi sınıfımıza, emekçi halklarımıza açıkladıktan hemen sonra, bilinçli işçilerimiz, emekçilerimiz, sol yelpazede konumlanan sosyalist dostlarımız ve Kürt özgürlük hareketinden dostlarımız kongreyi selamladılar.

Likidasyonun adeta yerle yeksan ettiği partimizin direngen kadroları, Marksizm-Leninizm'den milim sapmadan, proleterya enternasyonalizmine olan sıkı bağlılığından ödün vermeden partimizi yeniden ayağa kaldırmak, hak ettiği yere getirmek için özveriyle çalışırken, kendine "komünist" süsü veren nice hadsizin, nasıl da legalizmin ve kariyerizmin bataklığında debelendiklerini, popülarite yaratmaya çalıştıklarını ibretle izledik.

İkinci, üçüncü... bir "TKP" kurmaktan söz etmekten imtina etmeyen bu hadsiz gruplar, sınıf düşmanına yarayacak çabalarını sürdürüldükleri, burjuva politikasına avdet ettiler.

Günün her anında 'faşizm var, baskı var, zulüm var' dediler, güya karşı oldukları, şikayet ettikleri Kemalist, gerici-faşist TC devletinden icazet almak uğruna Marksizm-Leninizm'den fersah fersah uzak bir tutum ve davranışla ilerici kamu oyunu yanıltmaya, ideolojik bulanıklık yaratmaya kalkıştılar.

Yaptıkları şüphesiz bozgunculuktur. İşçi sınıfımız, emekçi halklarımız, Kürt Halkı, bozgunculara itibar etmedi, etmiyor, etmeyecektir.

Onbeşer'in 104 yıllık Leninci TKP'sine karşı kirli bir tezgah içinde olanların moral ve etik değerleri, hangi manevraları denerlerse denesinler, Mustafa Suphi'nin, İsmail Bilen'in, Nazım Hikmetin, Mustafa Hayrulloğlu'nun değerleri değildir.

Bu manevracıların, kalpazanların sesi, işçi sınıfımızın, halklarımızın sesi olmadığı gibi, yürüdükleri yol da devrimci savaş yolu değildir.

TKP'nin savaş geleneğini sorumsuzca, arsızca çarpıtanlar, bir ülkede birden fazla Komünist partisinin olmayacağını, bunun bir Leninci ilke (Tek ülke, tek sınıf, tek parti!) olduğunu bilmezden geliyorlar. Kendine "TKP'liyim" diyen, bu ilkeyi bilir, göz ardı etmez, edemez.

TKP tarihsel bir zorunluk olarak 104 yıl önce büyük Ekim Devrimi'nin ışığında doğdu. 'TKP'nin varlığını yadsıyarak, "TKP öldü, bitti", 'biz yeniden legal TKP kuruyoruz' demek, Şefik Hüsnü'nün devamcısı olmak demektir. Şefik Hüsnü'yü Mustafa Suphi'in yanına koyanlar, asla TKP'li değildir, olamaz, Marksizm-Leninizm'le uzaktan ilgileri vardır, bilgileri yoktur.

Partimiz TKP, işçi sınıfı ve emekçi katmanların çıkarlarını savunan bir legal partiye elbette karşı değildir. Bunun gerekliliğini de savunur. TKP, bu bağlamda emek, demokrasi ve özgürlük güçlerinin öncülüğünde kurulacak bir partiyi savunur ve destekler.

TKP'nin asil görevi, işçi sınıfının avangart kolu olarak, bütün ilerici, devrimci güçleri örgütlemektir, işçi sınıfını bağlaşıklıklarıyla birlikte yakın amaç anti-emperyalist demokratik halk devrimine sevk ve idare etmektir, ilerici hareketleri desteklemek, onlara yardımcı olmak, nihai hedef olarak, sınıfının iktidarını (proletarya diktatörlüğünü), sosyalizmi kurmaktır.

"Legal bir parti gereklidir" demek, 'ikinci bir Komünist Partisi' veya 'TKP'nin yedeği' olacak bir legal parti gereklidir' demek değildir, olamaz. Kurulacak legal bir parti, TKP'nin asli görevlerini üstlenemez, o parti, legal siyaset alanında TKP'nin görüş ve politikalarını geniş kitlelere ulaştıran örgütsel olarak bağımsız, ideolojik ve politik olarak paralel görüşleri savunan bir parti olur. İstese de TKP'nin devrimci görevlerinin tümünü yerine getiremez.

Herkes bilmelidir ve unutmamalıdır! Bu ülkede SOL'un atardamarı, 1920'den beri yaşayan, savaştan TKP'dir. TKP, Türkiye çapında ve Kürdistan'da üyesi, sempatizan ve dostları olan, tüm işçi ve emekçilerin enternasyonalist, Marksist-Leninist partisidir.

İşçi sınıfımızın, halklarımızın demokratik bir Türkiye'ye ve daha güçlü bir TKP'ye gereksinimi vardır. TKP'yi savunmak ve güçlendirmek, TKP'lilerin başta gelen görevidir.

TKP, çok oportünist, döneç, hain ve ajanın hışmına uğramıştır. Oportünistlerin bundan sonraki saldırılarını da aşacaktır. 35 yıl önce TKP'yi likide edenlere ve bunlara eklenen gruplara karşı Leninci komünist tavır sürdürülecektir.

7. Kongre'sini gerçekleştiren TKP, yeni atılımlar için yoğun bir çalışma içindeyken, provokasyon girişimi içinde olmayı sürdürenlerin, TKP'nin Leninci sert duvarına toslayacakları kesindir. ■

TKP 7. Kongresinin Tarihsel Anlamı Üzerine Tezler:

Türkiye Komünist Partisi'nin 7. Kongresi, çok uzun zaman kaybindan sonra nihayet toplandı. 7. Kongre kesintisizlik içinde yeni bir başlangıçtır. İ. Bilen önderliğinde 1973 yılında başlatılan Atılım sürecinin devamı ve yeni bir Atılım sürecinin eşliğidir.

I. 7. Kongre'nin yaklaşımı:

7. Kongre TKP'nin tüm tarihinin, olumlu ve olumsuz tüm dönemlerine Vedat Nedim Tör, Şevket Süreyya Aydemir gibi partiye ihanet ederek, Türk devletine ve Kemalist burjuvaziye teslim olanlar, ajan ve provokatörler dışında gelmiş geçmiş bütün yönetici kadro ve üyelerine sahip çıkmıştır. Yasal TBKP'nin kapatıldığı güne kadar var olan tüm eski TKP üyelerini, 7. Kongresini yapan TKP'nin “doğal üyeleri” olarak ilan etmiş ve partinin kapılarını tüm doğal üyelere açmıştır.

7. Kongre parti tarihi açısından bu kapsayıcı tutumunun yanında Marksist-Leninist çizgi ve programatik yönelim açısından 6. Kongre kararlarını 7. Kongrede eleştirmiş ve reddetmiştir. Bu temelde onaylanan programını 1983 5. TKP Kongresinde alınan kararların devamı olarak ilan etmiştir.

7. Kongre ile birlikte, TKP-TİP, TBKP süreçleri boyunca parti içindeki eğilimler arasındaki ideolojik mücadeleden sonra, bugün artık söz konusu ayrışmaların tarihi anlamı dışında, hiçbir pratik ve aktüel anlamı kalmamıştır. TKP kesintisizlik içinde yeni bir başlangıç yapmıştır, her komünistim diyen de yeni bir başlangıç yapma hak ve imkanına sahiptir. 7. Kongre yaşayan ve aramızdan vefat ederek ayrılan tek bir eski parti üyesinin bile üyelik biletini iptal etmemiştir.

Hiç kuşkusuz bu yaklaşım, hiçbir şekilde düşünce ayrılıklarının önemsiz hale geldiği anlamında yorumlanamaz. Bugün de hem TKP'nin içinde, hem de henüz 7. Kongre kararları etrafında toplanmayan gruplarla bugünkü TKP kadroları arasında farklı düşünceler söz konusudur. Bu farklılıklar temelinde tartışma TKP'nin 8. Kongresine kadar sürecek, 8. Kongre'de parti üyeleri, felsefi ya da bilimsel teoriler hakkında değil, parti programı, stratejisi, örgütsel yapısı hakkında tartışarak, ulaşılan sonuçlar etrafında birleşecektir, yoldaşça sırt sırta verilerek mücadele edilecektir.

Bu yaklaşım başından beri likidasyona karşı tutumları nedeniyle yakından ilişkide olduğumuz partili yoldaşların bazı görüş ve tutumlarına ısrar etmiş olmamıza rağmen, TKP'lilikte ısrarlarına ve likidasyona karşı partiyi yaşatmadaki kararlılıklarına duyduğumuz saygının gereğidir. Ancak uzun zaman içinde ayrılıkların aşıl原因aması ve daha fazla gecikmenin partinin son dayanma mevzilerini eriteceği, Türkiye'nin ve bölgenin içinden geçtiği koşullarda TKP'ye olan ihtiyacın büyüdüğü,

daha fazla zaman kaybetme durumunda boşluğun sahte TKP'lerle doldurulacağı, bunların kardeş Komünist Partilerini olumsuz yönde etkileyeceği gerekçesiyle 7. Kongre'yi Geçici Merkez Komitesi etrafında toplanan ve giderek güçlenen parti örgütleriyle toplama zorunluğu doğmuştur. Yeni seçilen TKP MK, var olan bütün TKP kökenli gruplara, 8. Kongre öncesinde partinin kapılarını, likidasyona karşıtlık, tartışmada hoşgörü, eylemde birlik temelinde açık tutma kararı almıştır.

II. Likidasyon:

TKP'nin 7. Kongresi likidasyon sürecini etrafı olarak tartışmış ve analiz etmiştir. Likidasyona götüren uluslararası ve ülke içi koşulları olduğu gibi, TKP MK ve PB'sunun sübjektif kararlarını etrafı şekilde değerlendirmiş, delegeler arasında bu kararlarda payı olanların özeleştirisi temelinde, söz konusu kararları en sert biçimde eleştirmiştir.

TKP, 12 Eylül darbesinden önce, darbe esnasında ve darbe günü yapılan taktik hataların; SBKP'de Gorbacov'la başlayan Marksizm-Leninizm'den gerileme ve gerilemenin karşı-devrime dönüşmesinin; TKP-TİP birliğinin yukarıdan aşağıya, parti tabanlarının bilinçli rızası alınmadan başlatılmasının yarattığı olumsuz koşullarda TKP'yi ve TİP'i TBKP çatısı altında hiçbir hazırlık yapılmadan “legale” çıkarma kararıyla TKP tarihte bir eşi görülmeeyen likidasyon sürecine girmiştir.

III. Likidasyon sürecini hazırlayan ortam: 12 Eylül darbesi ve hatalar:

TKP, Atılım sürecinde tarihinin en güçlü dönemini yaşamıştır. İ. Bilen'in Genel Sekreterliği'nde TKP Türkiye çapında yeniden parti örgütlerini kurmuş, partinin öncülüğünde DİSK ve DİSK'e bağlı işkolu sendikalarında, Türk-İş'e üye sendikalarda örgütlenmiş, İlerici Gençler Derneği, İlerici Kadınlar Derneği, İlerici Liseliler Derneği, Barış Derneği, farklı işkollarında dernekler, köy dernekleri, Kooperatifler kurulmuş, bu temelde, derin gizlilikte çalışan örgütlenme taktiği en geniş legal çalışmayla birleştirilmiş, Birlik ve Dayanışma hareketi fiilen bir legal parti gibi çalışmaya başlamış, bu örgütlenme çalışmalarının sonunda, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, İbrahim Güzelce, Kemal Sülker, Rıza Kuas ve diğer işçi liderlerinin büyük katkılarıyla TKP işçi sınıfının politik bakımdan bilinçli çoğunluğunun desteklediği bir parti düzeyine yükselmiş, “fabrikalar kalemizdir” şiarıyla, sınıf mücadelesinde DGM ve MESS genel grevleri başka olmak üzere sayısız grev ve işgal hareketlerinin ön safında yer almıştır. TKP bu süreçte uluslararası işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs yasaklarını kırmıştır.

Aynı zamanda TKP, 1960'larda başlayan işçi göçü sürecinde TKP'nin ilk örgütlenme-

lerini başta Federal Almanya olmak üzere Avrupa'nın hemen her ülkesinde gerçekleştirmiş, ATTF ve ardından FİDEF on binlerce göçmen işçiyi kardeş Komünist Partilerin dayanışmasıyla örgütlemiştir.

Atılım sürecinin bu kazanımları TKP'nin uluslararası komünist ve işçi hareketindeki saygınlığını yükseltmiş, emperyalizmin anti-komünist, anti-sovyet ve militarist silahlanma saldırılarına karşı mücadelede katkılarını arttırmıştır.

Ancak, TKP 12 Eylül faşist darbesine giden dönemde ciddi taktik hatalar yapmıştır. Partinin ülkedeki yönetim merkezi, ülkede devrimci duruma doğru evrilen, aynı zamanda faşist darbe tehlikesinin büyüdüğü koşullarda, hem partinin kapılarını henüz yeterli ideolojik hazırlığı olmayan sempatanlara açmış, hem de Birlik Dayanışma, TİP ve TSİP'le birleşik bir legal parti hazırlığına girişmiştir. Ne var ki, bu adımların yanında TKP'yi ve işçi sınıfını faşist darbeye karşı hazırlayacak etkili ideolojik, politik ve örgütsel önlemler alınamamıştır. Darbe teşebbüsünün başladığı anda uygulamaya konulacak olan Parti örgütlerinin direnişiyle ilgili bir taktik plan geliştirilememiştir.

O dönemde bu zayıflıklar partide ilk ciddi ayrışmalara yol açmıştır. İki eğilim ortaya çıkmıştır. Birincisi TKP yurtiçi yönetiminin “devrimci sürecin geriye çekildiğini” saptaması ve diğeri ise bazı yurtdışı ve kimi yurtiçi örgütlerin “devrimci durumun olgunlaştığı” saptaması yapmalarıdır. Birinci eğilim “faşizm tehlikesinden TKP'yi geri çekilerek koruma” sonucuna varırken, diğer eğilim partinin “devrimci durumdan devrime yürüme” sonucuna varmıştır. Gelişmeler her iki taktiğin yanlışlığını ortaya koymuştur. Yapılması gereken, partiyi faşist darbeye karşı direnişe hazırlamaktır, faşist darbeye karşı en geniş cephe için çalışmak, eğer darbe önlenemezse, darbeye karşı ilk günden grev ve fabrika işgalleri, kitle gösterileriyle karşı çıkmak, silahlı devlet şiddetine aynıyla cevap vermek ve güç dengesinin aleyhimize olduğu saptamasından hareketle, adım adım ve örgütlü olarak geri çekilmektir.

Böyle bir taktik planın olmayışı, büyük ölçüde “direnmeden geri çekilmeye” yol açmış, özellikle ilk günden fabrikalardaki öncü işçi önderlerinin ve parti kadrolarının yurtdışına çıkarılması ve hele kalanlarının “teslim olmaya” yöneltilmesi darbe yemeden partiyi zayıflatmıştır. Ardından gelen tutuklamalarla parti örgütsel krize girmiştir.

Örgütsel krizin parti içi ayrışmalara yol açması kaçınılmazdır. Nitekim gerek tutuklamalardaki örgütsel zayıflıklar nedeniyle yapılan karşılıklı eleştiri ve suçlamalar, gerekse örgütsel krizden çıkış için parti yönetiminde köklü değişiklik ihtiyacı örgütsel krizi parti için yönetim krizine dönüştürmüştür.

Bu dönemde Parti Genel Sekreterliği'nde değişiklik yapma zorunluğu gündeme gelmiştir. Genel Sekreter İ. Bilen'in yapıcı tutumuyla bu krizi aşmak amacıyla, partide yeni bir kurum olarak “Yardımcı Genel Sekreterlik” önerisi yapılmış, büyük tartışmalar sonucunda bu öneri kabul edilmiş, ardından İ. Bilen yoldaşın onayıyla, TKP Onursal Başkanlığına İ. Bilen ve Genel Sekreterliği Haydar Kutlu getirilmiş, ancak bu süreç de partide, bazı sosyalist ülkelerin Merkez Komite aparat kadrolarının da dahil olmasıyla yönetim krizi daha da derinleşmiştir. Daha sonra ortaya çıkan belgeler o dönemde ASBP'nin (SED) Haydar Kutlu'ya karşı Yelkenci yoldaşı desteklediği, SBKP'nin ise MK çoğunluğunun kararına destek verdiği görülmüştür.

Bu karmaşık ortamda, askeri darbenin niteliği ile ilgili tartışmalar, partide beliren örgütsel ve yönetsel krize parti kitlesinde ayrışmaların, kanatların ve fraksiyonların ortaya çıkışının eşlik etmesine ve TKP'nin tüm sosyalist hareketlerden tecrit olmasına yol açmıştır. Çeşitli kardeş partilerden, onların “enformasyonları” temelinde gelen telkinler sonucunda TKP MK, darbeyi “gerici-askeri darbe” olarak nitelemiştir. Gerçekte cuntaya karşı oluş açısından darbenin “faşist mi, gericici mi, Bonapartist mi olduğunun” pratikte önemi olmamasına karşın darbeyi niteleme sorununun yarattığı bölünmeler ve yoğun tutuklamalar ortamında parti gizliliği ağır zararlar görmüştür. Örgüt üyeleri kitlesel olarak tutuklanmış, işkenceden geçirilmiş, MK üyesi Mustafa Hayrullahoğlu, Bursa İl Komitesi üyesi Ahmet Hilmi Feyzioğlu, Edirne'de genç komünist Mustafa Gülmez şehit edilmiş, PB üyesi Aydan Bulutgil işkencede ağır yaralanmış, MK üyesi Ömer Ağın Diyarbakır'da en ağır insanlık dışı işkencelere maruz kalmış, yüzlerce parti kadrosu ağır soru ve işkencelerden geçirilmiş, parti yapısı büyük ölçüde felce uğramıştır.

IV. Sözde “Yenilenme” süreci:

TKP kurulduğu ilk günden başlayarak Komünist Enternasyonalin Türkiye seksiyonuydu, Komintern'in dağıtılmasından sonra ise SBKP'ni dünya devrimci sürecinin öncü ve belirleyici gücü olarak kabul etti. O nedenle her türlü anti-sovyet, revizyonist çizgilere karşı SBKP çizgisini savundu. Dünya komünist hareketinde ortaya çıkan bölünmeler, o nedenle TKP saflarında hiçbir zaman ideolojik krizlere yol açmadı.

Ancak 1983 yılından sonra, SBKP'nin Gorbacovcu çizgisi TKP saflarında şüphelere ve giderek ayrışmalara yol açtı. Sovyetler Birliği'nde gerçekleşen karşı-devrim sürecinde parti ideolojik bakımdan zayıfladı ve krize sürüklendi. Partinin kendi içine çöküşüyle birlikte bu kriz yıkıcı karakter kazandı.

Bu aşamada, TKP MK’nde iki eğilim ortaya çıktı. MK çoğunluğu her şeye karşı SBKP’deki gelişmeleri “devrimci yenilenme” olarak gördü, buna karşılık diğer eğilim ise bu çizgiye “dogmatik” gerekçelerle karşı çıktı. Gelişmeler her iki eğilimi de doğrulamadı. “Yenilenme” ideolojik iflasa ve yıkıma yol açtı, “dogmatizm” ise hiçbir sosyalist ülkeyi ayakta tutmaya yetmedi. Ancak kabul etmek gerekir ki, eğer TKP MK çoğunluğu en azından Gorbacovculuğun revizyonist yönelimini zamanında sezebilseydi, parti örgütlerini uyabilseydi, “yenilenme” adına Marksist-Leninist çizginin tasfiye edilmesini bir ölçüye kadar önleyebilirdi. Bu bakımdan, yani “dogmatik” eğilimin küçük bir azınlıkta olması dikkate alınırsa, 7. Kongre’nin Gorbacovcu savrulmayı eleştirmesi ve Parti yönetiminin bu savrulmayı desteklemesi suçlaması yerinde olmuştur. Asıl sorumluluk Parti MK çoğunluğundadır. “Dogmatik” olarak nitelendirilen, o dönemde Marksist-Leninist ilkelere sahip çıkan yoldaşlar daha etkin olabilselerdi dağılmaya karşı bir alternatif oluşur ve süreç içinde ilkesel görüşler temelinde süreklilik içinde yenilenme süreci başlatılırdı.

SBKP’nin ideolojik krizi TKP’ye yansımış, parti yönetimi “Sovyet Partisine bağlılık” adına krize yol açan Gorbacovcu çizgiyi desteklemiş, bu faktör partinin likidasyon sürecine sürüklenmesinde ideolojik bakımdan elverişli koşulları yaratmıştır.

1990 sonunda ve 2000 yıllarının başında DAC’nin FAC tarafından ilhak edilmesi, SSCB’de karşı devrimin zaferi ve dünya sosyalist sisteminin yıkılması ise bir çok kardeş komünist partisinden çok daha fazla TKP’yi etkilemiş ve parti varlık-yokluk ikilemiyle karşı karşıya gelmiştir. Aynı sorunlar başka kardeş partilerde de yaşanmış, ancak o partilerde “dogmatik” olarak nitelendirilen Marksist-Leninist ilkelere sahip çıkan yoldaşlar, yine azınlıkta da olsalar zamanında müdahale ederek partilerinin devamlılığını kesintisiz olarak sağlamayı başarmışlardır. Bu konuda en önemli örnekler, Yunanistan, Alman, Portekiz ve Rusya Federasyonu hatta daha önce Avrupa Komünizmi çizgisinde olan İspanya Komünist Partileridir. Partimiz 7.Kongresinde bu süreçler değerlendirilmiş ve geç reaksiyonun koşullardan kaynaklı nedenleri irdelenerek kapsamlı bir öz eleştiri yapılmıştır.

TKP’nin bu alt-üst oluştan birçok komünist partisine göre daha ağır bir durumla yüz yüze gelmesi, partiyi likide olmanın eşiğine getiren iki büyük yanlış yüzünden olmuştur.

V. TKP-TİP birliği çizgisinin büyük zafatı:

Türkiye İşçi Partisi başlarında Kemal Türkler ve İbrahim Güzelce ve diğer işçi liderlerinin bulunduğu, daha sonra DISK’i kuracak olan bir grup sendikacı tarafından 27 Mayıs darbesinin hemen ardından kuruldu. Devlet daha bu kuruluşun ilk adımıyla önem almış, kurucuların arasına Ahmet Muşlu adında bir sendika başkanını da sıdırmıştı.

Ancak Türkiye sendikal hareketinin tarihi Osmanlı dönemini dışta tutarsak Türkiye Komünist Partisi’nin tarihiyle organik olarak ilişkilidir. TİP’i kuran sendikacıların arasında

TKP’yle ilişkili olanların yanında, TKP tarafından desteklenmiş işçiler ve liderleri çoğunluktaydı. Nitekim bir süre sonra TİP kurucusu sendika liderleri, Mehmet Ali Aybar’ı TİP genel başkanlığına getirdiler. M.A. Aybar illegal TKP üyesiydi ve TKP Genel Sekreteri Zeki Baştımar tarafından yaklaşan tevkifatın eşliğinde, yalnızca kendisine bağlı olarak M.Ali Aybar tevkifattan sonra TKP örgütlenmesinin başına geçmek üzere Behice Boran ile birlikte yedeğe ayrılarak görevlendirilmişti. (1950 tutuklamalarında tüm parti kardoları açığa çıkıp tutuklandığı halde, Zeki Baştımar’dan başka hiçbir yöneticinin haberdar olmadığı bu yedek üyeler polis tarafından açığa çıkarılamamıştır.) Aybar’ın Başkan olması üzerine Behice Boran, Nihat Sargın, Adnan Cemgil, Nazife Cemgil, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Şükran Yurdakul, Moris Gabay, Sarkis Çerkesoğlu, Ruhi Su ve daha çok sayıda komünist TİP’e katıldı.

Böylece TİP, fiilen TKP’nin legal kolu olarak ülke çapında örgütlendi.

Bilen yoldaşın bir çok kereler anlattığına göre, hapiste ayrıışan TKP’nin iki önde gelen ismi Zeki Baştımar ve Reşat Fuat Baraner, vaktiyle Komintern’de TKP temsilcisi olan Bilen yoldaşın girişimiyle SBKP tarafından Moskova’ya çağrılmış, bu çağrıya Baraner red cevabı vermiş, Baştımar ise Moskova’ya giderek, TKP Dışbürosu’nun başına geçmişti. TKP içindeki bölünmeyi önleme girişimi Şefik Hüsnü Değmer, Reşat Fuat Baraner ve Mihri Belli grubu tarafından kabul görmemişti.

TİP’in kuruluşu sonrasında, TİP yönetimi Mihri Belli ve Dr. Hikmet Kıvılcımlı gruplarına bağlı eski TKP üyelerini üye olarak kabul etmiş, ancak TKP’deki bölünme kısa zaman sonra TİP’e de yansımış, sonunda TKP’yle ilişkili komünistler, Kürt yurtseverleri ve sendika liderleriyle birlikte TİP’e egemen olmuşlardı. Onların bu başarısında Zeki Baştımar’ın yazdığı ve Türkiye’de dağıtılan “MDD’ciliğe” karşı broşürün büyük bir payı olmuştur. Ancak bu broşürde Zeki Baştımar bir yandan MDD stratejisine karşı çıkarken, diğer yandan o esnada TİP’de gelişen Emek Grubunun “sosyalist devrimci” çizgisini de dolaylı olarak eleştirmişti.

Varşova Paketi ordularının Çekoslovakya’ya müdahale etmesi üzerine ise komünistler arasında yeni bir bölünme yaşanmış, bu müdahaleye karşı çıkan Mehmet Ali Aybar ile Behice Boran ve Sadun Aren’in liderliğindeki komünistler arasındaki mücadelenin sonunda Behice Boran TİP Başkanlığına getirilmiş, ancak 12 Mart muhtırası ile TİP Kürt ulusal sorunu ile ilgili Kongre kararı gerekçe gösterilerek kapatılmış, Boran ve TİP yöneticileri tutuklanmıştı.

İşte bu gelişmeler üzerine TKP MK, önce Zeki Baştımar’ın yönetiminde, kısa süre sonra onun sağlık sorunları nedeniyle Genel Sekrerlikten ayrılması üzerine Bilen yoldaşın öncülüğünde “1973 Atılım” dönemini başlattı. TKP’nin illegal örgütlenmeyi durdurduğu, ağırlığı TKP’nin legal kolu TİP’in örgütlenmesine verdiği örgütlenme taktiği bu sırada değişmiş ve TKP Türkiye çapında, bazı parti dışındaki genç komünistlerin gruplarını partileyerek, örgütlenme kararı almıştır.

TKP Türkiye’deki ve özellikle bölgemizdeki istikrarsız durumu ve dünya çapında tır-

manan anti-komünist kampanyaları dikkate alarak, gizli parti örgütlenmesinin ilk büyük adımlarını attığı sırada 74 affından yararlanarak özgürlüğüne kavuşan TİP’li kadrolar TİP’i ve o sırada Dr. Hikmet Kıvılcımlı çizgisine yakın kadrolar da TSİP’i kurma kararı almışlardır. Her iki parti, Marksist-Leninist çizgide ve Sovyet yanlısı olduklarını ilan etmişlerdir. Bu ilanla birlikte bu legal partiler illegal TKP’ye ve TKP de bu partilere karşı giderek tırmanan ideolojik bir mücadeleye zorlanmışlardır. TKP legal sosyalist hareketin TKP’yle dirsek temasında olmasını, darbe mekaniğinin işlediği Türkiye’de TKP’ye karşı bir örgütlenmenin “legalizme” yol açacağını ve bunun hareketi devlet ve darbe ihtimali karşısında zayıflatacağını ileri sürmüş ve örgütlenme ağını genişletmiştir.

Nitekim bu partilerin kuruluşundan altı yıl sonra 12 Eylül darbesi gerçekleşmiş ve diğer tüm demokratik örgütler ve sendikalarla birlikte bu iki parti de kapatılmıştır.

“Legalist” hata, her iki partinin yurtdışında partilerini “illegal” ilan etmeleriyle bu defa ters yönde bir hatayla tekrarlanmıştı. TKP bu dönemde özellikle başında B.Boran’ın bulunduğu TİP’in kendisini “illegal bir parti” olarak ilan etmesine karşı çıkmış, bunun yerine TKP’yle, sosyalist ülkelerdeki ve muhalefetteki kardeş Komünist Partileriyle, uluslararası demokratik Batılı güçlerle “TİP’in legalitesi” için cuntaya karşı kampanya açmasını istemiştir. TİP yönetimi de TSİP yönetimi de bunu kabul etmemiş, bunun yerine “TKP, TİP, TSİP’in birliği” çizgisiyle TKP’ye karşı bir kampanya başlatmıştır. Bu kampanya dolaylı yoldan bazı kardeş partilerin desteğini kazanmıştır. TKP’nin iki partiyi “komünist partisi” olarak kabul etmeyişi nede niyle başta Bulgaristan Komünist Parti olmak üzere, ASBP (Almanya Sosyalist Birlik Partisi SED) hariç, SBKP ve Çekoslovakya partileri tarafından eleştirilmiştir. Bu eleştiri aslında 12 Eylül darbesi öncesinde başlamıştır. TKP’nin 1977 yılında toplanan “Konya” Konferansında, SBKP MK üyesi Vadim Zagladın delegelerin önünde yaptığı konuşmada TİP’i “Komünist Partisi” olarak nitelemiş ve Bilen yoldaş bu tanımlamayı protesto etmiştir.1979 yılında Bulgaristan Bilimler Akademisinin öncülüğünde yapılan SBKP ve bazı kardeş partilerin katıldığı bir toplantı TKP, TİP ve TSİP arasında birliği sağlamak amacını taşıyordu ve bu toplantıda TİP ve TSİP temsilcileri TKP’yi birliğe yanaşmamakla ağır biçimde suçlamışlardı. TKP delegasyonunda TKP MK üyesi N. Zaro yoldaşın “legalde çalışan bu iki partinin kendi aralarında birlik sağlamadıkları halde TKP’yi birliğe karşı olmakla suçlamaları çelişkili bir yaklaşımdır” tezine rağmen, bu toplantıda suçlamalara karşı TKP’ye yanıt hakkı tanınmamıştır.

Bu genel tutumu dikkate alan TKP MK PB, TİP ve TSİP’le birlik görüşmeleri kararı almış ve bu partiler arasında, özellikle 12 Eylül darbesinden sonra ve SSCB’de Gorbacov döneminde program tartışmalarına başlanmıştır. Bir süre sonra TSİP’in birlik sürecinden çekilmesiyle birlikte birlik sorunu TKP ve TİP birliğine dönüşmüştür. TKP başlangıçta TKP 5.Kongre kararı doğrultusunda TİP’ten Behice Boran, Nihat Sargın ve Osman Sakalsız isimlerinin TKP MK’ne ve PB’suna kabulleri, ortak parti

adı olarak TKP adının korunması ve giderek de örgütlerin illegalde birleştirilmesi kararı almış, ancak TİP’in itirazları sonucunda birliğin “eşitlik” temelinde, parti isminin de TBKP olmasında uzlaşmıştır.

Bu kısa tarihsel arka plan TKP-TİP birliğinde izlenen yöntemin ilkesel bakımdan büyük bir yanlış olduğunu gösteriyor. Ne TİP’in birlik eğilimi, ne TKP MK’nin bu partileri Komünist Partisi olarak görmeme ısrarı ve ne de kardeş partilerin TKP’yle kapsamlı görüşmeler yapmadan TKP-TİP birliğini zorlamaları bu birliğe hizmet etmiştir.

TİP legalde varlığını sürdürürken TKP’nin bu partiyi Komünist Partisi olarak görmemesi, TİP’in sektör bir kararla kendini daraltmama ve legalitesini savunma adına doğruyken, illegal duruma geçtikten sonra bu tutumda ısrarımız yanlıştı.

Buna karşılık henüz Marksist-Leninist çizgide ve buna uygun program ve stratejide hem merkezi yönetimler arasında, ama özellikle iki partinin tabanlarında ve tabanlar arasında derinlemesine bir görüş birliği sağlanmadan, her iki partide SBKP’nin içine sürüklendiği ideolojik kriz olanca ağırlığı ile ayrışmalara yol açmışken, 12 Eylül darbesinin yıkımından henüz çıkılmamışken, özellikle yıllardır legal çalışan TİP örgütlerinin illegal yapılarını TKP’nin illegal yapılarına uyumlaştırma gibi güvenlik sorunları kökten çözülmeden TİP’le birliğe tepeden karar vermeye TKP ve TİP’in bir çok yönetici ve üyesinin karşı çıkışı tamamen haklıydı.

TİP’in tarihsel bakımdan büyük manevi değeri olan TKP adına itirazları, hem önde gelen kadrolarının TKP üyesi olmaları bakımından, hem de bu ismin kendi başına işçi sınıfının bilinçli kesimlerinde maddi bir kuvvet haline gelmiş olması bakımından “TKP karşıtlığının” bir sonucu olarak yanlıştı. “Eşitlikte” ısrar ise, bu eşitliğin sadece Merkez Komitesi’nde ve Politik Büroda sağlanacak olabilmesi, hemen hemen hiçbir İl ve İlçe Komitesinde nicel bakımdan mümkün olamaması bakımından basit bir yönetim pazarlığı olarak etik bile değildi.

TKP MK, bu iki konuda parti üyeleriyle tartışmadan TİP taleplerini kabul etmekle hata yapmıştır.

TKP-TİP birlik süreci kökten yanlış yönetilmişti ve likidasyon sürecine ortam hazırlayan en önemli faktörlerden biriydi.

Likidasyon TKP-TİP birliğinin sonucu değil uygulanan yöntemin sonucudur. TKP Atılım süreci, büyük ölçüde Türkiye’de ezici çoğunluğu TİP üyeliğinden gelme kadrolarla gerçekleştirilmişti ve doğru ve amaca uygun bir yöntem izlenseydi, TKP ile yönetici kadrolarının çoğu TKP üyesi olan TİP kadroları ile, parti ismi ve eşitlik pazarlıkları dışında, ilkeler temelinde birleşebilseydi, belki partinin likidasyon sürecine girmesi de önlenebilirdi.

Yanlış yönetilen TKP-TİP birliği, bu yanlıştan dolayı, likidasyon sürecine en tehlikeli ortamı hazırlamıştır. TKP isminden vaz geçiş giderek likidasyona sebep olanların bilincinde TKP’den, hatta TBKP’den vaz geçmeye kolayca dönüşmüştür.

Güntümüzden bakıp değerlendirdiğimiz zaman TKP'nin tarihinin aynı zamanda TİP'in de tarihi olduğu saptamasını yapıyoruz.

VI. TKP'yi likide etme kararı. Legal TBKP ve TKP'yi tasfiye eden 6. Kongre:

12 Eylül darbesi öncesinde, darbe gününde ve az sonrasında yapılan taktik politik ve örgütsel hatalar; Gorbacov çizgisini tahlil etmedeki büyük zayıflıklar; TKP-TİP birliği sürecinde Marksist-Leninist ilkelerde, programda, stratejide ve örgüt biçimlerinde tabanda hiçbir ciddi hazırlık yapmadan alınan merkezi kararlar TKP'nin birliğini yıkmış, ideolojik, politik ve örgütsel krizlere yol açmış, böylece likidasyonla elverişli kaotik bir durum yaratmıştır.

İşte bu kaotik ortamda TKP-TİP'in TBKP adı altında, eşitlik temelinde birleşmesine karar verilmiş ve bu birlik Brüksel'de 7 Ekim 1987 tarihinde Avrupa Parlamentosu Basın Merkezinde yapılan ortak basın toplantısında Behice Boran ve Nabi Yağcı tarafından ilan edilmiştir. Bu toplantıda Güneş gazetesi muhabirinin “bu ilandan sonra hemen yarın Ankara'ya giderek TBKP'nin legalde kurulması için başvuru yapacak mısınız?” sorusuna, ağır hasta olarak toplantıya katılan TİP Genel Başkanı Behice Boran tereddüt bile etmeden, “hayır TBKP illegal bir parti olacaktır” cevabını vermiştir.

Toplantının iki gün sonrasında, ne yazık ki Behice Boran hayata veda etmiş, bunun üzerine henüz Brüksel'de bulunan TKP PM üyeleriyle yapılan toplantıda, Boran'ın cenazesine TKP PB üyeleri Sıtkı Coşkun ve Şeref Yıldız'ın eşlik etmesine karar verilmiş. TİP de benzer bir karar almıştır. Ancak ertesi gün Boran'a TBMM'de resmi devlet töreni yapılacağını açıklanması üzerine, Nabi Yağcı “bu durumda törene TKP Genel Sekreteri olarak benim katılmam gerekir” diyerek konuyu oylamaya sunmuş, bazı itirazlar dışında Nabi Yağcı'nın önerisi sosyalist ülkeler partilerine danışma koşuluyla karar altına alınmıştır. Bunun ardından da TİP yönetimi de, Nihat Sargın'ın Nabi Yağcı'ya Ankara'ya gitmesine karar vermiştir. Daha sonra iki partinin Politik Bürolarının ortak toplantısında bu karar, TKP BP üyesi iki yoldaşın muhalefet oyuna karşılık oy çokluğu ile kabul edilmiş, ancak konunun kritik olması nedeniyle kararın oy birliği ile alındığı açıklanmıştır. Nihat Sargın ve Nabi Yağcı Ankara'ya cenaze ile gitmemişler dönüş bir ay sonra 16 Kasım 1987'de gerçekleşmiştir. Karar karşı oy kullanan yoldaşlar N. Zaro ve O.Kaya karşı oylarının gerekçesi olarak, bu gidişin TKP'yi likidasyona sürükleyeceği, her iki yoldaşın kesinlikle tutuklanacağı, solda birlik sürecinin dağılacağı uyarılarında bulunmuşlardır.

Başlangıçta alınan bu karar Türkiye medyasında geniş yankı uyandırmış, kimi yorumcular bu kararın Özal hükümetiyle anlaşmaya dayandığını iddia etmiş, bu nedenle kısa bir zamanda iyimser bir hava esmiş, ancak bir süre sonra Ankara Başsavcısı ve yetkililer Sargın ve Nabi Yağcı'nın geldikleri takdirde tutuklanacaklarını açıkladıktan sonra gidişin riskleri gündeme gelmiştir.

Nihat Sargın, Osman Sakalsız ve arkadaşlarının tüm bu kararların yanlışlığını bildikleri, ancak Boran'ın kendi Başkanları olmasından hareketle, TKP MK'nin bir tür emr-i vaki yapması karşısında bu kararlara onay verdikleri biliniyor.

Gidiş kararının verilmesinden sonra bir dizi karar alındı. Bizim Radyo, TKP'nin Sesi radyosu, MK organı Atılım gazetesi kapatıldı. Avrupa'daki komünistlerin, kimliklerini açıklayarak Türkiye dönüşü hakkında kararlar alındı. Giderek Ankara'ya gidiş kararı, TBKP'yi legal olarak kurma kararına dönüştü ve TKP'nin 6'ncı Kongresinde TKP'nin varlığına son verildi. Böylece TSİP'in ve diğer sosyalist örgütlerin şiddetli eleştirileri karşısında “yenilenme ve yasallaşma” sloganına “solda birlik” sloganı da eklendi.

Ancak henüz TBKP'nin resmen legal kurulmasından önce, her iki parti TKP-TİP birliğini resmen gerçekleştirmek amacıyla Kongrelerini illegal olarak toplama kararı aldılar ve birlik bu suretle illegalde sağlanmış oldu. Ne var ki, Nabi Yağcı ve grubu bu Kongreleri fiilen tanımadı ve TBKP kuruluşu için, kapatılacağını bilerek resmi başvuruda bulundu ve bir süre sonra da TBKP kapatıldı.

TBKP henüz kapatılmadan TBKP'nin Kongresinde “sol birlik” sloganının gereği olarak, TSİP'in de içinde olacağı geniş bir sol parti kurma kararı. Bu karar artık Marksizm-Leninizmin kökten inkarı temelinde hareket edenlerin itirazına rağmen, Sadun Aren ve Sıtkı Coşkun yoldaşlarının inisiyatifıyla alındı.

TBKP'nin kapatılacağını öngören bu karar kısmen doğrudu. Ancak birbirini izleyen bu sol birlik partileri içinde, TKP'nin bir “Komünist Platform” olarak temsili durumunda bu karar amaca uygun olacaktı. Ne yazık ki, bu sol partilere katılan TKP üyeleri böyle bir özerk Komünist Platforma çoğunlukla onay vermedi. Sıtkı Coşkun yoldaşın TKP üyelerini bir arada tutma çabaları da başarıya ulaşmadı ve onun Temmuz 1998'de vefatıyla birlikte TKP'nin likidasyon süreci yıkıcı bir şekilde derinleşti. Bugün TKP 7.Kongresi'ni toplayan TKP'lilerin Merkez Organ Atılım etrafında tekrar bağımsız örgütlenme faaliyeti Sıtkı Coşkun'un cenazesi gecesi başlamıştır.

Yüz yıldır illegal olan bir partiyi, özellikle Atılım süreciyle birlikte ordu ve polis içinde bile örgütlenme çalışması yapan, en kritik sanyai sektörlerinde hücrelere sahip bir partiyi böyle hiçbir plan yapılmadan, hiçbir önlem alınmadan, “zorunlu olduğu kadar gizli, mümkün olduğu kadar açık parti” ilkesini çiğneyerek legale çıkartmak TKP tarihinde eşi olmayan bir likidasyon hareketi olmuştur.

VII. TKP yetmedi TBKP de likide edildi. TKP 7. Kongresi ve Süreklilik içinde Yenilenme:

Amacı komünizm olan, dünya görüşünü ve programını “diyalektik yönetime ve materyalist bilimsel düşünceye dayandırarak çizen” bir parti, elbette yüz yılı aşkın tarihinin her aşamasında kendini yenilemek zorundadır. Bu yenilenmeyi yapamayan bir parti yok olmaya mahkumdur. TKP'nin 7'nci Kongresi bir dizi yenilenme adımı atmakla birlikte, nitelikçe çizgisini yenileme görevini, mümkünse tüm komünistlere birleştireceği ya da birleştiremediği kadarıyla, 8'inci Kongre'yi oluşturacak komünistlerin önüne, likidasyondan çıkıştan yeni Atılım sürecine geçişte stratejik bir görev olarak koymuştur. 7'nci Kongrenin kabul ettiği programla likidasyon süreci son erdirilmiş, parti tüm organları ve örgütleriyle yeni-

den ayağa kalkmıştır. 8'inci Kongreye kadar önümüzde duran dönem, Atılım sürecinin tüm ideolojik, programatik, örgütsel adımlarının tamamlanmış bir dönem olacaktır.

Bu dönem bütün bu sorunları sadece Kongresini yapan komünistlerin arasında değil, bizimle yoldaşça tartışmayı kabul eden ve kendini hala TKP'nin “doğal üyesi” olarak gören yoldaşlarımızla birlikte yapacağız, bu tartışmanın sonunda, tıpkı Geçici Merkez Komitesi gibi uzun yıllardan beri likidasyon sürecinin yıkıcı sonuçlarını ortadan kaldırmaya çalışan tüm komünist gruplarla 8'inci Kongrede buluşmak için çalışacağız.

Hiç kuşkusuz TKP'yi yok olmaya doğru götürenler , TKP'yi, olmadı TBKP'yi “yenileyeceğiz” deyip, ortada yenilenecek bir şey bırakmayanlar, özellikle TBKP'nin kapatılmasından sonra bir kenara çekilenler, “TKP devrini doldurmuştu” deyip, ortaya “devrini doldurmayan” bir alternatif örgüt kurmak için hiçbir çaba harcamayanlar, “harcadık ama sağlığı-mız ne yazık ki elvermiyor, bizi mazur görün” demedikçe, likidatör suçlamasının altından kalkamayacaklar. Bu suç en ağır parti suçudur.

Elbette likidasyona giden yol “iyi niyetle” döşelidir. Özal'ın yarattığı “liberal imaj”, kimi resmi çevrelerden yayılan iyimser haberler, Boran'ın vefatıyla doğan duygusal ortamda kimilerini ilk adımı atarken yanıltmış, yanlışla sürüklemiş olabilir. Kişisel teorik hazırlıksızlıkları bu yanlışlı düzelterek düzeyde de olmayabilir. Kimilerinin karakter yapıları yanlıştan dönme cesaretinden onları yoksun bırakabilir, egoları, enerjileri kendi içlerinde bir “yenilenme” yapmak için engel de teşkil edebilir. Bunların hepsi olumsuz da olsa “insana ait” duygulardır. Ama bu kimseler 7'nci Kongreye dil uzattıkları zaman bütün bu zaafıların kişisel olmaktan çıkarırlar, komünistlik yolunda değil de likidatörlük yolunda yürüdüklerini ilan etmiş olurlar.

Biz yine de Boran'ın vefat ettiği ilk gün gerek ilk heyette gitmeye karar veren TKP'li ve TİP'li yoldaşların, ikinci gün gitmeye karar veren Kutlu ve Sargın yoldaşın bu kararın tehlikelerinin farkında olduklarını biliyoruz. İlk günlerde bu kararın yanlışlığını fark etmeseler bile (Sargın yoldaş farkındaydı) bu kararı cesaretle verdiklerinden şüphe etmiyoruz. Cesaretle attıkları ilk günlerdeki adımdan, medyaya yansıyan tehditlerden sonra dönmeyi komünist onurlarına yediremediklerini de anlıyoruz. Bu yoldaşları uzun yıllardan beri tanıyan, onlara güvenmiş olan yoldaşlarımız var. Kendileri değil, attıkları ilk yanlış adım, onları esir aldı. Nabi Yağcı değil, ama öyleleri vardı ki, adımın yanlışlığını da, nereye varacağını da herkesten iyi biliyorlardı ve yolun sonunda onlarda pişmanlığın zerresi bile yok. Bu gibiler yürüdükleri yolu savunma ihtiyacını bile duymayacak kadar pişkinler.

Ve iki yıl boyunca varını yoğunu ortaya koyan komünistlere gelince... Onlar bu trajik olayların sorumlusu değiller. TKP'ye gönülden bağlı olmanın gereğidir diyerek partilerini ve hapisteki yoldaşlarını savundular. TBKP Kongresi fabrikalardaki komünistlere “ben TKP üyesiyim” diyerek “kendinizi açığa çıkarın” çağrısını parti kararı olduğu için, işten atılma pahasına kabul eden işçiler kahraman-

dır. Avrupa'da boyunlarındaki gerdanlıklarını, parmaklarındaki nikah yüzüklerini çıkaran, TBKP'nin yasallığı adına partiye veren kadın komünistlerin adı parti tarihimizde yazılıdır. Avrupa'nın konforundan vaz geçip, parti çağrısına uyup da hapse atılan komünistler vefakardır. İsa yoldaş (Mehmet Bozışık) onların sembolüdür.

“Boşuna yürümedik, TBKP için boşuna hapiste yatmadık” diyen yoldaşlarımıza, yanlış bile öğreticidir diye hak veririz. Ama bütün bu yolun sonunda 141 ve 142'nci maddelerin kaldırılmasını bir “demokrasi zaferi” gibi tanımlamayı doğru bulmayız. Komünist Partisini yasaklayan maddelerin kaldırılması için neden mücadele edildi diye sormalıyız. Bu maddeyi biz kaldırırsak, neden TKP'yi feda etmeye kalktık diyebilmeliyiz. TKP'nin yüz yılı aşkın bir zamandır legalite talebi uğrunda mücadeleleri netice vermiştir, bu maddeler kalkmıştır, ama CHP'nin bile yasaklanmak üzere olduğu Türkiye'de TKP'nin “zorunlu olduğu kadar illegal, mümkün olduğu kadar legal” örgütlenme ilkesi bugün de geçerliliğini korumaktadır. Üçüncü Dünya Savaşı sürecinde “legalist ve parlamentarist” hayallere yer yoktur. “TBKP'ye yasallık” uğrunda mücadele eden yoldaşlarımızın yaptıkları fedakarlıkları, döktükleri terleri küçümsemek aklımızdan bile geçmez.

Geçici Merkez Komitesi ve onun etrafında toplanan ve bu gidişin yanlışlığını görenler, bu andığımız komünistlere gidilen yolun yanlışlığını yeterince anlatamadıklarından dolayı kendilerini sorumlu sayıyorlar. Parti tarihinin her dönemi partinin tarihidir. Bu tarihte yalnızca “çöplük” görenlere, ilk Bolşevik kadın Büyükelçi Aleksandra Kollantay'ın bir burjuva diplomatının “Kızıl Meydan'daki helalarınızı pislik götürüyor” dediğinde söyledikleriyle ifade edersek, “herkes tarihte ya da Kızıl Meydan'da merak ettiğini görür” diyebiliriz.

VIII. TKP Tarihi ile ilgili zorunlu kısa bir not:

Yakın tarihimize ilgili bu gelişmeler, elbette TKP'nin tüm tarihi boyunca var olan kimi yapısal yetersizliklerinden bağımsız değildir. Birincisi TKP kuruluşunun hemen sonrasında Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Kemalist rejim tarafından katledilmesinin hemen sonrasında TKP politik ve örgütsel faaliyetini Türk-Sovyet ilişkilerinin etkisi altında sürdürmüş, parti bu ilişkilerin gelişmesini enternasyonalist sorumluluğu gereği her adımında dikkate almıştır.

Ancak proletarya enternasyonalizminin gereği olan bu tutum, ülke içinde Kürt sorununda aynı enternasyonalist tutum almayı engellemiştir. TKP, kendi içinde yaptığı analiz sonucu Kürdistan'ın “sömürge” olduğunu saptadığı halde Kürt ulusal sorununun çözümsüzlüğü yüzünden meydana gelen Kürt isyanları karşısında Komintern kararları uyarınca olumsuz bir tutum almıştır.

Sovyetler Birliği'nin “yumuşak karın altında” yer alan ve Türki Sovyet Cumhuriyetleri saflarında başından itibaren yıkıcı istihbarat faaliyetlerine ara vermeyen Türk devletini tarafsızlaştırma stratejisi gereği Sovyetler'in Kemalist rejime karşı izlediği politikaya TKP'nin uyum sağlaması parti saflarında Kemalist ideo-

lojiye karşı etkili bir ideolojik mücadeleyi belli ölçülerde zayıflatmıştır.

Geçerken söyleyelim ki, günümüzde sahte “TKP” / SİP partimizin tarihindeki bu olumsuz duruma özgü ne varsa tümüne sahip çıkmakta, sosyal-şoven çizgisini ve sahteciliğini TKP’nin tarihindeki hatalarımızı sahiplenerek “örtmek” gibi utanç verici ve gülünç bir kurnazlık yapmaktadır.

Programatik açıdan TKP, bu ideolojik zayıflığın etkisi altında Atılım sürecine kadar geçen uzun bir tarihsel dönem boyunca Türkiye’de kapitalizmin gelişme sürecini, işçi sınıfının artan rolünü ne yazık ki doğru bir şekilde analiz edememiş, Türkiye’yi adeta yarı-sömürge ve feodal bir ülke olarak görmüştür. Buradan hareketle işçi sınıfının öncülüğünde demokratik halk devrimi yerine “Sovyetlerle ittifak temelinde kapitalist olmayan yol” benzeri bir stratejiye yönelmiştir. Sonuçta özel kapitalist tekelleşme ve bunun sonucu yayılmacı eğilim zamanında görülememiştir.

1973 Atılımı’nın programında bu zayıflık kısmen giderilmiş, ülkede tekelleşme süreci programda vurgulanmıştır. Ne var ki, 73 programı buna rağmen birbiriyle çelişkili iki yaklaşımın eklektik birliğine dayanmıştır. Türk kapitalizmindeki tekelleşme bir bakıma Avrupa kapitalizmine özgü bir kapitalizme yol açmış gibi, bu ülkelerdeki Komünist partilerinin “anti-tekel” “ileri demokrasi” hedefi parti programında yer almış, diğer yandan ise ülke bir bakıma hala yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkeymiş gibi “ulusal demokrasi”ye özgü stratejik yönelimler programa eklenmiştir. Bu programatik çelişkiler partinin ideolojik birliğini güçlendirmenin önünde partiyi likidasyona kadar sürükleyen ciddi engellere dönüşmüştür.

TKP’nin 7. Kongresi gerek Türk-Sovyet ilişkilerinin prizmasından geçerek yaptığımız yanlışların özeleştirisiyle, gerek programatik çizgimizdeki çelişkileri gidermesiyle, ve likidasyon sürecine son vererek partiyi yeni Atılım sürecinin eşğine getirmesiyle görevlerini yerine getirmiştir.

TKP’nin yürüdüğü yol, kendi gönümüzce yürüdüğümüz yol değildir, devrimci süreç dediğimiz, girdaplı, ters akıntılı, çamurlu ve tehlikeli mikrop ve piranalarla dolu bir ırmaktır. TKP böyle bir ırmağa kurulduğu ilk gün atılmış, Bolşeviklerle omuz omuza Osmanlı esirleriyle örgütlenmiş, Atlı Süvari Alaylarının komutanı Sovyet Mareşali Semyon Budyonni’nin Kisan-gel şapkalı TKP’li kızıl askerleri olarak Beyaz Ordulara karşı savaşımıştır. Karadeniz’de boğulmuştur. Sansaryan hanında delirtilmiştir, 1 Mayıs alanında kurşunlanmış, 12 Eylül’de kimsesizler mezarlığına gömülmüştür. Hainler, parti arşivlerini düşmana verenler, ajan-provokatörler aramızda yaşamıştır. Parti defalarca krize girmiştir. Bölünmüştür. Bu yazıda anlattığımız gibi ölümün eşliğinden dönmüştür. Sadece tören kıtalarındaki savaşçının kılıcında çentik olmaz. Komünistin kılıcı çentik, ayakları balçık içindedir. Ama alnı temizdir.

TKP 7’nci Kongresi partinin hasretini çekenlere kutlu olsun. ■

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Sekreterliği
18 Aralık 2025

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

“İlk Adım Başarmanın Yarısıdır”

□ **Mehmet TOSUN**

Yaşamla ilk buluştuğu köy evinin penceresi, gürültülü maden ve kömür yüklü araçların sarsıntısına rağmen -yılların özlemi olsa gerek- ziyaretinin en mutlu anını yaşıyordu ona. Evin duvarlarını yalayan asfalt yol bu pencereden silikleşiyor, karşı tepelerin çam ve meşe ağaçları içinden yeni bir güne ilk adımını atan insan ve hayvan sürüleriyle buluşuyordu.

Yeni yıla bir hafta kalmıştı. Çocukluğu ve gençlik yıllarında bu zamanlarda ilk kar çoktan yağmış olurdu. Mevsimin ilk karıyla buluşan doğa, akasya ve ayva ağaçlarının dökülen yapraklarını titreten bir soğukla yeni bir yaşama hazırlıyordu. Ağaçların mevsime özgü kokusu esen tipiyle biriken yaprakların kuytu köşelerden yaydığı küflü rutubetle buluşuyordu. Biriken kuru yaprakların karla buluşan hüznü verici dönüşümü yaşamı yeni bir düzeyde üreteceğinin ilk habercisiydi.

Bembeyaz çırılçıplak örtüyü, akşam alacasının ırküten sessizliğini, tavuk ve horozların korkulu çığlıkları bozuyordu. Karın üzerindeki küçük çatallı izler kurnaz ve planlı bir hırsızlığın boz bir tilkiye yüklediği delilleriydi. Köyü çevreleyen tepelerde soğukların kasıp kavurduğu ağaçların insan için ışıltılı güzelliği, aç bir yaban hayvanının ölümcül korkusuydu. Tepelerin beyaz ve bazen maviye çalan ışıltılı rengi, karanlığın koyu gölgesine dönüştükçe aç kalma korkusu orman içinden sinsice gelir, evlerin kiremit damlarını yavaşça kuşatırdı.

Son yılların aynı zamanlarında, tepeler ve tarlalar beyaz giysisini kuşanmıyor, yer yer yeşil, ama genellikle sararmış ağaç dalları ve otlar melez bir örtü ile yeni bir değişime kabuğunu atamıyordu. Kapkara günlerin acımasız yağmacılarıyla doğa, anlaşıp bir saldırıya geçmişti sanki. İnsanlar ve hayvan sürüleri yüksünmeden bu durumu kanıksamışlardı. Kıvırcık koyunların tepelerdeki düzensiz dağılımı köpek sesleriyle dalgalanıyor, değişimin bu görünmez yüzünü kavramadan yaşama sessiz bir iz bırakıyorlardı...

Doğanın ve yaşamın alışılmadık döngüsünü fark edemedikleri bu değişim, nedense bir içgüdüyle yoksulluk biçiminde algılanır insanların beyninde... Bacalardan çığlık tü-

ter. Öfkeler sönmeye yüz tutmuş bir ocak gibi sessizdir... Döngülerin nedenleri ve sonuçlarının çözüm yollarına ilişkin cevapları kuru bir dere yatağında açıklıktan ve susuzluktan feri tükenen cılız bedenlerde mi aramalı. Yoksa değişimin yağmacı süreçlerini gizleyen donuk, büyütlü sözlerle yanılsatan yapıların içine gizlenerek mi?.. Köy evinin penceresinden, geçmiş ve günün kıyaslamasına dalmışken, telefonda gelen bir çağrı, sobanın yaydığı ısı ile gevşeyen vücudunu ani bir çeviklikle geriverdi...

Telefondaki ses heyecanlıydı. Uzun yılların kopukluğundan olsa gerek kısa bir hal hatır töreninden sonra “*umutluyum*” dedi. Sesi kupkuru, soğuk bir gecede yanıp sönen ay ışığı gibiydi. Yıllarca kayboluşunu buluta gizlenip çıkan şavkın imgesiyle anlatıyordu. “*Okuyorum, takip ediyorum*” diyor, sonra “*yaralıyım*” diye ekliyordu. Dayanışmanın önemsizleştirildiği günlerin içinde açtığı yara, geçen yıllara rağmen kabuk bağlamamış, sağalmamıştı. “*Hapis yıllarından sonra bir it gibi sokağa atıldık, kırık bir çöp bile bulamadık tutunacak...*” Karlı yokuşu çıkan bir insan gibi yorgundu sesi. Yorgun ve ihtiyatlı sesi duraksıyor, sonra doğru bir yere seslendiği güveniyle; “*Ağı vurmuş göz bebeklere. Kimil kimil yıldız ve kıvılcım saçan geçmişimizin, bahara duran buz kalıpları gibi sivilaştığını fark edemedik. Yatağını yitirdin mi nereye akacağımı bilemezsin.*”

Köyün çıkışında kör bir pınar vardır. Geçen yıllardan kalma ısırgan otları ve kuşburnu dikenleriyle çevrenmiştir. Rüzgârın etkisiyle biriken karla pürüzsüz küçük bir tepe görünümü alır. Sanırsın geçmişte yaşanan güzel birikmişlikleri saklıyor altında. Asker, gurbete gidecek öğrenci ve işçi gençler törenle uğurlanırdı buradan. Geleceğin umudu olarak el uzatacaklardı geride kalanlara. Bu ritüel birkaç on yıl öncesine kadar sürdürüldüğünü hatırladı. O zamanlar kırsaldan göçen gençlerin iş bulma imkânları vardı. Kapitalizm geliyor yeni fabrikalar kuruluyor, göçen nüfusu emecek koşullar oluşuyordu. Oysa şimdi gidenler bir belirsizlik yolcusu. Güneşten ve kuru soğuk havalarda benzi solmuş gencecik bedenler metropollerde işsiz; ya kuytu bir köşede benliğini yitirmiş uyuşturucu tutkunu, ya da tarikat ve mafyatik yapıların unutulmuş, arkasız elemanı...

“*İnsanlar bir nedenle bir araya geliyor,*

dayanışma denilen şeyi etkinlikleri içinde öğreniyor; sonra etkinlik alanlarının, ülkesinin ve dünyanın bilgisine ulaşacak ilişkiler kuruyor, zorlu bir kavgaın içine giriyorlar. Böyle geliyor, ilerliyor her şey. Geçmişte dümenin belirsiz uçurumlara doğru kırıldığını fark edemedik. Karadeniz’in karanlık sularında, işkencede katledilenlerin, hapislerde dirençle yaşamını tüketenlerin anısına ihanet edenleri ayırt edemedik. Yaşamlarımızın kısacık bir dönemiydi belki. Geçen onca yıllara rağmen biz hep o kaldık. Körelerek, gerileyerek de olsa, ama bir umuda tutunmanın yollarını arayarak. Sivilaşma bilinçte başlar denir. Tam da öyle... Adım adım, azar azar...” Bir nefes almak için duraladı telefonda ses. Sonra sözcüklere basarak, “*bir asrı aşkın derya kadar birikim var önümüzde, koşullar yeni şeyler ekledi üzerine, artık umut yanı başımızda, yeniden tanımlamak lazım dünyayı, aşınan şeyleri yeniden inşa etmek lazım... İlk adım başarmanın yarısıdır...*”

Telefondaki sesi uğurlayınca, pencereden geç kalan kışın örtüsünü giyinmiş tepeleri hayalinde canlandırdı. Bulutların arasından süzülen ışığın kardaki mavi-beyaz simli yansısının içine daldı. Ormanın derinliklerinden fışkıran şato görünümünde görkemli bir kaya vardı. En sivri ucu bütün bölgeye hâkim, sanki ormanın kardeşliğini simgeleyen iktidardı. Güneşin batımına yakın kızıl bir şahin bu sivri kayanın üzerine konar, sonra bir rüzgâr hışımıyla ormanın içine dalar, çengelli gagası ve güçlü pençeleriyle kazanımlarını hâkim olduğu yere taşırdı. Her dalışı bir zafer edasıyla tekrar kayanın en sivri ucuna yerleşerek sona ererdi. Kayanın tepesindeki şahin ile ormanın ilişkisini, dalışındaki anlık kazanımlarını hâkimiyet alanına bağlamak biçiminde düşünür, toplum ilişkileriyle bağını kurardı. Gündelik çabaları nihai hedefe bağlayamayan toplumsal yapılar bozkırın sert toprağı gibi kısırlaşır, derin bir uykuya daldığını düşünürdü...

Bizim toprağımızın bilgili-emekçi insanları, mücadeleciler halkları çok yara aldı. Düşünceleri bulanıklaştı bazen. Ama doğa ve toplumun itici temel dinamiklerini yadsıyarak, doğa ötesi geri dönüşlerin anlık sarsıntısından, çıkış yollarını üretmesini de bildiler. Umut oldu onlar. Yaralar onların açtığı yolda kabuk bağladı... İlk adım işin yarısıdır. Sağaltır, iyileştirir... ■

Türkiye Komünistlerinin Platformu:

Programatik, Politik ve Örgütsel Açılımlar Üzerine Kimi Düşünceler

□ Halit ERDEM

10 Eylül 2025 tarihinde *“Türkiye Komünistlerinin Platformu”* kuruluşunu bir basın toplantısıyla açıkladı. Önümüzde yürünecek yol ve izlenecek politikalarla ilgili bir *“bildirge”* hazırlayacağını, bunun olabildiğince geniş bir dizi toplantı ve katılanlarla hazırlanacağını duyurdu. Hayat baş döndürücü bir hızla devam ediyor. 2026 yılının bu ilk günlerinde Türkiye Komünistlerinin Platformu’nda ele alınan konu başlıklarını öne alarak görüşlerimi okuyuculara sunmak ve tartışmak istedim. Kuşkusuz ileri sürülen fikirler tez mahiyetindedir ve tartışılmak ve geliştirilmek üzere hazırlanmıştır.

Programın Önemi ve Güncelliği

Öncelikle açıklamada da birinci sırada olan konu; üzerinde düşünülmesi gereken ve birçok düğümün çözümünü içinde barındıran Türkiye Komünist Partisi’nin 1. Programı’nda öze formüle edilen meseledir: Devletin yönetim biçimi. Laiklik ve vicdan özgürlüğü, eşit yurttaşlık; anadilinde eğitim, yerinden ve yerel yönetimlerin önemi ve basın, gösteri, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması, özgürlüklerin önündeki engellerin kaldırılması. Bunlar bugünde, yüz yıl sonra karşımızda duran sorunlardır. TKP 1. Programında bu konu şöyle açıklanıyor: ...Şuralar Cumhuriyeti, ... kapitalizmle komünizm arasındaki geçiş dönemine ait geçici bir hükümet şeklidir.

Marksizmin temel metinlerinden alınma bu kapsamlı, kısa ve öz açıklama esasında pek çok sorunu aydınlatıyor: Geçiş döneminin politik biçimlerini mutlaklaştırmıyor, tek bir model önermiyor,

sadece halk kitlelerinin tüm kuvvetlerinin bu doğrultuya yöneltilmesini, devlet aygıtlarının işlevini devletin elinden alacak yeni politik biçimlerin ve bunları uygulayacak yeni araçların icat edilmesini öneriyor. Bilinen haliyle *“en geniş demokrasi olmadan sınıf mücadelesinin ne mümkün ne de düşünülebilir”* olacağını bir kez daha hatırlatıyor. Yüz yılı aşan bir zaman diliminde yukarıda bir cümlede ifade edilen ve bugün laiklik, Alevi sorunu, Kürt sorunu eşitlik ve özgürlük sorunu olarak ortaya çıkan meselelerin çözümünün temel önermesini yapıyor.

Bilindiği gibi TKP’nin 1. Programı üzerine TKP tarihinde herhangi bir değerlendirmeye rastlamak mümkün değil. **Mustafa Suphi**’lerin katından sonra bu program yok sayılmış yerine Komintern’in önerdiği şablon program kabul edilmiştir. Oysa TKP’nin birinci programı 1920’lerde Türkiye’nin de dahil olduğu şark memleketlerinin somut şartlarını; siyasal durumunu, sosyolojik bileşimlerini ve ekonomisini göz önünde bulundurarak hazırlanmış özgün bir programdır. Bugün güncel verilerle des-

teklerek yeniden önem kazanmasının anlamı ve gereği bu özelliğinden ileri gelmektedir.

Barış ve Demokratik Toplum Manifestosu

Gelişmeler herkesin gözleri önünde oluyor: Özetle devlet tarafı ilk günden itibaren ileri sürdüğü *“terörsüz Türkiye”* tezi üzerinde tavizsiz bir şekilde ilerliyor. İlk günlerde ihtiyatlı bir şekilde ortaya çıkan iyimserlik havası yerini belirsizliğe bırakıyor. Kürtlerin ısrarla üzerinde durduğu Suriye’nin ayrı bir devlet olduğu, oradaki sorunların orada yaşayan halklar tarafından çözülmesi gerektiği kabul edilmiyor. Yakın tarihlerde yaşananların; 14 sene süren kanlı iç savaşın izlerinin ancak böyle silineceğinin; eşit, hakkaniyete dayalı ülkede yaşayan halkların etnik ve dini, inanç yapılarının ve varlıklarının mutlaka dikkate alınması gerektiği, her buna imkân tanıyan bir durum ortaya çıktığında Türk devleti tarafından bozuluyor.

Türkiye’de de Barış ve Demokratik Toplum talebi, tek taraflı olarak Kürt siyasal güçleri tarafından yürütüldü. Daha

2025 Mart ayında Kürt siyasal hareketinin bütün taraflarıyla Barış ve Demokratik Toplum düşüncesini benimsemiş, bu doğrultuda adımlar atılmışken, hasta ve hapislikte çok uzun yıllarını geçirmiş politik tutsakların, Kobane kumpas davası mahpuslarının özgürlüklerine kavuşması gerekirken, aksine hapishane gözlemcileri diye ihdas dilen devletin yeni baskı araçlarıyla alıkonulmaktadır. Kayyım uygulamaları devam ettirilmektedir. Esasında Mecliste temsil edilen partilerin kahir ekseriyetinin katıldığı *“Meclis Komisyonu”* önemli bir adımdır. Her şey kötü sonuçlansa bile Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gereken bir sorunu olduğunun tescil edilmesi, kabul edilmesi başlı başına bir kazanımdır. Sorun çözülme bile Kürt meselesi, topluma mal oldu, tanındı ve tartışıldı.

Bu sürede Devlet ve iktidar partileri AKP-MHP, bir başka cephe daha açtılar ve CHP’yi hedef tahtası haline getirdiler. İstanbul Belediyesini, CHP’nin yönettiği birçok belediyeyi giderek partinin kendisini çökertmeye, çalışamaz hale getirmeye çalıştılar. Bu saldırıların en önemli nedenlerinde birisi CHP’nin iktidara gelme imkânlarını ortadan kaldırmaya çalışmaksa bir diğer önemli nedeni de son yerel seçimlerde CHP ile DEM Parti arasında uygulanan demokratik ittifak yönelimlerinin başarıyla yürütülmesi

Gelişmeler herkesin gözleri önünde oluyor: Özetle devlet tarafı ilk günden itibaren ileri sürdüğü “terörsüz Türkiye” tezi üzerinde tavizsiz bir şekilde ilerliyor. İlk günlerde ihtiyatlı bir şekilde ortaya çıkan iyimserlik havası yerini belirsizliğe bırakıyor. Kürtlerin ısrarla üzerinde durduğu Suriye’nin ayrı bir devlet olduğu, oradaki sorunların orada yaşayan halklar tarafından çözülmesi gerektiği kabul edilmiyor.

ve sonuç almasıdır. CHP, 2013-2015 sürecindeki Kürt karşıtlığı politikalarının tam tersine Kürt meselesini tanıması ve Meclis Komisyonunda yer alması olumlu bir gelişmedir. Öte yandan CHP'ye kendi politikalarını terk ederek DEM Partinin iktidar partileriyle sürdürdüğü politikaları desteklemesini isteyerek onu eleştirmekte politik bir tutum değildir. CHP'nin iktidarın anti demokratik saldırılarına karşı yürüttüğü kitlesel mitingler önemlidir. İttifak ilişkileri, AKP ve MHP ile yürütülen görüşmeler ve CHP ile olan ilişkiler eleştiri hakkını ortadan kaldırmaz ancak her partinin kendi yöntemleriyle mücadele hakkı da vardır.

Barış'ın ve Demokratik Toplum'un İnşası

İnşa kavramı burada kilit önemdedir. İnşa, işçi sınıfının, halkın haklarının sermayeden, devletten talep etmek değildir. İnşa kavramında irade vardır. Mücadele ve örgütlülük vardır. Demokratik toplumun inşası, kitlelerin demokrasiye müdahalesidir. Bu müdahale sadece kitlelerin seçimler yoluyla siyasete müdahalesi değil, aynı zamanda devlet aygıtına, ideolojiye, aynı zamanda üretime müdahalesidir. Bu müdahalenin çeşitli yolları vardır ve bunlar emek mücadelelerinin tarihi boyunca uygulanmıştır. Ancak demokratik toplumun inşası için uygun biçimlerin bulunması gereklidir. Bu da bir arayıştır. Bulmak için aramak, aramayı bilmek ve istemek gereklidir. Bu arayış ve yeniye bulmakta sınıf mücadelesidir. Kitlelerin sınıf mücadelesi içerisinde bu müdahalelerin hem hedefi, yani programı hem de buna uygun araçları olmazsa inşa kavramı gerçekleşmez. Sınıf mücadelesinin hafızası örgüttür. Sınıf örgütleri hem sendikalar hem de sınıf partileri, komünist partisi mücadelenin hafızasıdır. Bugün söz konusu olan bu engin bilgi dağarcığını, tarihsel deneyimleri 'yeni'nin, yetmezliğin prizmasından geçirerek yeni mücadele araçlarını keşfetmek, mücadelenin aracı haline getirmektir.

Mücadelenin Yeni Araçları

Kürt siyasal hareketinin öncülüğünde, önermesiyle bir süredir siyasal literatürümüze giren 'meclisler' konusu üzerinde yeniden düşünülmelidir. Bu konu farklı kavramlarla da olsa komünistlerin mücadele tarihinde önemini hep korumuştur. Rusya'da 1905 Şubat devrimi ile kurulan "Sovyetler" 1917 devriminin de kilit kavramlarından. Ünlü "bütün iktidar

Konumuz açısından üzerinde durulması gereken nokta, ücret ve sosyal haklarla sınırlı bir "fabrika" sendikacılığı sömürünün sınırlandırılması, sosyal haklarda gelişme sağlanması önemlidir. Ancak bunlar fabrika sınırlarını aşan "demokrasi" mücadelesiyle ilişkilendirilmediği takdirde işçi sınıfının siyasal mücadelesine kapıları kapatmaktır. O durumda işçiler ücretini artırmanın, daha elverişli şartlarda çalışmanın mücadelesini verir ve fabrika dışında koca bir dünya olduğunun ve bu dünyadaki sorunların farkına varmaz.

Sovyetlere" sloganının Ekim devriminin başarısında oynadığı rol ve daha sonra "Sovyetler" in arka planda kalması ve Parti'nin öne çıkması ve bunun sonuçları devrimler tarihinin önemli bir konusudur.

2012'de Halkların Demokratik Kongresi'nin kurulması o günkü mücadelemize nasıl bir ivme kazandırdığı belleklerdedir. Daha önceleri aralarındaki ideolojik ayrılıklar nedeniyle bir araya dahi gelemeyen tüm sol örgüt ve hareketlerin ortak politik hedefler için mücadele amacıyla bir araya gelmesi ve ortak mücadelesiyle halk güçlerinin ve dolayısıyla sınıf mücadelesinin ivme kazandığı da hatırlardadır. Ancak bilindiği gibi daha sonraki yıllarda siyasal kargaşanın tozu dumanı içinde olmazsa olmaz bu mücadelede süreklilik sağlanamadı, ayrışmalar oldu ve dolayısıyla mücadele ivmesini kaybetti. Hepimiz hatırlarız; mahallelerde, emekçilerin yaşadığı bölgelerde, işyerlerinde, yaygın adı "mahalle meclisleri" olan yapılar kuruldu. "emek meclisleri", "kadın meclisleri", "ekoloji meclisleri" yaygınlaştı.

Esasında bu yapıların her birine yakından baktığımızda sorunun nereden olduğunu görebiliriz: Siyasi yapılar kendi geleneksel örgütlenmesini kurmaya

çalışıyor, çalıştığı alanın yakıcı sorunları etrafında bir mücadele birliği, gücü oluşuyor. O andaki sorunun çözümünde ya sonuç alınıyor ya da kolluk kuvvetlerinin ağır baskıları sonucu birlik dağılıyor geriye yine siyasal bilinci olan çekirdek güçler kalıyor, onlar da kendi korunaklı alanlarına derneklere, sendikalara çekiliyor ve bir sonraki kabarmaya kadar kesinti ortaya çıkıyor.

Bunun bir nedeni, devlet güçlerinin sürekli müdahalesi, siyasi gündemin sürekli değişmesi ise diğeri ideolojik ayrışmalardır. Abdullah Öcalan'ın yeni ve farklı kavramlarla ele aldığı ideolojik, stratejik, barış ve demokratik toplum üzerine yaptığı kapsamlı açıklamalar bu arayış temelinde ele alınmalı ve tartışılmalıdır.

Meclisler aynı düşüncede olan veya bir örgüt üyesi veya sempatanlarının bir araya gelmesi değildir. Halkla, işçilerle bir araya gelmek ve her şeyden önce onları dinlemeyi bilmek önemlidir. Onlara her gün yaşadıkları gerçekleri anlatmak anlamlı değildir. İnsanları dinlemek ve onların hayal gücüne değer vermek gerekir. Çünkü işçiler, emekçiler kendi sorunlarına çoğu zaman kendileri çözüm bulurlar ve kendi düşüncelerine sahip

çıkırlar. Önemli olan onlardan biri olarak çözümlerini dinlemek, onlara akılcı önerilerle ve bilgiyle yön vermektir.

Sendikal Mücadele ve Siyaset

Sendikalar meselesine de değinmek gerekiyor. Sendikalar kendiliğinden bir birlik örgütü haline gelip, ekonomik ve politik alanlarda bir güç haline geldiğinden beri sermayenin ve devletin ilgi alanı içerisinde. Bugünkü haliyle sendikalar devletin bir aygıtı haline getirilmiştir. Kanunlarla sınırlandırılmış, kuruluşundan, delege seçimine, faaliyet alanından toplu iş sözleşmesine kadar sıkı bir mevzuat kısılacı ile çevrelenmiştir. Konumuz açısından üzerinde durulması gereken nokta, ücret ve sosyal haklarla sınırlı bir "fabrika" sendikacılığı sömürünün sınırlandırılması, sosyal haklarda gelişme sağlanması önemlidir. Ancak bunlar fabrika sınırlarını aşan "demokrasi" mücadelesiyle ilişkilendirilmediği takdirde işçi sınıfının siyasal mücadelesine kapıları kapatmaktır. O durumda işçiler ücretini artırmanın, daha elverişli şartlarda çalışmanın mücadelesini verir ve fabrika dışında koca bir dünya olduğunun ve bu dünyadaki sorunların farkına varmaz. Kendisini ilgilendirmediklerini düşünür. Siyaset olarak herhangi bir partiyi destekler, seçim zamanı aktifleşir ve kendi partisinin iktidara gelmesi için oy verir. Türkiye'de 1960-1980 arası, işçi sınıfı mücadelesinin yükseldiği dönemlerde işçiler sendikalarının mücadelesine aktif olarak katılmış, ekonomik sosyal haklar elde etmiş, fabrikadan çıkmış demokratik haklar uğruna mücadele vermiş ancak siyasal olarak ekonomizm ve sendikalizmden ileri gidememiştir. İşçi Meclislerinin kurulması ve çalışması daha karmaşıktır, çünkü bir yandan tabanda temel demokratik haklar uğruna mücadele bilinci, yeni bir çalışma düzeni ve kanunların, iş mevzuatının ve iş yönetiminin yeniden düzenlenmesi, iş hayatının demokratikleştirilmesi bunun mücadelesi verilirken aynı zamanda işçilerden yana bile olsa sendika bürokrasisine karşı da mücadele vermek zorunda kalacaktır.

Sonuç olarak demokratik toplumun aşağıdan, tabandan başlayarak inşa edilmesinin temeli meclis örgütlenmesidir. Meclisler giderek devletin sermayenin görevlerini devralırlar. Kendilerini korurlar. Demokratik toplumun inşası tabandan başlar. Bunun zamanıdır. ■

Süreç ve Komünistler

□ Armağan BARIŞGÜL

Ekim 2024’de MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin TBMM’de yaptığı konuşmada Abdullah Öcalan’a örgütü lağvetmesi koşuluyla, “*Umut hakkı için başyurması ve TBMM’de DEM Parti Grup Toplantısı’nda konuşması*” demesinin ardından gidip DEM Parti’li vekillerle el sıkışması şok etkisi yaptı. O tavır çoğu kişinin kafasının karışmasına bilincinin bulanmasına neden oldu. Çünkü bayram değil, seyran değildi. Hiç beklenmedik o hareketi neden yaptı? Kimileri şaşkına uğrayarak perde arkasını aralamaya çalıştı, kimileri de es geçti. Devlet Bahçeli’nin o günlerde o tavrının öyle karşılanması kimileri için doğal bir davranıştı. Ancak zaman ilerledikçe işin gerçeği yavaş yavaş anlaşılmaya başladı. Devletin özünü bilen, Parlamentosuyla, ‘derin’iyle, açık ve gizlisiyle devletin bir bütün olduğunu bilen sınıf perspektifiyle olgu ve gerçeklere bakan komünistler, D. Bahçeli’nin o jestinin devlet politikasından ayrı ve bağımsız olmadığını ve olamayacağını farkındaydı ve sağduyu ile gelişmeleri dikkatle izlediler.

D. Bahçeli o günden bugüne kadar zaman zaman belli aralıklarla yaptığı konuşmalarında, “*PKK kongresini toplansın, silah bıraksın, kendini lağvetsin!*” demesini ardından PKK 12. Kongresini toplayarak iradesiyle kendini lağvetti. Besê Hozat’ın önderliğinde bir grup gelip Türkiye ve dünya kamuoyunun gözlerinin önünde bir açıklama yaptı ve silahlarını bırakıp yaktı. O anın kamuoyunda yarattığı etki-tepki ve örgüt üyelerinin üzerinde yarattığı duygu hafızalarda taptazedir.

A. Öcalan’ın 27. Şubat 2025’de yaptığı “*Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı*” ile birlikte Türkiye ve Kürdistan’da yeni bir politik havanın esmesine yol açtı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise “*Terörsüz Türkiye çabalarında dün itibarıyla artık yeni bir safhaya geçilmiştir.*” dedi ve barış adına atılan her adımı hükümete ve devlete mal etmeye çalıştı. Yüzyıllık devlet geleneğinden yana olanlar her zaman madalyonun bir yüzünü halka gösterdiler. Üstelik allayıp pullayarak! Gerçeklerin, acıların, bilinmesi

gerekenlerin saklı olduğu madalyonun arka yüzünü hiçbir zaman açığa çıkarmadılar, halkların, ezilenlerin ve emekçilerin öğrenmesini istemediler hala istemiyorlar. Politikalarını ısrarla sürdürüyorlar.

Dün de bugün de en çok barış ve demokrasiden yana olanlar Kürt halkıdır, ezilenlerdir, emekçiler, politik duruşları gereği devrimciler ve komünistlerdir. Ne yazık ki acı çeken ve katledilen yine onlardır. Beyni bulanmadığı müddetçe hiçbir yoksul, işçi, emekli, emekçi, kadın ve genç baskıdan, şiddetten, savaştan, açlıktan yana olmaz. Ülkenin günbegün karanlığa doğru yuvarlanmasına razı olmaz. Çünkü onun düşüncesi, çıkarı ve geleceği ona elvermez.

Sadede gelelim. Sürecin başlamasından bugüne kadar acaba ne yapıldı? Halkın duyduğu kuşkular yerinde mi? Umut karşılığını buldu mu? Çelişkilerle dolu olan süreç hangi tarafa evrilmeye çalışılıyor ve nasıl bir sonuç ortaya çıkacak? Kelime oyunlarına ve kavramlara takılmak yerine bizi asıl ilgilendiren yapılmak istenendir, yapılandır ve elde edilen sonuçtur.

Geçen yılın Eylül ayında kuruluşunu ilan eden Türkiye Komünistlerinin Platformu yaptığı açıklamada, “*-Türkiye’nin içinde bulunduğu siyasal ve ekonomik*

Komünistler düşüncelerini hiçbir zaman gizli tutmazlar, ikircimli davranmazlar, birilerine şirin görünmek için nabza göre şerbet vermezler, kişisel çıkar peşinde koşarak rol yapmazlar. Komünistler her yer ve koşulda berrak kalır, özü ve sözü birdir. Bu niteliklerinden dolayı kapitalistlerin, işçi sınıfı düşmanlarının ve Kürt halkının özgürlüğüne karşı olan kesimlerin her zaman dikkat merkezinde olmuşlardır.

kapitalist çıkmazdan çıkış yolunu açacak gelişmelerde aktif müdahil olması, -Barış ve Demokratik Toplum sürecinde özne olarak yer alması.” konularına da yer vererek açık ve net tavrını ortaya koymuştur. Komünistler düşüncelerini hiçbir zaman gizli tutmazlar, ikircimli davranmazlar, birilerine şirin görünmek için nabza göre şerbet vermezler, kişisel çıkar peşinde koşarak rol yapmazlar. Komünistler her yer ve koşulda berrak kalır, özü ve sözü birdir. Bu niteliklerinden dolayı kapitalistlerin, işçi sınıfı düşmanlarının ve Kürt halkının özgürlüğüne karşı olan kesimlerin her zaman dikkat merkezinde olmuşlardır. Osmanlıdan bugüne kadar yüzlerce yıllık bir geleneğe ve tecrübeye sahip olan devlet aralıksız olarak komünistlere, komünist hareketine büyük bir kinle acımasızca saldırmıştır. Öte yanda sahte “Türkiye Komünist Partisi” kurarak işçilerin, emekçilerin ve gençlerin beyni bulandırılmıştır. Devletin ve burjuvazinin bu karanlık dolu, pis kokan, ince ve sinsî tezgâhı hiç ara verilmeden günümüzde de sürüyor. Ancak onların bütün düşmanlıklarına, ihanetlerine ve alavere dalaverelerine karşın komünistler halk nezdinde, işçi sınıfında ve gençliğin safında onurlu yerini hızla alıyor. Zamanın ruhu, Barış ve Demokratik Toplum çağrısı, geleceğin dünyası ve “*savaşırsız sömürsüz, eşit ve özgür bir dünya*” heyulası gereği komünistler rolünü iyi oynamak zorundadır. Bu sorumluluğu yerine getirmek tarihe karşı, halklarımıza karşı, işçi sınıfına karşı ve büyük insanlığa karşı bir görevdir. Bu görev, günceldir ve kaçınılmazdır.

Barış ve Demokratik Toplum sürecinin başarıya ulaşması Kürt halkının mücadelesine ve onunla omuz omuza duran Türkiye demokratik güçlerine bağlıdır. Ülkeye barış, demokrasi, özgürlük ve eşitlik ancak ve ancak bu değerlerden yana olan geniş güçlerin birleşik gücüyle elde edilebilir. Günümüzde demokrasi mücadelesinin motor gücü Kürt halkıdır. Bu gerçek apaçık ortadadır. Kürt halkı düşünülmeden hesaba katılmadan ülkede ne eşitlik olur, ne kardeşlik sağlanır ne de başka herhangi bir demokratik dönüşüm gerçekleşir. Onun için Kürt halkının mücadelesine, Barış ve Demokratik Toplum sürecine yaklaşım günümüzde

devrimci veya karşı-devrimci olmanın turnusolüdür. Sürece -eksiğiyle fazlasıyla her ne olursa olsun ve nasıl yorumlanırsa yorumlansın- herkes tereddütsüz sahip çıkmalı, elinden geleni yaparak aktif katılmalıdır.

Ortadoğu Bölgesi, “*Üçüncü Dünya Savaşı*”nın içinde! Dört parça Kürdistan ateş hattının en orta yerinde bulunuyor. Savaştan sıçıran bir kıvılcım yalnız Mezopotamya’yı değil sırasıyla Anadolu’yu, Trakya’yı, Ege’yi ve Karadeniz’i de yakar. Düşman büyütür ve acımasızdır. Düşman her zaman ciddiye alınmalıdır. Son birkaç yıl içinde İsrail’in güçlenmesi, İsrail-ABD işbirliğinin artması ve bölgede karanlık hesapların peşinde koşması hayra alamet değildir. Gözlerini İran’a dikmesinin bir sonraki hedefi ülkemiz olabilir. Bu hiç de şaşılacak bir şey değildir. Doğru hareket ederek iyi sonuç almak için gerçeklere ve olgulara duygusal yaklaşılmamalıdır. Öngörülü olmalı, sağduyulu davranmalı ve inisiyatif elden bırakılmamalıdır.

Dost acı söylemiş! Dost sözünün acı olması doğru ve gerçeği söyleme-sindendir. Bir kişi arkadaşına doğruyu söylemiyorsa eğer zaten bir dost değildir. Burada, “*Görünen köy kılavuz istemez.*” Halk deyişiyle başlayarak meramımızı anlatmaya çalışalım. Sürecin başlamasından bugüne kadar bir yılı aşkın bir zaman geçti. Bu süreçte A.Öcalan’ın, PKK’nin ve Kürt halkının yaptıkları ortadadır. Kürtler, Türkler, Araplar, Lazlar, Ermeniler, Asur-Süryaniler, diğer halklar ve dünya kamuoyu yapılanları biliyor. Her şey açık ve net orta yerde duruyor. Peki, müzakere yürüten devlet ve hükümet ne yaptı? İcraatlarıyla Kürt halkına ne verdi? Ortadoğu Bölgesinde silahların susması, kan ve gözyaşının dinmesi, istikrarın sağlanarak kalıcı, adil ve onurlu barışın olması için hangi adımları attı? Demokratik entegrasyon için samimi mi yoksa her söz ve çalışma köprüyü geçinceye kadar mı? Umut etmekle, pasif durmakla ve ikircimli davranmakla yol alınmaz.

Meclis komisyonunda Kürt analarının anadilinde konuşmasına izin vermeyen, Rojava’yı hep kendine dert edinen, Kürtlere karşı inkâr ve asimilasyon politikasından vazgeçmeyen, on binlerce politik

tutukluyu haksız yerde zindanda tutmayı sürdüren, kayyım politikasında geri adım atmayan bir iktidara halk tarafından ne derece güven duyulur? Madem ki “İmralı” ile müzakere sürdürülüyor, Türk-Kürt halklarının bin yıllık kardeşliği vardır. deniliyor o zaman mutlaka bu yönde olumlu adımlar atılmalıdır. İyi niyet varsa onun bir gereği olarak barış ve demokratik bir yaşam için adımlar atılmış olmalıydı. Ama ne gezer! Aç tavuk kendini darı ambarında sanırmış! İnsan eşyaya hangi gözle bakarsa öyle görür, yorumlar.

Türkiye bıçağın sırtında! Çocukluğumuzda dünyanın sarı öküzün sırtında olduğunu bize söylerlerdi. Ta ki aklımız erip felsefe ile tanışmaya kadar. İnsanın başına ne gelirse meraklanırdık. Merak da öyle bir meret ki kimi zaman insanın yüzünü güldürür kimi zaman da insanı yerin dibine gömer. Ne mutlu ki merak her zaman ileri taşıdı bizi. Bu nedenle sarı öküz hikâyesini de öğrendik, ağılık gerçeğini de, devletin kutsallığını da, eşyanın tabiatını da... Her ne kadar teşekkür etsek “Tarihi ve Diyalektik Materyalizm”e yine de azdır...

Yazımızı bağlayalım: Bu süreçte komünistler ne yapmalı? Kuşkusuz, Barış ve Demokratik Toplum sürecinin derinleşerek gelişmesi, sürmesi ve başarıya varması için çalışmalıdır. Kürt halkının özgürlüğü ve bu coğrafyada yaşayan bütün halkların ortak çıkarı, eşitliği ve kardeşliği için güçlü bir ajitasyon ve propaganda ile çalışmalıdır. Ülkenin batısında bulunan işçilerin, emekçilerin, yoksulların, kadınların, gençlerin, aydınların ve sanatçıların örgütlenmesi, barış ve demokrasi mücadelesine aktif katılımının sağlanması için komünistlere çok iş düşmektedir. Farklı politik görüşlere sahip kişi ve güçler arasında bir diyalogun kurulması, gelişmesi ve birleşik bir gücün doğması ivedi bir görevdir. Bu görev, parlamenterizm yaklaşımıyla ve popülist politikalarla yerine getirilemez. Kariyerist, sektör ve dogma yaklaşımlar önünde sonunda yığın çalışmalarına devrimci sürecin gelişmesine zarar verir. Bu görev, ancak ve ancak “yığınların içinde, yığınlarla birlikte” tarzında bir çalışmayla yerine getirilebilir.

Uzun zamandan beri parça parça bir yerlerde duran ve yüreği hasretle yanan komünistler “Türkiye Komünistlerinin Platformu”nun bayrağı altında toplanarak tek yürek-tek bilek olmalıdır.

2026 yeni yılı dileğimiz bu olsun! Şan olsun! ■

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 25 Aralık 2025 Tarihli Açıklaması:

İşçiler, Emekçiler; Asgari Ücret Komedisine Karşı Örgütlenin, Ayağa Kalkın!

Tüm işçi ve emekçilerin, onların ailelerinin nefeslerini tutarak günlerdir izledikleri “Asgari Ücret Tespit Komisyonu” toplantıları sonucu açıklandı. Aylık net asgari ücret 28.075,- TL olarak tespit edildi.

2025 asgari ücreti 22.104,- TL idi. Yapılan zam 5.000,- TL dahi değildir. Bu sadaka dahi değildir. Yapılan zam yüzde 20 civarındadır.

2025 asgari ücreti 605,- Avroya tekabül ederken, 2026 asgari ücreti 541,- Avroya tekabül etmektedir. Arada 61,- Avro, 3.050,- TL kayıp vardır. Özet olarak yapılan zam zam değildir, asgari ücret azalmıştır.

2025 yılı enflasyon oranı ile karşılaştırıldığında TCMB verilerine göre TEFE/TÜFE yıllık değişim oranı oranı % 42,12'dir. Asgari ücrete yapılan zam en azından TEFE/TÜFE oranında olmalıydı bu da 38.110,- TL ederdi.

Tekelci burjuvazinin, işverenlerin temsilcisi iktidar eğer asgari ücret

daha fazla artırılsa bunu fiyat artışlarının ve enflasyon oranının artışına neden olacağını, bu durumda da asgari ücretin daha hızlı eriyeceği görüşünü ileri sürüyor. Bu yalandır, kandırmacadır. İşçi ve emekçileri yanlış bilgiler ile şaşırtma ve ikna etme yöntemidir.

İşçiler, emekçiler!

Sessiz kalmayın, bu oyunlara gelmeyin. En doğal hakkınızı sonuna kadar savunun. Örgütlenin!

Sendikalar!

Türk-İş, Hak-İş, DİSK, Bağımsız işçiler sendikaları. Bir araya gelin, kararlar alın, işçileri emekçileri belirlenen Asgari Ücrete karşı eylemlere çağıran ortak bir kampanya düzenleyin.

İşyerlerinde, fabrikalarda işçi ve emekçileri bir günlük uyarı grevine çağırın. Asgari ücretin düzeltilmesini isteyin. İktidar tepki vermezse Genel Direniş çağırısı yapın.

İlericiler,
devrimciler,
sosyalistler!

Ülkenin her ilinde ve ilçesinde, üretim birimlerinde, işyerlerinde, fabrika ve OSB'lerde, işçi yatağı semtlerde Demokratik Halk Meclislerinde işçi ve emekçileri aileleri ile bir araya getirelim. Asgari ücreti ve emekli maaşlarını değerlendirelim. Sendikaları davet edelim. Sendikaların harekete geçmesini sağlayalım.

Gün birlik, dayanışma ve alın terimize sahip çıkma günüdür. Bu bir namus meselesidir.

- Asgari ücret yeniden belirlensin!
- Burjuvazinin sahip olduğu servet işçi sınıfından çaldıklarıdır!
- İşçilerin birliği işverenleri dize getirecek!
- Tekellerin iktidarı hesap verecek!

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
25 Aralık 2025

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

Amed izlenimlerim...

□ A. Evren ÖZBAŞ

Amed'e, ne ile karşılaşacağımı ya da ne göreceğimi bilemediğim, ailemin anılarından ve bana aktardıkları kadanından fikir sahibi olduğum anavatanıma hayatımdaki ilk ziyaretimdi. Okumalarımın ve takip ettiğim gelişmelerin de desteklediği bu aileden gelen paylaşımlar sonucunda sahip olduğum fikirlerin aslında çok az şeyi anlamaya yettiğini gözlemlemek için oraya gitmem gerektiğinin farkındaydım. Anıların gerçeklerle buluşması yaşanmalıydı. Henüz gidiş yolunda uçağın merdivenlerinde, rötarlı kalkıştan kaynaklı sohbet eden insanların şaka yollu sitemleri bile yıllarca süren devlet şiddetinin halkın hafızasında edindiği yeri anlamaya yetiyordu. Rötarın sebebinin çözüm sürecindeki tıkanma olabileceğini söyleyen insanlar bile vardı. Aynı zamanda neşeli ve saygılılardı. Sorunlarla ve baskılarla yaşamaya boyun eğmek yerine kendilerince başa çıkmayı öğrenmiş insanlardı neticede.

Türkiye'nin batısında Doğu kültürünün evinde muhafaza etmiş bir ailede büyüyen biri olarak memlekette ve evde olma hissini insanlarla etkileşime girdikçe en derinden hissettim. Cana yakın ve babacan, batılı anlamda misafirperverlik kavramından uzak gerçekten misafiri baş üstünde tutan bir toplum. Toplumsal bağlar ve insani etkileşim hala etkileyici seviyede. Mahallelerde bakkallar açık ve mahallenin kalbi olmaya devam ediyorlar. Esnafılık ve birlikte hareket etmeyi sağlayan toplumsal dayanışma duygusu hala devam ettiği için, maddi olarak devlete ve dolayısıyla kapitalist düzene daha uzak bir yaşantı var. Elbette ki şehrin yeni inşa edilen diğer illere kıyasla nispeten iyi planlanmış ama doku olarak pek de göze hoş gelmeyen kısımları var ve buralar daha yapay hissettiriyor. Buralarda vakit geçirmeyi, sosyalleşmeyi daha çok tercih ediyor gençler. Sur'a yapılan saldırılar gençlerin de kültüründen ve sosyal yaşantının sürdürüldüğü eski şehirden uzaklaşmasına neden olmuş bir miktar. Ancak Sur bölgesi yaşanan devlet terörüne rağmen belli kısımlarını ayakta tutabilmiş, devletin tarihi ve dokuyu yok edip halkımıza mezar ettiği yerlere lütfedip yaptığı yeni bölgelere halkın bakışı ve tutumu olumsuz. Bu bölgelere gitme konusunda gönülsüz ve tutucu tavırları takdir edilesi. Hala başkaldırının ve adalet arayışının var olduğu bir topluluk görmek insanı ümitvâr hissettiriyor. Metayla olan ilişkileri aslında yıllar içerisinde devlet politikalarıyla bazı araçlardan ve hizmetlerden uzak bırakıldıkça azalmış ve kendi kendilerine yetmeyi, istediklerini başkalarından beklemek yerine çaba göstermeyi şiar edinmişler. Bu durum da onları devlete ve düzene daha az bağlı kılıyor.

Başkaldırının eyleme dönüştüğü, isyankâr halkların isyanını canlı tutan topraklar, Batıda daha çok alışık olduğumuz eyleme dökülmeyen isyan söylemleri ve belki de kapitalizmle olan bağlardan ötürü harekete geçememe korkusu olmayan korkusuz insanların yurdu Amed. Kaygıları ve sorunları insani olan ve adalet arayışından vazgeçmeyen, samimi insanların yurdu.

Köyleri terör bahanesiyle yakılıp yıkılmış, yurdundan edilmiş, aile fertleri faili meçhullere kurban gitmiş, suni suçlarla hapse atılmış, işkencelere maruz kalmış, ana dillerinden koparılmaya çalışılmış insanlar yaşananları hafızalarında canlı tutmaya devam ediyor ve boyun eğmiyorlar. En ufak olumsuzluklarda, yaşadığı sorunlarda, çevresine öfke saçan, nefret duyan insanlara alışkın olan Kürdistan'da büyümemiş biri için, bunca yaşanan ve yaşanmaya devam eden olumsuzluklara rağmen insanlıklarından bir şey kaybetmeyen, hala daha saf kalabilmiş, neşeli öte yandan düşünceli insanlarla tanışmak hayatı olumsuzluklara rağmen aynı karakter ve ahlakla yaşamaya değer hissettiriyor. İnsanlar inandıkları şeyler uğruna bahanelerden, korkulardan, zaafılardan daha uzak bir şekilde çaba gösteriyor ve ideolojilerini, inançlarını daha gerçek yaşıyorlar. Tek tipleşmeden daha uzak birbirine git gide yaklaşan ideolojilerden, kapitalizm paydasında buluşan fikirlerden daha az etkilenilmiş. Gözü kara ve inançlı insanlar. Bu inançlılığın radikal islamcılığa, halk söylemiyle Selefi topluluğa dönüştüğü azımsanmayacak bir kitle de bulunuyor şehirde. Kadın esnaflarla olan konuşmalarımızda

Leyla Zana, Amedspor maçında:

bu insanların kendilerini tehdit ettiklerini dükkanlarını kapatmalarını söylediklerini ilettiler. Kadının toplumdaki yeri hala çok cılız ve eşinle kol kola bile yürüyemediğin bir düzen sürmeye devam etmekte. Bu düzeni ve kadına bakışı da yıkmak bizim ve Amed'in devrimci gençlerinin görevidir.

Sur'da yaşayan insanların zorla yerinden edilmesi sonucu yeni yapılan yerleşim yerlerinde yaşayan sayısı da çok artmış ve hizmet de buralara daha çok kaymış. Sur ve çevresine ayrılan bütçe çok yetersiz, çöplerin dahi toplanamadığı, zayıf bir hizmet var. Halkın belediye ve belediyecelikle ilgili görüşleri olumsuz. Belediyeden ve vekillerden istekleri halkla iç içe ve halkın bir parçası olduklarını hissettirmeleri. Hanelerinde kuru ekmeği paylaşan aileler varken lüks araçlara ve dairelere sahip olmayıp adil ve sosyal bir topluluğu yaşatmaları. Sokakları ve sosyal yaşantısı canlı kalan bir şehrin belediye başkanından beklenen de bu şehre ayak uydurmasıdır. Ama ne yazık ki seçilmiş belediyenin yerine atanan kayyumdan bunu beklemek nafile.

Roboski katliamının yıl dönümü sebe-

biyle sokaklar daha da hareketliydi, halk yaşananları unutmuyup canlı tutuyor, yeni nesillerin de hafızalarında yaşananlar canlı kalabiliyor bu sayede. Amedspor'a değinmeden geçmek olmaz, halkın kenetlenmesi ve isyanı için ortak paydada buluşabileceği eşsiz bir oluşum, bir futbol takımından çok daha fazlası. Roboski anması, Leyla Zana'nın tribünlere davet etmesi ve geçmişte yaşanan toplumsal olaylara olan reaksiyonlarıyla bir ideolojinin takımı sadece şehrin değil. Hepimizin sahiplenip desteklemesi gereken faşistleri rahatsız eden bir örgütlenme. Sadece adının bile Amedspor oluşundan hoşlanmayan kitlelerin oluşu, ana dilde eğitimin ve ana dili muhafaza etmenin zorluğunu da gösteriyor aslında. Bugüne kadar bu kültürel bütünlüğü, dili, kimliği tüm baskılara rağmen koruyabilmiş olması takdire şayan ve ders çıkarılmalı. Sokaklarda, dükkanlarda denk geldiğimiz aslen Amedli olup Almanya'da, Fransa'da, İsveç'te, Bulgaristan'da, İngiltere'de ve daha nice memlekette doğmuş bir çok insan turistik anlamda anayurtlarına gelmişlerdi. Bu insanların ortak paydası hala muhafaza ettikleri dil ve kültürdü. Kürtçenin önemini ve Amed'in Kürdistan'ın başkenti olduğunu en iyi anladığımız anlardı. Rumların, Ermenilerin ve nice azınlık halklarının zamanla devlet terörü ve faşizmiyle zulmedildiği, yerinden edildiği bu topraklarda hala sesini duyurabilen ve tek tipleşmenin önünde kale gibi duran Kürdistanın varlığı, sosyalizme giden yolda demokratikleşme konusunda da çok önemli ve desteklenmesi gereken bir halk ve kimlik mücadelesi.

İçinde yaşayıp da birlikte yaşayamadığım halkımın barındırdığı isyan ve nispeten saf kalabilmiş insanıyeti tecrübe etmek değerli ve öğreticiydi. Bu deneyime ve özümle tanışmama mihmandarlık eden Şevger arkadaşta teşekkürü bir borç bilirim. Devrim ateşini hala harlı tutan, isyan ruhunu yitirmeyen Kürdistan halkları sosyalist devrime giden yolun da mihenk taşı olacaktır.

Sur olayları yaşandığı sırada duvarda yazan bir sözle bu geziye dair izlenimlerimi bitirmek istiyorum; **'Bizi toprağa gömebilirsiniz ama tohum olduğumuzu bilmiyorsunuz'** ■

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 7 Kasım 2025 Tarihli Bildirisi:

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi 108'inci Yıldönümünde Yaşıyor!

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 108'inci yıldönümündeyiz. **Lenin “devrim işçi sınıfının, halkların bayramıdır”** demişti: Bayramımız kutlu olsun!

O gün Çarlık askerleri, yani **Bilen** yoldaşın tabiriyle “*kaput giymiş köylüler*” Birinci Dünya Savaşının amansız günlerinde, bombalardan daha çok bitlerden, pirelerden milyonlar halinde kırıldıkları siperlerde “*kardeşleşme*” sloganıyla ayağa kalktılar, haki üniformaları kızıla döndü, Petrograd'da Bolşeviklerin etrafında birleştiler. Putilov fabrikasının işçileriyle birlikte, “*bütün iktidara Sovyetlere*” ve “*barış, ekmek ve toprak*” diyerek Kışlık Saray'a yürüdüler ve “*feodal emperyalist*” Rus egemenlerinin iktidarına son verdiler.

Ekim Devriminin tanığı **John Reed** kitabına “*Dünyayı Sarsan On Gün*” başlığını koydu. O gün Smolni Sarayı “*operet subaylarının*” şampanyalarının patlama seslerinin yerine, devrim bayramını kutlayan İşçi ve Asker Sovyetleri temsilcilerinin silah sesleriyle inledi.

Aradan 108 yıl geçti. Bugün artık ne Sovyetler Birliği var, ne Kızılordu'nun Hitler savaş makinasına karşı kazandığı zaferden sonra kurulan sosyalist dünya sistemi... Şimdi bütün devlet saraylarının kışlık ve yazlık saraylarında karşı devrimin birbirine karışmış kirli renklerinden bayraklar dalgalanıyor. Bu bayraklarda sosyalizme karşı bashedıkları “*karşı devrimi bayram ilan eden*” burjuvazinin sosyal demokrat bayraklarındaki “*pembe renk*”, muhafazakarların bayraklarındaki “*sarı renk*”, ekolojist partilerin bayraklarında “*yeşil renk*” her geçen gün biraz daha soluyor ve henüz gamalı haçla süsleyemeseler de, faşist partilerin “*siyah*” bayrakları dünyanın dört bir tarafında, kah popülist, kah otokrat, kah Evangelist, kah İslamcı isimler altında dalgalanıyor. Bizdeki kara bayraklı rejimin ismi “*Erdoğan faşizmidir.*” TKP öncülüğünde “*DGM'yi ezdik sıra MESS'de*” diyerek genel grevlere giden, fabrikaları işgal eden, 1 Mayıs alanlarını dolduran, sokakları “*Enternasyonal*” marşıyla inleyen işçi sınıfı örgütsüz, sınıf işbirlikçi sarı sendikaların ihanetiyle işsizliğin, sömürünün karşısında elleri kolları bağlı.

İnsanlığın bayramı yasa dönmüştür. Berlin Duvarı'nın yıkıldığı gün “*tarihin sonu geldi*”, “*devrimler çağı bitti*”, Marksizm-

Leninizm'i çöpe atalım, kızıl bayrakları dürelim diyenler, burjuvazinin karşı devrim bayramının sofrasındaki kırıntıları kapışanlar şaşkın. Dünyanın bütün likidatörleri, bunların bizdeki sözde “*yenilenmeci*” gerçekte inkârcı temsilcileri, işleri bittikten sonra bu karşı devrim sofralarından kovulmuşlar. Hiç kimsenin duymadığı, duyanın anlamadığı bir şeyler sayıklıyorlar. Bize “*duvarın altında kaldınız*” diyen “*dönekler*”de artık ne ses var, ne nefes.

Evet, Marksist-Leninist devrim teorisi Ekim devrimiyle doğrulandı, dünyanın bütün proletarya devrimleri bu teorilerin kılavuzluğunda zafere ulaştı. Paris Pèrre Lachaise Mezarlığındaki Komünarların, Beyaz Orduların başlattığı iç savaşta toprağa düşen her milletten, bu arada **Mustafa Suphi** alaylarında savaşan Türk ve Kürtlerden, Anayurt savaşında, “*Moskova önlerinde*”, Stalingrad'da, Leningrad'da en son Berlin'de savaşan her milletten toprağa düşenlerin hatıraları önünde saygıyla eğiliyoruz.

Sovyetlerle kardeşlik ilişkisi içinde mücadele eden ve Marksist-Leninist teorileri benimseyen ya da benimsemenin eşliğinde bulunan ulusal kurtuluş savaşçılarını, Enkrumahları, Lumumba'ları, Cemal Abdül Nasırları, Bin Bellaları, Roj Hilat Mahabad Cumhuriyetinin kurucu önderlerini ve diğerlerini saygıyla anıyoruz. Paris Komününden sonra dünya devrimci süreci sosyalist dünya sistemi sona erdiği güne kadar Marksizm-Leninizm'in ve Proletarya Enternasyonalizmi'nin bayrağı altında yürüdü.

Evet, Lenin'in devrim hayali gerçek oldu, ama onun hayal ettiği “*devlet olmayan devlet*” dediği, partinin değil, Sovyetlerin egemenliğindeki “*proletarya diktatörlüğü*” hayali ne yazık ki gerçekleşmedi. Devlet iktidarını ele geçiren işçi ve askerler, devlet cihazını “*parçalayamadı*”, halkın öz savunmasını sağlamak üzere orduyu dağıtıp tüm halkı silahlandıramadı, devlet aygıtındaki bürokratik işleri, valiliği, fabrika müdürlüğünü, Merkez Bankası yönetimini, Genel Kurmaylığı, polis şefliğini münavebeyle işçilere veremedi, bürokrasinin bir kast haline gelmesini önleyemedi. Devlet adım adım Sovyet iktidarı olmaktan çıktı, parti iktidarına dönüştü ve bu yönetim bürokratik bir kasta dönüştü. Sovyet halkı da adım adım

politik hayattan uzaklaştı. Sovyetlerde karşı devrim SBKP'yi ve diğer sosyalist ülkelerdeki komünist partilerini tasfiye ettiği gün, ahlaki ve siyasi toplum olmaktan çıkan halk bu partileri tek bir ayaklanma ile dahi savunmadı.

Biz komünistler Sovyet siyasi sisteminin bu trajik sonunu yine Marksist-Leninist teorisinin ışığında bilimsel ve eleştirel yöntemle incelemeye devam ediyoruz. “*Reel sosyalizme*” yönelik eleştirilere önyargıyla yaklaşmıyoruz. Aynı zamanda Ekim Devrimiyle birlikte var olan sosyalizm pratiğinde emekçilerin muazzam kazanımlarını asla gözardı etmiyoruz. Ve insanlığa şöyle haykırıyoruz:

Birinci Dünya Savaşında bilinçli işçi kitlelerinin umudu Rusya'da Bolşeviklerin ve Avrupa'da Spartakistlerin devrimindeydi. Spartakistler yenildi, Bolşevikler zafer kazandı, barış umudu o nedenle canlı kaldı. Naziler tüm Avrupa'yı istila ettiği zaman yine umut Sovyetler Birliği'nde idi. Reichstag'da kızıl bayrak dalgalandığı zaman savaş kabusu sona erdi. Truman'ın Britanya ile planladığı Dropshot Planı'nın Nagazaki ve Hiroşima'dan sonra Moskova'yı yok etme amaçlı uygulanacağı bir sırada Sovyetler emperyalizmin nükleer tekeline kıldığı gün, insanlık bir nükleer yok oluştan, “*dehşet dengesi*” dense de böyle bir dengeyle kurtulma imkanını coşkuyla karşıladı. Emperyalizm atom silahını bir daha kullanmadı.

Şimdi Üçüncü Dünya Savaşının yeni aşamasındayız. Bütün küresel ve bölgesel devletler nükleer silahlarla donanıyor. Birbirleriyle her an savaşmaya hazır olan Hindistan ve Pakistan birer nükleer devlet. İran nükleer silah peşinde. Türkiye nükleer santralleri nükleer bomba üretmenin ilk aşaması olarak inşa ediyor. Trump yeniden nükleer bomba denemelerini başlatıyor. Putin NATO'yu nükleer gücüyle tehdit ediyor. Asıl hedef olan Çin Halk Cumhuriyeti dev bir nükleer güç.

Unutmayın! Berlin Duvarının yıkılmasından birkaç ay sonra Üçüncü Dünya Savaşı'nın ilk adımı ABD'nin Irak'a savaş açmasıyla başladı. Sovyetler ayaktaiken Ortadoğu'ya giremeyen Yankeeeler şimdi

Gazze'de soykırım yapan İsrail'e birlikte hegemonyayı ele geçirdi. Irak, Suriye, Filistin, Lübnan safdışı edildi ve hedefte Türkiye-Azerbaycan ile İran arasında savaş var.

Evet, her şey var sosyalizm yok ve insanlık çaresiz, küresel medyanın elinde pasif oyuncaklara dönmüş. Dünya halkları ve işçi sınıfı Sosyalist dünya sisteminin yok olmasının acısını çekiyor, küresel emperyalist güçleri durduracak Sovyetler Birliği'nden yoksunlukla ne yapacağını bilemiyor.

Türkiye Komünist Partisi çareyi gösteren partidir; Ortadoğu'da yalnız savaş ve küresellerin hegemonyası yok, Kürdistan merkezli, giderek güçlenen bir devrimci süreç var. Bu süreçte kazanılan kadınların öncülüğündeki Kobane zaferi dünyanın dört tarafındaki devrimci güçlere ilham kaynağı oluyor. Avrupa'nın ve tüm kapitalist ülkelerin sahte “*demokrasiden*” umudunu kesen genç insanlar bu devrimci sürecin saflarına koşuyor. Dünyada yeni bir Enternasyonal'e olan ihtiyaç kendini hissettiriyor, koşulları oluşuyor, hazırlıkları sürüyor. Uygarlığın beşiği Mezopotamya, tıpkı buğday gibi devrimci umut üretiyor.

TKP devrimci sürecin içinde doğdu, bugün de Kürt, Arap, Fars komünistleriyle ve Kürt yurtseverleriyle birlikte yine devrimci sürecin saflarındadır. Devrimci süreç, büyük zorluklarla ve ağır bedellerle ilerliyor. Henüz zaferin eşliğinde değiliz. Ama biz dünya savaşının bölgemizde bölgesel savaşlarla sürüyor olmasından, **Lenin**'in “*emperyalist savaş, proletarya devriminin şafağıdır*” dediği gibi “*bölgesel savaşlar, bölgesel devrimlerin şafağıdır*” sonucunu çıkarıyoruz. Ve buradan **Rosa Luxemburg**'un sözlerinden hareketle “*ya bölgesel devrimle gerçekleşecek sosyalizm ya da barbarlık*” diyoruz. Büyük Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor.

Yaşasın Büyük Sosyalist Ekim Devrimi!
Yaşasın Marksizm-Leninizm!
Yaşasın Halkların Kardeşliği!
Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!

Türkiye Komünist Partisi

Merkez Komitesi

7 Kasım 2025

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 3 Ocak 2026 Tarihli Açıklaması:

Gözbebeğimiz İGD'nin 50. Yaşını Selamlıyoruz!

İlerici Gençler Derneği - İGD'nin 50. Kuruluş Yıldönümünü karşılıyoruz. Eğer İGD bu üç harften birinin ifade ettiği gibi bir “*dernek*” olsaydı, onun 50. Kuruluş Yılı bugün taşıdığı tarihi anlamı taşıyamazdı. İGD, Türkiye Komünist Partisi'nin kitlesel omurgası, Türk-Kürt-Ermeni-Arap-Laz ve tüm milletlerden kadın-erkek gençliğin en savaşkan öncüsü, TKP üyeliğinin en yüksek okulu olarak tarihin sayfalarına sökülmezcesine adını yazdırmıştır.

İGD'nin siyasal çizgisini belirleyen “*Yolumuz işçi sınıfının yoludur!*” belgisiydi. Bu belgi devrimci gençlik mücadelesinin sınıfsal yanının ifadesiydi. Başka bir deyişle gençliğin akademik, demokratik ve siyasal mücadelesi ancak işçi sınıfının mücadelesi ile birleşirse sonuç alıcı olacak demektir.

İGD resmiyette bir demokratik kitle örgütüydü ama aynı zamanda dönemin koşullarına uygun siyasal bir gençlik örgütüydü de. İGD'li gençler Ekim Devrimi anmalarında “*Lenin-Parti-Komsomol*” sloganı atarlardı. İGD bir Komsomol örgütlenmesi değildi, bağımsız bir

örgütlenmeydi fakat bir özelliği de partinin kadro kaynağı ve yedek gücü olmasıydı.

İGD sadece bir öğrenci gençlik örgütü değildi. İşçi, köylü ve öğrenci gençliğin örgütüydü. İstanbul, Ankara, İzmir, Trabzon, Diyarbakır ve Edirne'de üniversitelerde gençlik arasında örgütlendiği gibi, İstanbul, Kocaeli, Bursa, Tekirdağ, Adana, Antep, Zonguldak'ta işçi gençler arasında örgütleniyordu. Trakya, Karadeniz, Ege, Akdeniz-Çukurova ve Kürdistan'da köylü gençler arasında örgütleniyordu.

İGD henüz kuruluş aşamasında Kürt gençliğinin güvenini kazanmayı başarmış ve kuruluşundan itibaren Kürdistan ve Kürdistan dışında Kürt gençleri arasında örgütlenmiş, değerli genç Kürt kadrolara sahip olmuştur. Bunun nedeni İGD'nin siyasal anlamda sınıf savaşımı ile Kürt ulusal sorunu arasında kurduğu doğru bağdır.

İGD'de genç kız ve kadınlar en az erkekler kadar aktifti ve kadro olarak mücadelenin her alanında görev ve sorumluluk üstleni-

yorlardı. Genç kadınlar ve kızlar işçi yatağı semtlerde İlerici Kadınlar Derneği-İKD'li kadınlar ile birlikte işçi kadınların, işçi eşlerinin örgütlenmesi çalışmalarına katılıyor, çocuklar için süt kampanyaları, yetişkin kadınlar için okuma yazma kursları, genç kız ve erkekler için ders ve ödev yardımı kursları düzenliyorlardı.

İGD'li gençler bir yandan İTÜ ve ODTÜ'de boykotlar örgütlerken, DGM ve MESS Direnişlerinde metal işçilerinin Otosan'da, Kale Kilit'de, Arçelik'te, Profilo'da, grev çadırlarında direniş halayına duruyorken aynı zamanda Ege'de Turgutlu, Salihli'de, Trakya'da Kırklareli ve Çorlu'da, Kürdistan'da Lice, Batman ve Mardin'de, Karadeniz'de Giresun, Trabzon ve Rize'de köylülerle yürüyüş kollarında yer aldılar. İGD; 1976, 1977, 1978 ve 1979 ve 1980 yıllarında DİSK öncülüğünde düzenlenen 1 Mayıs mitinglerinin en disiplinli ve en yığılmalı kortejlerini oluşturan örgütlerden biri olma dışında İGD kadroları sendikal kadrolar ile birlikte

1 Mayıs'ların güvenlik örgütlenmesinde en kritik görevleri üstleniyorlardı.

İGD kendi içinden çok kısa zamanda Çırak-Der örgütlenmesi ile meslek eğitimi gören çırakları, İlerici Liseliler Derneği-İLD ile ortaöğrenim gençliğine yönelen örgütlenmeler çıkardı. Bu örgütler de İGD'nin kadro kaynakları oldular.

İGD bir yandan NATO'ya karşı Ulusal Bağımsızlık Haftası kampanyalarını ülke genelinde sürdürürken, diğer yandan Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu-DDGF ve Uluslararası Öğrenci Birliği-UÖB üyelikle Türkiye gençliğini uluslararası alanda temsil ediyordu ve Türkiye'de ilk enternasyonal gençlik örgütlenmesi olma ünvanını kazanmıştı. İGD delegasyonlarını kimi zaman Moskova'da Lenin'in mozolesine çelenk koyarken, kimi zaman da Havana'da Fidel'i dinlerken görmek mümkündü.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı İGD'yi 1979'da yasakladı ama susturamadı. İGD faaliyetleri yarı legal olarak aynı hızla sürdü. 12 Eylül askersel faşist darbesi koşullarında ise yeralına çekildi ve illegal faaliyetlerini TKP'nin likidasyonuna dek İlerici Gençlik Örgütü-İGÖ adı altında Komsomol tipi bir örgüt olarak sürdürdü. Farklı legal yayın organları ve üniversitelerde ÖTK'lar içinde mücadelesi-

İGD'nin Kuruluş ve Örgütlenme Süreci

İGD kuruluşu öncesi önce İYÖKD ve o yasaklandıktan sonra İYÖD bünyesinde birleşik bir gençlik hareketi kurma çabası vardı. Süreç uzun olduğu için burada detaya girmeyeceğim. İYÖD'ün son kongresinde şöyle bir gelişme oldu. Kongre toplandığında Ahmet Muhtar Söküctü ve Ömer Ağın söz alarak konuşmalarını yaptılar. A. Muhtar arkadaş, ayrıntılı biçimde öğrenci gençlik hareketi ile ilgili görüşlerimizi izah ederken gençliğin kaldıramayacağı misyonları yüklenmemesi gerektiğine vurgu yaptı. Öğrenci gençlik özerk ve demokratik üniversite mücadelesini yürütürken başta işçi gençlik olmak üzere diğer gençlik kesimleriyle birlikte işçi sınıfının öncülüğünde yürütülen barış bağımsızlık demokrasi ve toplumsal ilerleme mücadelesine bağlaması gerektiğini yakın tarihimizin acı derslerinin bize bu sorumluluğu yüklediğini ifade etti. Ömer Ağın ise, dünya devrim sürecinin bileşenleri olan dünya sosyalist sistemi, ulusal kurtuluş savaşları ve gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketlerinin önemini altını çizdi. Türkiye'deki devrimci mücadelenin yukarıda ifade edilen dünya devrimci sürecinin bir bileşeni olduğunu ve bunun öncüsünün Türkiye işçi sınıfının siyasal kolu olduğunu özgün bir üslupla vurguladı. Bu konuşmalar kongre salonunda önemli bir etki yarattı. Bu kongrede olumlu bir gelişme olmayınca İGD'nin kuruluşuna karar verildi. İGD'nin kuruluş kararını bir toplantıda Mehmet Taş “size çok önemli bir bilgi aktaracağım” ifadesiyle verdi. Toplantıda Adil Demirci, Ömer Ağın, Zülfikar Özdoğan vardı. Çok heyecanlıydık. Bize TKP MK'nın İGD'nin kuruluş kararı ve bizim görevlendirilmemiz bilgisini verdi.

İGD'nin kurucuları 68 gençlik hareketinin etkileriyle politize olan emekçi halk çocuklarından oluşuyordu. Türk gençlerinin yanı sıra özellikle ötekileştirilen, ezilen, yok sayılan Kürt, Arap, Ermeni gençler çoğunluktaydı. Yüksek öğrenim için geldikleri İstanbul, Ankara, İzmir gibi kentlere “Devrimci mücadeleye katılma” duygu ve düşünceleriyle gelmişlerdi. Ben de bu gençlerden biriydim. Biran önce Denizlerin, Mahirlerin, İbrahim Kaypak-kayaların bıraktığı yerden devrimci mücadeleye katılma heyecanı, yakın bulduğum hemşerim Mehmet Taş'la irtibata geçtim. Onun kurduğu ilişkinin önerisi üzerine Kadırga Öğrenci Yurdu'ndan Tarlabası'nda bir eve taşındık. Bu evin adresini ebeveynlerimiz dahil hiç kimseye vermeyecektik. Nitekim öyle de oldu. Bu süre zarfında Sinan (Güray Tekin Öz) adında bir arkadaş aralıklarla bizi ziyaret ediyordu. Yaptığımız sohbetlerde devrimci mücadelenin uzun soluklu ve işçi emekçi kitlelerle örgütsel bağlar kurarak ancak başarıya ulaşabileceğimiz kanaati oluşuyordu. Okul ve ev hayatımız bu biçimde sürerken M. Taş arkadaş, 1973'ün sonbaharında birgün çok önemli bir arkadaşın bizi ziyaret edeceğini, bu nedenle ciddi olmamız gerektiğini tenbih etti. Nitekim kendisini Cengiz diye tanıtan arkadaş evimize geldiğinde kısa sürede bizimle kaynaştı. Aramızda samimi sıcak bir hava oluştu. Akşam yemeğinden sonra Cengiz arkadaşla farkında olmadan başka bir ortama girdik. O günün şartlarında öğrenci gençlik içerisinde tartışma konusu olan soruları sabahın ilk ışıklarına kadar tartıştık. Biz soruyorduk, Cengiz arkadaş sorularımıza yanıt veriyordu. Sonunda sorularımız bitmiş, yanıtlarımızı almıştık. Son sözü Cengiz arkadaş söyledi. “Arkadaşlar şimdi sıra sizde” dedi masada bulunan Lenin'in kitaplarını göstererek. “Bu kitapları okumalı ve özümsemeliyiz. Ancak o zaman devrimci mücadelede birer militan olabiliriz” dedi. Bu görüşme bizde yalnız bir anı olarak kalmadı aynı zamanda eğitimimize rehber oldu. Politik hayatımızda dönüm noktasıydı. 1983 Haziran ayında yurt dışına çıktığımda Cengiz arkadaşla karşılaştığımda onun kim olduğunu öğrendim. Bu arkadaş Veysi Sarısözen ya da Parti adıyla N. Zaro'ydu. Arkadaşlar, anlatmak istediğim şudur, İGD 68 gençlik hareketinin yarattığı ortam ve TKP'nin doğrudan etkileriyle deyim yerindeyse Partimizin ellerinde doğdu. **İGD GYK Üyesi Mahmut MENGÜLLÜOĞLU**

ni sürdürdü, parti faaliyetinin gençlik alanında illegal örgütlenmesini hücre tipi temel örgütlerle yürüttü. İLERİ adında illegal bir gençlik yayını başlattı. Genç komünistleri örgütlenme faaliyeti yanı sıra, partiyi maddi, teknik ve güvenlik örgütlenmesi alanlarında besledi.

İGD saflarından yüzlerce genç kadın ve erkek kadro faşist saldırılar, polis ve asker operasyonları, kontrgerilla senaryoları, kaçı-

rılma, suikastler ve işkenceler sonucu yaşamalarını yitirmişlerdir. Sinan Hepşen ve Meryem Karakız'ı ilk şehit düşen kadrolarımız olarak yüzlerce yoldaşımız adına adlarıyla analım.

Yaşadığımız ağır likidasyon sürecinde en yıkıcı kaybımız İGD'nin savaşkan komünist kuşağının büyük ölçüde sınıf mücadelesinin dışına düşmesi, yeni genç kuşaklarla bağının kopması, Marksist-Leninist düşüncenin ve

TKP geleneklerinin yeni kuşaklara aktarılmasında yıkıcı bir sonucun ortaya çıkmasıdır.

7. Kongre'yle likidasyon sürecine ve bu sürecin doğal sonucu olarak yaşadığımız "gruplar dönemine" son veren TKP, ne yazık ki, henüz kitlesel devrimci bir gençlik örgütünden yoksun bulunuyor. 7. Kongre'nin bir kolu bu alanda ısrarlı çalışmaların ürününe ortaya koymuş ve karanlığı yırtan bir kıvılcım olmuştur. Genç kadın ve erkeklerden oluşan delege bileşimi gençlik ile ilgili politika ve örgütlenme hedeflerini tarif etmiştir. 7. Kongre'nin en umut veren niteliklerinden biri de budur.

TKP'yi yeniden örgütlemek, TKP'yi gençleştirmektir. Kitlesel gençlik örgütüne giden yol, partinin gençleştirilmesinden geçer. TKP'nin birinci Atılım dönemi, partinin gençleştirilme dönemidir, İGD bu dönemin ürünüdür.

Partimizin genç kadrolarının önünde İGD tarihine ve geleneklerine sahip çıkmak, yeni genç kuşakların akademik, sosyal, ekonomik, politik ve kültürel durumunun somut Marksist analizi temelinde süreklilik içinde yenilenmiş İGD'yi yeniden örgütlemek gibi büyük bir görev duruyor. Bu amaçla İGD'nin yayın organı İlerici Yurtsever Gençlik-İYG dergisinin ve 12 Eylül sonrası illegal olarak yayınlanan İLERİ gazetesi sayfalarında yer alan komünist gençliğin mücadele tarihini canlandırmak partimizin genç kadrolarının görevidir.

İGD saflarında mücadele etmiş olmak, İGD kurucularının ve dönemin İGD'lilerinin deyimiyle bir "cihan parçası" olmak demektir. Bu deneyden yararlanılmalı ama yetinilmemeli, günümüz koşullarına göre geleneği sürdürerek, yenilenerek

köklü ve kalıcı bir gençlik örgütlenmesini yaşama geçirmeyi başarmak zorundayız. İlerici Devrimci Gençliğin yeni örgütlenmelerini yaratmak için ileri!

TKP MK, İGD'nin 50. Kuruluş Yıldönümü'nde faşist saldırılarda can veren, yaralanan, sakat kalan yüzlerce gencin, tutuklanan ve işkenceden geçirilen, uzun yıllarını faşist zindanlarda geçiren binlerce yoldaşımızın anıları önünde saygı ve minnetle eğiliyoruz. Onlar olmasaydı bugün biz olmazdık, İGD olmasaydı bugün TKP'yi tekrar ayağa kaldıran, partimizi 7. Kongre'ye taşıyan, Türkiye ve Kürdistan'ın her köşesinde örgütleyen yoldaşlarımız olmazdı.

- Yaşasın TKP'nin Gözbebeği İGD!
- Yolumuz İşçi Sınıfının Savaş Yoludur!
- Yaşasın Gençliğin Uluslararası Dayanışması!
- Yaşasın Türk, Kürt ve Diğer Uluslardan Gençlerin Birleşik Mücadelesi!
- İşçi, Köylü, Öğrenci Gençlik Omuz Omuz Devrimci Gençlik Cephesinde!
- Yaşasın İlerici Devrimci Gençliğin Sosyalizm Mücadelesi!
- Devrim İçin Savaşmayana Komünist Denmez!
- Lenin, Parti, Komsomol! ■

**Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
3 Ocak 2026**

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır.)

İGD 50. Yıl Etkinliği Açış Konuşması

İGD'nin 50. Kuruluş Yılı'nı kutlama fikri birkaç yıl öncesinden vardı. Çünkü önemli bir yıldönümü... Eskiden öğrendiğimiz şeylerden biri de, örgütlerin özellikle sonu beş veya sıfırla biten yıldönümlerine özel bir önem verildiği. Ama 30. Yıl kutlaması gibi merkezi, yığmsal bir kutlama olmayacağı da ortadaydı... Bu yıldönümü için epey uzun bir zaman önce başlatılan İGD Tarihine ilişkin bir kitap hazırlığı da sürdürülüyordu. İGD'nin kurucu kadrolarından bir grubun hazırladığı kitap çalışması ne yazık ki 50. Yıl kutlamasına yetiştirilemedi. Umarım 2026 içerisinde bu kitap yayınlanır.

Önceki yıllarda olduğu gibi kimi dostlarımız kendi illerinde, kendi çaplarında kutlama programları yaptılar. 50. Yıl Kutlaması'nın da böyle olacağı ortaya çıktı. Kendisi de şu anda aramızda bulunan yaşça küçük bir arkadaşım bir telefon görüşmemizde, "abi 50. yıl için bir kutlama yapılacak mı?" dediğinde kem küm ettim. Arkadaşım ise adeta bana görev verir gibi, "Bu etkinliği yap, 50. Yıl... 50. Yıl, bir kere olur." diye diretti. Kasım ayı yarılanmıştı bu konuşma geçtiğinde. Başlangıçta erken saatlerde başlayan ve çokta uzun sürmeyecek büyük bir salon toplantısı düşünmüştük.

Böyle başladı 50. Yıl kutlama çalışmalarına. Önce bir iki arkadaşla böyle bir toplantıya çağırabileceğimiz İGD'lilerin listesini yaptık. Liste birkaç gün içinde oluştu. Sosyal medyada paylaştığımız postta da belirttiğimiz gibi, "Şu an nerede olduğunuz, ne yaptığınız önemli değil. Bizleri bir arada tutması gereken şey, her birimizin 'bir cihan parçası' olduğumuz günlerdeki ortak geçmişimiz. Emeği olan herkesle bir arada olmak istiyoruz." dedik. Kalabalık olabileceğimiz ortaya çıkınca Kadıköy Belediyesi'nden salon isteyelim denildi. Elimiz kolumuz uzun olmadığı için suya düştü. Sonunda üyesi olduğum Mustafa Suphi Vakfı'nın Salonu'nda karar kıldık. Salon küçük ama dostluğumuz büyük... Bildiğim, 10 Ocak'ta İstanbul'da başka kutlamada yapılacak. Bizim toplantımız bir ön alma çabası değil. İGD ile ilgili her toplantı değerlidir. Buraya gelen arkadaşlarımızın çoğu o toplantıya da katılacak kuşkusuz.

Yıllardır birbirini görmeyen arkadaşlarımız bugün burada. Yurtdışından gelen de var, İstanbul dışından gelenler de... İGD'li yıllarımızı hatırlayacağımız görsellerden hazırladığımız bir çalışma belki bizi o yıllara götürür. Uzun uzadıya bir program yapmadık. Dostların bir araya gelip, hasret gidermesine, sohbet etmesine aracılık edebilmek önemli. Mustafa Suphi Vakfı'na da buluşmamıza olanak sunduğu için çok teşekkür ediyorum... **Orhan DEMİRBAĞ**

Ömer Ağın: Kürt Sorununun Çözümü Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun Demokratik Birliğine Zemin Kazandıracaktır.

Mücadele Her Şeyi Belirleyecektir

“Kürt Sorunu”, Ortadoğu’nun yeniden yapılandırılmasında ve Türkiye’nin iç ve dış politika-sını belirleyen temel konu olarak sıcaklığını koruyor. Bir yılı aşkındır sürdürülen “Süreç” ise hala bir “çözüm programı”na kavuşmuş değil. Gerek emperyalist güçler arasındaki dengeler, gerekse Suriye’deki gelişmeler Türkiye’deki “Süreç”in ritmini belirliyor. “Süreç”e yaklaşım, değişim ve yeni mücadele olanak-larının değerlendirilmesi ise barış ve demokrasi mücadelesi verenler bakımından temel konulardır. Bu konularda TKP MK eski üyesi ve Kürdistan Yöre Sekreteri Ömer Ağın ile konuştuk.

Kürt sorununun çözümü bakımın-da “süreç”i nasıl değerlendiriyorsunuz?

Süreci sadece Kürt Özgürlük Hareketinin talepleri, TBMM’indeki komisyon, iktidar içindeki farklı açıklamalar gibi aktüel konularla tartışmak oldukça sınırlı bir yaklaşıma neden oluyor. Kürt hareketini ve taleplerini tarihsel süreci içerisinde bazı felsefik yönlerine de dikkat çekerek ele almak gerekir. Sadece bazı çevrelerin dile getirdiği konular üzerinde yorum yapmak değil, kendi pozisyonumu belirlemek için bunları yapmak istiyorum.

Hepimizin bildiği gibi Ortadoğu’da ve Türkiye’de çok hızlı bir politik devin-genlik var. Bu coğrafyada bir çok dünya devletini de etkileyen sorunlar tartışılıyor. Yeni süreci kavrayabilmek için, Ortadoğu’da Kürt sorununun içeriğini ve bununla ilişkili diğer halkların sorunlarını detaylıca ele almak gerekir, bunun için tarihe bakmalıyız diye düşünüyorum.

Kürt sorununun özü nedir? Bu soruya tek cümleyle yanıt verirsem, Kürtlerin

demokratik haklarından yoksun olmasıdır. Bir kere baştan söylemek gerekiyor. Kürtler bu coğrafyanın, Kürdistan’ın yerli halkıdır. Yerli halktan ne kastediyorum; Kürtler Mezopotamya, Zagroslar, Urmiye Gölü’nden Akdeniz’e, Trakya’ya kadar uzanan uygarlıklar kurmuş bir halktır. Bu tıpkı Güney Amerika’daki İnkalar, Aztekler gibi yüzyıllardır bu topraklarda yaşamış olmalarını ifade eder. Bunun politik, ekonomik ve diplomatik yönünü iyice kavramak gerekir. Çünkü Kürtler bu coğrafyada biçimlenirken, başka yerli halklarla temas kurdular, kültür alışveri-şinde bulundular, birlikte üretim yaptılar, hatta neolitik devrimin mimari oldular. Kürtlerin de içinde olduğu bu halklar uygarlığın başını çektiler. Buğday bu topraklarda yetiştirildi, at bu topraklarda ehlileştirildi, tekerlek bu topraklarda icat edildi... Bunları tarihi bir bilgi olarak söylemiyorum, bunları yaparken bir kültür oluşturdu Kürtler ve başka halklarla bu kültürü paylaştı. Bu anlamda Kürtlerin geliştiği yapılar sadece Kürtlerin değerle-ri ile sınırlı kalmadı ve Kürt değerleri de sadece Kürtlerin değeri olmaktan çıkıp yerleşik halkların ortak değeri haline geldi.

Her konu gibi Kürt sorununun da geniş ve dar anlamı var. Geniş anlamda Kürt sorunu, aynı zamanda Ortadoğu’da-ki yerli halkların da sorunudur. Asurlular, Keldaniler gibi tarih sahnesine çıkıp yok

olan halklar, Ermeniler, Araplar, Süryaniler gibi hala yaşayan halklar bir kültür alışverişi içinde var oldular. Bu nedenle Kürt sorunu aynı zamanda bu halkların da sorunudur. Bu halklarının sorunu da Kürtlerin sorunudur. Bundan dolayıdır ki, Rojava’daki demokratik yapılanma çok hızlı bir şekilde yol aldı. Çünkü bu ortak değerlere dikkat çekildi ve bu değerler herkesi sosyalleştirdi, kültürünü etkiledi.

Dar anlamıyla, Kürt sorunu, esas olarak Cumhuriyet döneminin sorunudur. Sorun, Cumhuriyet’ten önceki yüz-yüz elli yılda ortaya çıkmıştır ama esas olarak ulus-devletlerin kuruluşu ile birlikte Kürtlerin ulusal demokratik haklarından yoksun bırakılmasıdır. Anadilde eğitim, kendini yeniden üretim, üretimin yeniden üretimi için demokratik yapılanma ve kendi kendini yönetme hakkı gibi demokratik haklardan yoksun bırakılmasıdır bu.

Hepimizin bildiği gibi, son elli yılda İran, Irak, Suriye ve Türkiye’de Kürtler bölge devletleri ile büyük bir çatışmanın içine girdiler. Farklı mücadele yöntemleri gündeme geldi. Egemen güçler Kürt sorununu bir terör sorunu olarak ele aldılar ve şiddet yoluyla bastırmaya çalıştılar. Oysa bu tarihi sürece bakarsak, ister geniş ister dar anlamıyla, sorunun, Kürtlerin demokratik haklarından yoksun bırakılma sorunu olduğu açıktır.

Kürt sorununun çözümü, Türkiye’nin ve Ortadoğu’nun demokratik birliğine zemin kazandıracaktır. Klasik anlamda ulus ve buna bağlı olarak ulus devletler, hiçbir halka özgürlük, demokrasi ve barış getirmedi. Çünkü bu devletleşmeler emperyalizmle sömürgecilik temelli işbirliğine girerek halklar üzerinde anti demokratik, şiddete dayalı egemenlik halini aldı. Bu egemenlik krizi artık sürdürülemez hale gelmiştir.

Bir yılı geride bırakmış olmamıza rağmen hem toplumda hem siyasal öznelerde sürece güvensiz yaklaşımlar

sözkonusu. Bu konuda sizin değerlendirmeniz nedir?

Kürt Özgürlük Hareketi’nin, mevcut dünya konjonktüründe, kendi mücadele yöntemleri ve deneyimine, devletle kurduğu müzakerelere dayanarak, yeni bir sıçrama sürecinde olduğunu görüyoruz. Geçmişte başvurulmuş bazı mücadele yöntemlerinin tıkanması olarak bugünkü süreci değerlendirmek yeterli olmayacaktır. Elbette bunun da payı var ama süreci toplumu yeniden örgütlemek için bir girişim olarak görmek gerekir.

Barışçıl, demokratik toplum şiarı ile müzakere yöntemine dayalı bir süreç başladı. Kuşkusuz bu slogan dün de vardı, ancak bugün bu talebin dünden farkı var: Dün bir ajitasyon ve propaganda şiarı iken bugün ise eylem sloganı haline gelmiştir. Kürt halkının bölgedeki düzeyi, diasporadaki gücü ve sol-sosyalist dost-ları ile birlikte elde ettiği kazanımlarıyla geline aşamada toplumu yeniden yapılandırma ve ceberrut iktidarlara değiştirme sloganı haline gelmiştir. Bu yeni bir durum da yaratmıştır. Bu yeni durum, başta Marksizm, sosyalizm olmak üzere, toplumun bütün tarihsel kazanımlarını, birikimlerini, zıtların birliği ve mücadelesi yasası gereğince yeniden değerlendirerek incelenmesi sürecidir. Bu aynı zamanda örgütsel demokratik yapıları güçlendirerek, felsefik olarak kendini geliştiren, yeniden varoluş sürecini önüne koymuştur.

Devlet Bahçeli, sürecin başında Öcalan’ın umut hakkından ve Meclis’te konuşmasından bahsediyordu, bugün bundan geri adım atmış gibi görünüyor. Elbette bu süreçte iniş-çıkışlar olabilir, başka ülkelerin deneyimleri de bunu gösteriyor. Bu süreç amaca uygun yol almazsa Türkiye ve Ortadoğu için büyük bir kayıp olacaktır. İktidarın bu süreci kesme, bitirme imkanının dünden daha az olduğunu düşünüyorum. Çünkü toplum değişim istiyor.

Meclis Komisyonunu bir yazı kurulu gibi işlevlendirmek sorunun çözümüne gerekli katkıyı yapmayacaktır. Komisyonun, Kürt sorununu geniş ve dar anlamıyla ele alması ve buna uygun öneriler sunması gerekir. Türkiye buna uygun yasal düzenlemeler yapmak zorundadır. Demokratik bir toplum, demokratik entegrasyon ve adil bir barış sadece Kürtlerin sorunu değildir. Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun yeniden yapılanma sorunudur.

Ortadoğu'da bir karmaşa yaşandığı gerçektir. Bu yeni sürecin mücadele araçları farklılık taşıyabilir. Şu andaki anlayışlar çatışmalı kültürün bir yansımasıdır. Bu mücadele yönteminin kökten değişmesi, diyaloglara dayalı özgür müzakerelerle yeni yol ve yöntemlerin bulunması bir zorunluluktur. Kürdistan'da, Türkiye'de ve Ortadoğu'da halklar artık eski yöntemlerle yönetilmek istemiyor. Yönetenler de eski ceberrut yöntemlerle yönetemez duruma düşmüşlerdir. Bu yüzden görüşmeler, arayışlar, vb. ortaya çıktı. Bu yeni duruma göre mücadele yöntemleri yaratılmalıdır. Arayışlar bu yöndedir.

Yeni süreçte “demokratik sosyalizm” hakkında ne söylemek istersiniz?

Öncelikle şunu söylemek gerekir: Sosyalizm eksiği-fazlasıyla sömürsüz bir toplum amaçlamıştır. Bu sosyalist anlayış, toplumların ilkel komünal toplumdaki beri biriktirdiği hümanist ve eşitlikçi değerler üzerinde yükselmiştir. Marx, bu toplumsal gelişmeyi bilimsel sosyalizm düzeyine yükseltmeyi başardı. Sosyalizmin bir yaşam tarzı haline gelmesi için toplumun demokratik bir şekilde örgütlenmesi ve üretim araçlarının toplumsallaştırılmasını zorunlu gördü. Gerek Marx'ın dönemindeki deneyim yetersizliği, gerek bilimsel buluşlardaki eksiklikler klasik anlamda reel sosyalist dünyayı daraltmada önemli bir etmen oldu. Kuşkusuz bu daralma sadece bu etmenlerle izah edilemez. Ulus devlet sosyalizminin tıkanmasının bir nedeni de zıtların birliği ve mücadelesi yasasını yeterince kavranmamış olmasından kaynaklandı. Ulus devlet sosyalizminden dersler çıkararak demokratik toplum sosyalizmine yönelmenin öngörüsü yine zıtların birliği ve mücadelesi yasasını incelemekle anlaşılır duruma gelmiştir. Bu düşünce bugün bir öngörü olsa bile geleceğin reel toplumunun örgütlenmesinin temel basamağı olacaktır. Aslolan toplumun tabandan örgütlenmesi ve demokratik bir yönetim biçimine kavuşmasıdır.

Günümüzde bütün geçmişteki değerler gibi klasik sosyalizmi ve Marksizm'i diyalektiğin inkârın inkârı yasasına göre yeniden ele almak bir zorunluluktur. Gerek içerik olarak, gerekse mücadele biçimi olarak demokratik bir sosyalizme kavuşmak, eleştiri ve özeleştirisi temelinde olacaktır.

Kürt Özgürlük Hareketi'nin bilimsel sosyalizme katkılarını Marksizm'e eleştirel bakışlarında aramak yerinde olur. Kürt sorununun demokratik yöntemlerle çözülmesi, demokratik sosyalizmin önünü açmada da katkı olacaktır. Sosyalizme geçiş biçimi ne olursa olsun, sosyalizmin özü üretim araçlarının toplumsal mülkiyetidir. Sömürünün ortadan kalkmasıdır. Sosyalistler, barışçıl demokratik yoldan sosyalizme geçilmesini tercih eder. Çünkü üretim araçlarının tahribini asgariye indirmiş oluruz. Daha önceki toplumsal üretim sürecindeki kazanımlar korunmuş olur. Bu mücadele yöntemiyle sosyalizme gidildiğinde tüm tarih boyunca insanlığın yarattığı bütün değerler korunarak sosyalist sisteme taşımak mümkün olur. Bu bakımdan demokratik müzakere yöntemi önemli bir işlev görecektir. Bu yolla sosyalizme gitmek sosyalistlerin baş arzusu olmuştur.

Sosyalizme demokratik yollarla geçişin önemini anlamak için **A. Öcalan**'ın altını çizdiği düşüncüyü kavramak gerekir. Bu nedenle zıtların birliği ve mücadelesi yasasını derinliğine incelemek bir zorunluluktur. **Lenin**, bu yasaya, “*diyalektiğin çekirdek yasası*” demiştir. Bilimsel sosyalizmin kurucuları **Marx** ve **Engels**, komünist düşüncüyü geliştirirken bu ilke ile hareket ettiler. Marx'ın Feuerbach üzerine yazdığı tezlerin onbirincisinde ifade ettiği, “*Filozoflar dünyayı yalnızca çeşitli biçimlerde yorumlamışlardır; oysa sorunu değiştirmek*” düşüncesi bilimsel sosyalizmin temelini teşkil ediyor. Marx bu düşüncesine zıtların birliği ve mücadelesi yasası sayesinde vardı. Çünkü Marx değişimin özünün toplumu ve doğayı değiştirmek olduğunu görüyordu.

Zıtların birliği ve mücadelesi yasası, “*nesnenin nesnesizleşmesi, nesnesizleşmenin nesneleşmesi*”ni sağlayan toplumsal buluş oldu. Bunun sayesinde toplumsal bilinç yeni karakter kazandı ve üretim gelecek nesiller için üretilmeye, öğrenilmeye başlandı. Bunu bir örnekle açmak gerekirse: Mimar Sinan mimari bilgisini Selimiye Camisinde işlemiştir. Sinan ölünce mimari bilgileri de onunla birlikte gitti. Ancak ondan sonra gelen mimarlar Mimar Sinan'ın Selimiye Camisinde nesnesizleştirdiği bilgileri öğrendikleri

an Mimar Sinan'ın bilgilerini öğrenerek nesnesizleşmeyi yeniden nesneleştirdiler. Bu toplumsal devingenlikle Mimar Sinan artık yeni nesil mimarların mimarlık düşüncelerinde toplumla buluştu.

Zıtların birliği ve mücadelesi yasasına yeniden geri dönersek, bu yasanın iki yanı olduğunu görmek mümkündür. Zıtlar hem birlikte varlar hem de bu zıtlar mücadele halindedirler. Bu zıtlar arasında kimi çelişkiler antagonisttir (uzlaşmazdır), kimi çelişkiler uzlaşıldır. Bu çelişkilerin mücadelesi sonucu “*inkârın inkârı yasası*”na uygun olarak, olgu, sarmalın bir alt basamağından bir üst basamağına çıkabileceği gibi sarmalın bir alt basamağına da geçebilir. Toplumsal alandan bir örnek vermek gerekirse, sınıf mücadelelerinde, değişim devrime de dönüşebilir, geriye giderek karşı devrimci bir yapı da oluşturabilir. Bu süreci belirleyen mücadelenin ta kendisidir.

Sürecin başarılı olması için ne yapmak gerekiyor?

Bölgemizde mücadelenin geldiği bu noktayı anlayabilmek için her şeyi özüne ve biçimine uygun anlamak ve kavramak lazım. Öncelikle şunu söylemek gerekir. Kürt Özgürlük Hareketi, Türkiye'deki devrimci demokratik güçler, Ortadoğu'da değişim ve yenilenme isteyen halklar, çetin ve uzun bir yoldan geçiyorlar. Bu süreci anlayıp katkı verebilmek için, başında söylediğimiz gibi, Kürt sorununun özünü ve bu öze uygun olan mücadele yollarını birbirine karıştırmamak lazım. Kimi uluslararası sermaye güçleri ve bunların yerli işbirlikçileri, rejim yanlısı güçler bilerek Kürt sorununun özünü ve özgürlüğe giden yolda yürütülen mücadeleyi yöntemlerini çarpıtarak ideolojik ve politik manipülasyon yaratmaya çalışıyorlar. Bu güçlerin yüzyıllara dayanan tarihi süreç içerisinde yaratılmış olan ortak değerleri bilerek çarpıtmaları bir tesadüf değil. Irkçı, şoven, tekçi güçler yeni ortaya çıkmadı. Bunların kökenleri Enver Paşalara, Türk-İslam sentezine, Kürt halkının değerlerini yok etmeyi bir marifet sayan inkârcı güçlere dayanır. Kürt halkının meşru demokratik ve barışçıl istemlerini “terörizm” ile özdeşleştirmek yeni değildir. Nasıl ki, Enver Paşalar bir dönem Ermeni halkının demokratik istemlerini terörle damgaladıysa bugün de onların uzantısı olan güçler halkların kardeşliği ve eşitliği arasına kama sokmak için Kürt halkının demokratik taleplerini terörle özdeşleştirmeye yelteniyorlar. Ne yazık ki kendisine sosyal demokrat diyen, hatta “komünist” diyen kimi çevreler de bu kervana katılmış durumdadırlar. Bir

kere bu konuya tüm devrimci demokratik güçlerin duyarlı ve dikkatli olması gerekiyor.

Bu ırkçı faşist ve ayrılıkçı güçlerin yürüttüğü, Türkiye, Kürdistan ve Ortadoğu'yu yıkıma kadar götürebilecek planlardan kurtarmanın yolu, bütün demokrasi güçlerinin eşitlik temelinde demokratik yöntemlerle mücadelelerini yükseltmeleri ve bu mücadeleye uygun demokratik yapılanmaları oluşturmalarıdır.

Diyalektiğin yasası ile konuşursak zıtların birliği ve mücadelesi yasası tam bu noktada doruk noktasında seyrettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Bu yeni mücadele süreci başta Ortadoğu halkları olmak üzere dünyadaki tüm demokrasi güçlerinin dikkatini çekmiş ve onların odak noktasına oturmuştur. Dünyanın birçok yerinden aydınlar, yazarlar, sanatçılar, Nobel ödülü sahibi bilim insanları Kürt halkının ve demokrasi güçlerinin demokratik taleplerini yakından izlemekte ve bu mücadeleye omuz vermekteler.

Yeni süreçte her şeyin geleceğe ışık tutması amacıyla tartışılıp sonuçlar çıkarılması devrimci güçlerin pusulası olmak durumundadır. Tartışmak, şimdiyi anlamak ve geleceğe yönelik sonuç çıkarmak için geçmişin tüm deneyim ve kazanımları önemlidir. Kürt halkı ve devrimci güçler bu deneyimlerin meydana çıkması için sayısız bedel ödediler. Kürt Özgürlük Hareketi ve demokrasi güçleri başta ideolojik, teorik ve pratik bir sürü deneyim kazandı ve toplumun bu temelde örgütlenmesine katkı verdi. Kürtlerin ve Türkiye'deki aydınların, demokratik mücadele yürüten işçi sınıfının deneyimleri tarihteki birikimleri azımsanamaz. Şimdi bu birikimleri birleştirmek başta Kürt halkı olmak üzere Türkiye'deki köklü sosyalist hareketlerin deneyimlerini birleştirmek ve yeni mücadele kılavuzu yapmak pratik bir görevdir.

Rojava'da ve Güney Kürdistan'da dahası Kürdistan'ın bütün parçalarında elde edilmiş birikim ve deneyimlerin bütün devrimci güçlerin odak noktasında olması zorunludur. Yeni dönem yeni demokratik örgütlenme biçimleri ve yeni mücadele alanları açacaktır. Önümüzdeki somut görev budur. Marx'ın teorisi ile konuşursak, dönem toplumu ve doğayı anlama ve yorumlamaktan çok toplum ve doğayı değiştirmek ve dönüştürmek için çaba sarfetmektir. ■

Söyleşi : Cemil AKSU

Ulusal Sorunu Aşan Bir Marksist-Leninist Tartışma Denemesi:

Süreç, Sınıf ve Demokrasi

□ Süleyman HACİBEKTAŞOĞLU

I. Sorunu Doğru Koymak: Ulusal Mesele mi, Devlet Meselesi mi?

Neredeyse 1 yılı aşan adının bile hala tartışmalı olduğu bir barış süreci tekrarlanıyor. Tekrarlanıyor diyorum daha önce ki yıllarda yanılmıyorsa iki kez daha denendi fakat devlet görüşmeleri bir yerden sonra nedensiz bir şekilde keserek yeniden eski güvenlikçi konseptine geri döndü. Bugün yeniden Orta Doğu'daki gelişmeler Türkiye Cumhuriyeti devletini yeniden bir barış sürecine mecbur bıraktı aslında.

Bölgede yaşanan gelişmeler devleti kendi Kürdüyle anlaşma yolunu tercih etmek zorunda bıraktı. Ve ilk adımı devlet adına İmralı'ya çağrıyla hükümet ortağı MHP'nin Genel Başkanı Devlet Bahçeli yaptı. Belli ki bu görüşmeler uzun zamandır yapılıyordu ki İmralı'dan bu çağrıya anında olumlu cevap geldi.

Bu süreç ve çağrı peşinden pek çok tartışmayı da beraberinde getirdi. Türkiye'de "süreç" tartışmaları neredeyse refleksif biçimde Kürt ulusal sorunu başlığına sıkıştırılıyor. Oysa Marksist gelenek bize şunu öğretti; ulusal sorun, hiçbir zaman kendi başına ele alınamaz; her zaman sınıf ilişkileriyle, devlet biçimiyle ve egemenlik yapısıyla birlikte düşünülür.

Karl Marx ulusal sorunu kutsamayı, onu tarihsel ve sınıfsal bağlamına yerleştirdi. Ulus, Marx'ta ne ebedidir ne de başlı başına özgürleştiricidir. Ulus, sermayenin tarihsel örgütlenme biçimlerinden biridir. Marx'a göre ezilen ulusun talepleri ise ancak proletaryanın bağımsız siyasal hatlarıyla ilerici bir karakter kazanır. Okuduklarımızdan böyle öğrendik.

Buradan başlayalım: Türkiye'de Kürt halkının inkârı, bastırılması ve siyasal iradesinin zorla tasfiyesi, yalnızca bir "kimlik" meselesi değildir. Bu, burjuva devletin kuruluş mantığıyla doğrudan bağlantılıdır. Cumhuriyetin sermaye biri-

kim modeli, Türk-Sünni-merkezli bir ulus inşasını zorunlu kılmış; bu zorunluluk, Kürt halkını sistematik olarak dışlamıştır. Bu nedenle mesele, bir kültürel tanınma değil; devletin sınıfsal ve ulusal karakterinin dönüşümü meselesidir.

II. Lenin'in Mirası: Ulusların Kaderini Tayin Hakkı ve Sınıf Merkezi

Vladimir İlyiç Lenin'in ulusal sorun konusundaki ısrarı, bugün hala yanlış okunuyor. Lenin, "ulusların kendi kaderini tayin hakkı"nı savunurken, bunu sosyalist devrimin ön şartı olarak değil; proletaryanın şovenizmden kopuşu için zorunlu bir siyasal ilke olarak ele aldı.

Lenin açık konuşur: "Ezilen ulusun özgürlüğünü savunmayan bir proletarya, kendi zincirlerini kıramaz." Ama Lenin'in bir başka cümlesi genellikle unutulur: "Ulusal kurtuluş hareketleri, proletaryanın bağımsız politik örgütlülüğü olmadan burjuvazinin kuyruğuna takılır."

Bugün Türkiye'de yaşanan risk tam da budur. Süreç, eğer sınıf merkezli bir politik hatta bağlanmazsa; emekçi Kürt kitlelerini de Türk ve diğer halklardan işçi sınıfını da burjuva uzlaşmanın nesnesi haline getirebilir. Bu nedenle Marksist-Leninist pozisyon, ne "süreç her koşulda iyidir" demektir, ne de "süreç baştan ihanettir." Marksizm, somut durumun somut tahlilini ister.

III. Demokratikleşme Meselesi: Liberal Bir Vaat mı, Sınıfsal Bir Çatlak mı?

Türkiye'de demokrasi sorunu genellikle anayasa, hukuk ve temsil düzeyinde tartışılır. Oysa Marksist gelenek açısından demokrasi, devlet biçimi ile sınıf iktidarı arasındaki gerilimin adıdır.

Rosa Luxemburg bu konuda netti: "Demokrasi, ancak sınıf mücadelesiyle içi doldurulduğunda anlam kazanır; aksi halde burjuvazinin vitrinidir."

Sürecin Türkiye'nin demokratikleşmesine katkı sunup sunmayacağı sorusu,

bu nedenle şu soruya bağlıdır: Bu süreç, sermaye egemenliğini zayıflatıyor mu; yoksa onu yeniden mi tahkim ediyor?

Eğer süreç: Grev yasaklarını meşrulaştıran, sendikal hakları erteleyen, taşeron rejimini kalıcılaştıran, emeği "ulusal barış" adına sessizliğe zorlayan bir çerçeveye oturtuyorsa, bu demokrasi değil, sınıf uzlaşmasının otoriter biçimi olur.

Ama eğer süreç: Siyasal alanı genişletiyor, devletin zor aygıtlarını tartışmaya açıyor, halkın öz örgütlenme kapasitesini büyütüyor, komünistlerin yasal-siyasal alanda bağımsız örgütlenmesinin önünü açıyorsa, işte o zaman demokratikleşme, devrimci bir imkan haline gelir.

IV. Gramsci ve Hegemonya: Devletin Çatlakları

Antonio Gramsci bize şunu öğretir: Devlet yalnızca zor aygıtı değildir; aynı zamanda rıza üretim mekanizmasıdır. Hegemonya, tam da burada kurulur.

Türkiye'de devlet, uzun yıllardır Kürt meselesi üzerinden kurduğu güvenlikçi hegemonya sayesinde hem emekçi sınıfları bölmüş hem de muhalefeti felç etmiştir. Süreç, bu hegemonik yapıda çatlak yaratma potansiyeli taşır. Ama bu çatlak derinleştirecek olan şey, otomatik olarak barış masası değildir; örgütlü sınıf siyasetidir.

Gramsci'nin diliyle söylersek: Eğer komünistler bu süreçte "pasif devrim" in figüranı olursa, tarih onları affetmez. Ama eğer süreci, karşı-hegemonik bir mevzi savaşına dönüştürürlerse, işte o zaman tablo değişir.

V. TKPlatform ve Günümüz: Ulusolculuk Dışı Marksist Leninist Bir Hat Mümkün mü?

Burada TKPlatform tartışması kritik bir yere oturuyor. Türkiye'de komünist hareket uzun süredir iki uç arasında sıkışmış durumda:

Ya ulusalcı-devletçi bir "anti-emperyalizm", Ya da sınıfı tali kılan "kimlik merkezli" bir siyaset.

TKPlatform'un iddiası -doğru kurulduğu ölçüde- bu sıkışmayı aşma potansiyeli taşıyor. Ulusalcı reflekslere teslim olmayan; ama ulusal sorunu da görmezden gelmeyen, Marksist-Leninist temelde yasal siyasal örgütlenme arayışı, bugünün Türkiye'sinde küçümsenecek bir imkân değildir.

Ancak şunu açıkça söylemek gerekir: Bu platform, sınıf mücadelesini merkeze koymadığı, süreci kutsallaştırdığı, devleti "dönüştürülebilir bir hakem" gibi okumaya başladığı anda Marksist karakterini kaybeder. Marksizm, iyi niyetle değil; sınıfsal konumlanışla ölçülür.

VI. Eleştirel Ama Umutlu Bir Sonuç

Bu yazı bir çağrıdır ama ajitasyon değil; bir uyarıdır ama inkar değil. Süreç, Türkiye'de sınıf mücadelesinin önünü açabilir de, onu bastırmanın yeni bir biçimi de olabilir. Belirleyici olan, komünistlerin nerede durduğudur.

Marksist-Leninist tutum şudur: Devletle mesafeyi koru, Süreci mutlaklaştırma, Sınıfı merkeze al, Ulusal sorunu devrimci bir çerçeveye oturt, Demokrasi talebini emek mücadelesinden koparma.

Bugün mesele, "barışa karşı mısın?" sorusu değildir. Asıl soru şudur: "Bu barış, kimin barışı? Hangi sınıfın sessizliği pahasına?" Eğer bu soruyu sormaktan vazgeçersek, tarih bizi affetmez.

Ama soruyu yüksek sesle, örgütlü bir güçle sorarsak -işte o zaman- bu süreç, gerçekten Türkiye'nin demokratikleşmesine hizmet edebilir. Şapka çıkarılacak olan da tam olarak budur.

VII. Metnin Kendisiyle Hesaplaşmak: Marksist-Leninist Ölçütü Eleştirel Bir Ara Durak

Tam da bu süreç devam ederken TKP 7. Kongresini gerçekleştirdi. Bu kongrede parti güncel gelişmeler üzerine tezler yayınladı. Biraz da bu sürecin üzerinden bu tezleri konuşalım. Biz dostuz. Bazı yerlerde eleştirilerimiz acımasız olabilir ama dostçadır. Bunun bilinerek okunmasını istiyorum.

Bu metin Marksizm-Leninizm’le ciddi gerilimler taşıyan, bir çizgi sunuyor. Güçlü tespitler var ama sınıf pusulası sık sık şaşıyor. Madde madde, Marksist-Leninist ölçütü konuşalım.

1-2. Maddeler: Emperyalizm Analizi - Tabi bunlar benim kendime ait tespitlerim. Eksik bulduğum yerleri var. ABD-İsrail hegemonyası, Ortadoğu’da savaş eksenini, İran’a yönelim tespiti Lenin’in emperyalizm teorisiyle uyumlu. Ancak sorun şu: Emperyalist bloklar arası çelişki mutlaklaştırılıyor, bölgesel sınıf mücadeleleri tali hale getiriliyor. Lenin için emperyalist savaşlar devrimci durumların hızlandırıcısıdır, gerekçe değil. Burada ise savaş tehdidi, uzlaşmanın gerekçesine dönüştürülmüş. Bu bir stratejik kaymadır bence. ABD-İsrail eksenini, Ortadoğu’nun savaş rejimi, İran’a yönelen emperyalist kuşatma...

Bunların tümü, Lenin’in emperyalizm çözümlemesiyle büyük ölçüde uyumludur. Emperyalizmin artık yalnızca ekonomik değil, askeri ve jeopolitik bir yeniden paylaşım evresinde olduğu tespiti yerindedir. Ancak sorun burada başlıyor.

Emperyalist bloklar arası çelişki, metinde aşırı merkezileştiriliyor. Bölgesel sınıf mücadeleleri, emekçi halkların iç çelişkileri, devrimci olanaklar tali hale düşüyor. Savaş tehdidi, Lenin’de olduğu gibi devrimci durumların hızlandırıcısı olarak değil; uzlaşmanın gerekçesi olarak okunuyor. Bu, küçük bir vurgu farkı değildir; stratejik bir kaymadır.

Lenin için emperyalist savaşlar: geri çekilmenin gerekçesi değil, devrimci siyaset için tarihsel basınçtır.

Burada ise savaş, barışçı bir “geçiş” mantığının dayanağına dönüştürülüyor. Bu noktada Marksizm-Leninizm’den uzaklaşma başlıyor.

3-4. Maddeler: “Mütareke”, İmralı uzlaşması – Leninizm’le açık çelişkili buluyorum. Burada kırılma noktası var. “Savaş sona erdirildi... silahlı mücadele stratejisi bırakıldı... illegal örgütlenme feshedilecek...” Metnin en sert gerilimi burada ortaya çıkıyor. Bu ifadeler, Leninist devlet teorisiyle doğrudan çelişiyor.

Lenin net konuşur: Devlet sınıfsal bir aygıttır. Burjuva devletiyle “eşit taraflar arası barış” mümkün değildir.

Bu maddeler, devletin sınıf karakterini askıya alıyor. Barış, sınıf mücadelesinin sonucu değil; devletin bekasıyla uyumlu bir “geçiş” olarak sunuluyor. Bu,

Marksist-Leninist tutum şudur: Devletle mesafeyi koru, Süreci mutlaklaştırma, Sınıfı merkeze al, Ulusal sorunu devrimci bir çerçeveye oturt, Demokrasi talebini emek mücadelesinden koparma.

Bugün mesele, “barışa karşı mısın?” sorusu değildir. Asıl soru şudur: “Bu barış, kimin barışı? Hangi sınıfın sessizliği pahasına?” Eğer bu soruyu sormaktan vazgeçersek, tarih bizi affetmez.

Ama soruyu yüksek sesle, örgütlü bir güçle sorarsak -işte o zaman- bu süreç, gerçekten Türkiye’nin demokratikleşmesine hizmet edebilir. Şapka çıkarılacak olan da tam olarak budur.

Marksizm değil; devlet merkezli realizmdir.

Leninizm açısından: Devlet, sınıflar üstü bir hakem değil; örgütlü şiddet aygıtıdır. Burjuva devletiyle “eşit taraflar arası barış” mümkün değildir. Silahlı mücadele bir fetiş değil ama tarihsel olarak zorunlu bir araçtır. Bugün Suriye’de bu hala geçerlidir. Orta Doğu’da özellikle silah olmadan devrimin olması mümkün değildir.

Burada barış, sınıf mücadelesinin ürünü olarak değil; devletin bekasıyla uyumlu, kontrollü bir “normalleşme” olarak sunuluyor. Devletin sınıf karakteri askıya alınıyor. Bu, Marksist bir konumlanış değil; devlet merkezli realizmdir.

5. Madde: Öcalan inisiyatifinin desteklenmesi - Kritik eşik burası. Abdullah Öcalan’ın inisiyatifine koşulsuz destek, Marksist-Leninist açıdan şartlı olabilir; ilkesel olamaz.

Abdullah Öcalan’ın inisiyatifine verilen destek, Marksist-Leninist açıdan ancak koşullu olabilir. İlkesel bir sadakat konusu haline getirilemez.

Lenin’de liderlik anlayışı nettir: Kişilere değil programlara bakılır. Niyetlere değil sınıfsal sonuçlara bakılır. Burada asıl sorulması gereken soru yeterince sorulmuyor: Bu çizgi işçi sınıfının siyasal bağımsızlığını mı büyütüyor, yoksa burjuva devletin yeniden üretimine mi hizmet ediyor? Bu soru askıda kaldığı sürece, destek eleştirel olmaktan çıkıp politik bağımlılığa dönüşme riski taşır.

6-9. Maddeler: CHP ve parlamentarizm. CHP ve muhalefete dair analizler taktik olarak doğru tespitler içeriyor ama stratejik sonuç bence çok yanlış. CHP’ye tarihsel rol atfediliyor. Parlamenter hamleler “kaçırılmış devrimci fırsat” gibi sunuluyor.

Lenin burada da nettir: “Burjuva parlamentosu, işçi sınıfı için ancak bir kürsüdür; iktidar yolu değildir.” Metin ise bu sınırı bulanıklaştırıyor. Bu, Leninizm değil; sol bir Kemalizmle tehlikeli bir flört anlamına geliyor.

10-11. Maddeler: CHP’ye destek - Sınıf çizgisi bulanık. CHP’ye “rejim saldırılarına karşı destek” söylemi taktik savunma olarak anlaşılabilir. Ama metinde: CHP ile sınıfsal kopuş net değil gibi duruyor.

Destek, politik bağımsızlığa evriliyor. Bunu biraz açalım. Bu şekliyle muğlak kalıyor.

Söyle ki : CHP’ye “rejim saldırılarına karşı destek” söylemi, ancak taktik ve geçici bir savunma hattı olarak anlamlandırıldığında Marksist-Leninist bir zeminde kalabilir; sorun, bu desteğin metin boyunca sınırlarının net çizilmemesi ve giderek CHP’yi rejime karşı zorunlu bir siyasal merkez gibi sunan bir tona evrilmesidir.

Burada aşınan, CHP’nin değil; işçi sınıfının ve komünist hareketin politik bağımsızlığıdır. Leninist ölçütü politik bağımsızlık, işçi sınıfının kendi programı, kendi örgütlülüğü ve kendi iktidar perspektifiyle hareket etmesi demektir; oysa destek söylemi, eleştirel ve koşullu bir taktik olmaktan çıkıp siyasal yönelimin merkezine yerleştiğinde, sınıf siyaseti fiilen CHP’nin ajandasına endekslenmiş olur.

Bu durum, devrimci programın geri çekilmesine, “şimdi sırası değil” gerekçesinin kalıcılılaşmasına ve işçi sınıfına mücadelenin asli adresinin burjuva muhalefet olduğu fikrinin taşınmasına yol açar. İşte bu noktada taktik destek, Leninizmin izin verdiği sınırları aşarak politik bağımlılığa dönüşür; oysa Marksist-Leninist

hat için geçerli olan ilke açıktır: destek geçici, eleştiri sürekli, sınıfsal kopuş ise açık ve görünür olmak zorundadır.

Leninist çizgi şunu söyler: Eleştirerek, geçici, somut hedeflerle ilişki asla stratejik müttefiklik değildir.

Bu sınır aşıldığında, sınıf pusulası şaşar.

12-13. Maddeler: Teori, Marksizm ve Öcalan – bana göre en sorunlu bölüm olarak görünüyor. Bu bölüm teorik olarak en ağır yükü taşıyor. “Farklı sosyalist modeller Marksizm’e yabancı değildir” deniyor. Marksizm, çoğul modeller külbüne indirgeniyor. Öcalan’ın açılımı ile bağ kurabilme adına böyle bir yaklaşım içine girmek sınıfsız da oluru kabul etmektir. Oysa Marksizm-Leninizm yöntemde esnektir, devlet, sınıf, iktidar konusunda nettir. Devletin ortadan kaldırılmasını erteleyen, sınıf diktatörlüğünü muğlaklaştıran, devrimi “demokratik süreç”e havale eden çizgi Marksizm değildir. Buna diyalektik kılıf giydirilemez.

14. Madde: Enternasyonalizm - Doğru yönelim

Bu madde metnin en sağlam yerlerinden biri. Enternasyonalizmin güncellenmesi. Mekanik birlik yerine politik mücadele. Dogmatik kopuşlara mesafe.

Burada Lenin’in III. Enternasyonal ruhu hissediliyor. Keşke metnin geneli de bu netlikte olsaydı.

Net konuşalım: Bu metin: Emperyalizmi doğru tanımlıyor. Bölgesel riskleri görüyor. Devletin sınıf karakterini bulanıklaştırıyor. Silahlı mücadele ve devrim sorununda geri çekiliyor. Silahlı mücadelede haklı gerekçeler sunarak. Parlamenterizmi stratejik alana taşıyor.

Devrim, fırtınadan kaçmak değildir. Fırtınayı yönlendirmektir. Barış, sınıf mücadelesinin ürünü değilse orada gerçek barıştan söz etmek imkansızdır. Elbette her koşulda barış da kıymetlidir tabi.

Marksizm-Leninizm, “iyi niyetli” metinleri kutsamaz; doğru yönde olanı bile sınıf pusulasıyla tartar. Bu nedenle burada bir duraklama zorunlu hale geliyor. Çünkü yukarıda çizilen çerçeve, önemli tespitler içermekle birlikte yer yer Marksist-Leninist hatta ciddi gerilimler barındırıyor. Bunları görmezden gelmek, eleştiriye ertelemek, teoriyi konjonktürün gerisine düşürmek olur.

Burada mesele “karşı çıkmak” değil; sınıf çizgisini yeniden netleştirmektir. ■

Toplu Yazılar:

Mustafa Suphi'ye "Toplu Bakış"

□ Cemil AKSU

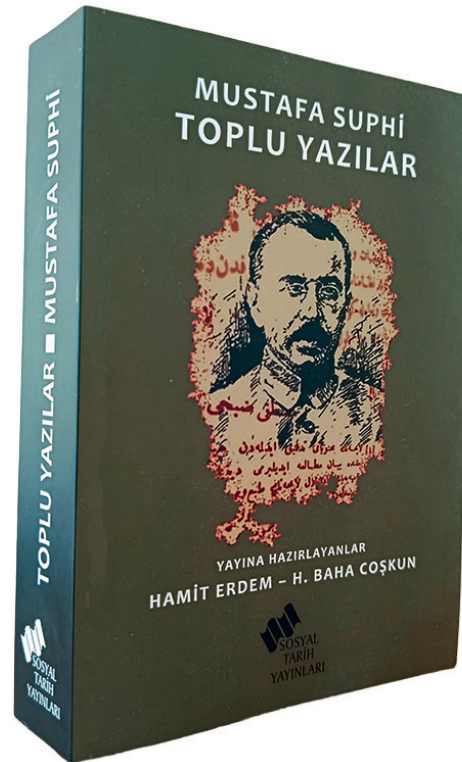
Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu ve ilk Genel Başkanı **Mustafa Suphi**'nin *Toplu Yazıları*, **Hamit Erdem** ve **H. Baha Coşkun** tarafından, TUS-TAV bünyesindeki Sosyal Tarih Yayınları tarafından yayımlandı. Suphi'nin bazı yazıları daha önce yayımlanmıştı. 1908-1913 yıllarını kapsayan "*ilk yazıları*" da daha önce **Fadime Ersin, Baha Coşkun, Hamit Erdem** tarafından günümüz Türkçe alfabesine çevrilerek yine Sosyal Tarih Yayınları tarafından yayımlanmıştı. "*Toplu Yazılar*" ile ilk kez Suphi'nin erişilebilen bütün yazıları tek bir çalışmada bir araya getirilmiş oldu.

Mustafa Suphi, Türkiye komünist hareketinde bir olgudur. Bugün kendine komünist adını yakıştıran birçok örgüt ve parti kendisini Suphi'nin kurucu önderi olduğu Türkiye Komünist Partisi'nin devamcısı olarak ilan etmekte ve saymaktadır. Mamafih hemen hepsi Suphi'nin düşünsel ve örgütsel gelişimi yeterince ilgi göstermemektedir. Oysa tarih bilinci komünist ideolojinin özüdür, bu öz yeterince aydınlığa çıkarılmaz ve yeni nesillere kavratılmazsa komünist bilinç ve hareket de kadük kalır.

9 Temmuz 1882 yılında, Osmanlı'da üst düzey bir memur olan Mevlevizade Ali Rıza Efendi ve Samsun eşrafından Belediye Reisi Halil Hilmi Efendi'nin kızı Memnune Hanım'ın çocukları olarak Giresun'da dünyaya gelen Mustafa Suphi'nin hayatı 1921'de yine Karadeniz sularında son buldu. Üniversite yıllarından itibaren başladığı siyasi hayatına sürgün, mültecilik, toplama kampları, iç savaş, Dünya Komünist Partisi (Komintern) delegeliği, TKP kuruculuğu gibi birçok olay sığdırmıştır. Bir Osmanlı münevveri olarak başlayan siyasi hayatı Bolşevik bir komünist olarak son bulmuştur. Bu bakımdan onun hayatı ve düşünceleri aynı zamanda zamanının bütün cereyanlarının tekâmülünü yansıtır. Birçok Osmanlı münevveri gibi İmparatorluğun ekonomik ve siyasi durumundan rahatsız biri olarak

İTF'de başladığı siyasi hayatına kısa zamanda İTF'den farklı ve gittikçe zıddı bir istikamette ilerlemiştir.

"*Toplu Yazılar*", Mustafa Suphi'nin düşünsel gelişimini takip etmek bakımından meraklılarına büyük bir olanak tanıdığı kadar, dönemin politik tartışmalarını, zihniyet dünyasını anlamak bakımından da değerlendirilebilir. Bu bakımdan esas eğitimi hukuk ve siyaset bilimi olan Suphi'nin ilk yazılarının çoğunlukla ekonomi ağırlıklı olması dikkat çekicidir. Suphi'nin bu yazılarında "*iktisad-ı içtimai*" okulu dahilinde kalan fikirlerini anlamak bakımından Servet-i Fünûn dergisinde yayımlanan *Meşrutiyet ve İtibar-ı Ahali* yazısının proloğu önemlidir: "*Anadolu'da meşrutiyetin esaslarını ararken beni en ziyade meşgul eden işçi ve çiftçilerin itibar-ı malisi oldu.*" (s.186-189) Bu anlaşılır bir durumdur. Zira Suphi'nin Paris'teki L'École Libre des Sciences Politiques'den mezuniyet olurken yazdığı "*Memalik-i Osmaniyyede İtibar-ı Zirai Teşkilâtının Hâl ve İstikbâli*" başlıklı tezinin konusu Osmanlı Devleti'nde "*Tarımsal krediler ve köylülerin bu kredilerden yararlandırılmaları*"dır. Bahsi geçen yazısında Meşrutiyet devriminin "*doğal itkisi*" "*ticaretle meşgul erbab-ı*"nın "*kârlarına mani fenalıklara*", "*toprağı eşen zavallı çiftçiler*"in maruz kaldığı zulümler ve asker zümresinin "*hayat-ı memleketi, hayat ve haysiyet-i askeriyelerini*" tehlikede görmeleridir yani "*hayat-ı içtimaiye-i millette mündemictir.*" Suphi'nin, "*iktisad-ı içtimai*" anlayışı doğrultusunda tüccarlara ve çiftçilere, Almanya ve Fransa'da olduğu gibi, ucuz krediler sağlanmasını ve kredi kooperatifleri kurulmasını savunan politikasının tarımla ilgili daha sonraki yıllarda da sürdüğünü görüyoruz. Suphi'ye göre, "*İktisad-ı içtimainin mevzuu sefalet, gayesi saadet-i beşeriyedir.*" (s.191) 1908-1913 yılları arasında, çok sayıda gazete ve dergide yayımlanan yazılarından bazıları şunlardır. Köylülüğün Durumu, Tarım Politikası, Tütünün Tarihi, Türkiye'de Tarım Kredilerinin Organizasyonu, Köylülerin İtibarı...

Bu dönem yazılarında Saint Simon, Say, Montesquieu, Rousseau, Diderot, Hegel gibi düşünür ve felsefecilerden bahsetmesine rağmen Karl Marx'tan hiç bahsetmemesi dikkat çekicidir. Suphi'nin Marx'ı bilmiyor olması ihtimal dahilinde değildir. 1911'de yine "*iktisad-ı içtimai*" üzerine yazdığı "*Fikr-i Teaviün ve İştirak*" başlıklı yazıda (s.289) Marx'tan söz eder fakat "*Beynelminel Amele Heyet-i Müştarekesi'nin az zamanda Avrupa'nın her tarafında ihtilalkârane akisler hasıl etmesi*" bakımından örnek verir. Yani sosyalizm akımını bildiği halde Marx'ın politik ekonomi eleştirisini okumadığını farzedebiliriz. Fakat yine de Suphi'nin düşünce dünyasını meşgul eden konuların başında "*emek-sermaye*" çelişkisi/çatışması olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin "*Teaviün ve İştirak*" başlıklı yazısında incelediği "*trade unionlar*"ı ele almasındaki önemi şöyle belirtir: "*Hayatta en ziyade çalıştığı halde çalıştığından en az istifade eden amele, hayatı kendini çalıştıranlar kadar anlayacak derecede tasavvur etmiştir. Halbuki her şeyden, her türlü zevk-i hayattan mahrumdur. Hatta müreffeh de değildir. Kurun-ı ula*

esaret avamelinin indiras ve zevaline rağmen anasır-ı hazıra-i medeniye -say ve sermaye- arasındaki bu mübâyenet ve münâferet ise aheng-i içtimainin en tehlikeli araz-ı maraziyesini teşkil ve irae eder." (s.295-6) (1)

Emek-sermaye arasındaki zıtlığın çözümünün nasıl olacağına dair komünist fikirlerle ise ancak Rusya'daki sürgün kamplarında tanışacaktır. Aristotelesçi bir anlayışla, Osmanlı'nın mahvını "*orta sınıfların*" ortadan kalkmasına bağlayan ("*Türklük'in İstikametleri*", s.384, vd) Suphi, 1913'te Sinop'a sürgün edilişi ve oradan Kırım'a kaçıp, Bakü'ye geçmesi, sonra da toplama kamplarından geçen dört yıllık zaman zarfından sonra Bolşevik tedrisatın geçmiş biri olarak arz-ı endam eder.

Tarım dışında Suphi'nin yazılarında görülebilecek diğer bir izlek de federasyon fikri. Federasyon sorunu, Balkanlar başta olmak üzere Anadolu'da cereyan eden milliyetçilik akımları karşısında İTF'nin inkârcı ve asimilasyoncu politikalarına karşı bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Suphi'nin de üye olduğu, 5 Temmuz 1912'de kurulan Millî Meşrutiyet Fırkası "*milliyetler meselesi*"nde federatif bir yapıyı savunmaktadır. Mustafa Suphi, 1911'de çevirisini yaptığı, Fransız sosyolog Celestin Bouglé'nin Sosyoloji Nedir? adlı kitabına yazdığı "*İfade*"sinde de "*henüz bir geçiş döneminde*" ve "*Güney Avrupa'dan başlayarak Batı Asya ve Kuzey Afrika'yı içine alan*"; "*ırki koşullar, iklim koşulları ve aynı dine mensup oldukları halde bazı manevi özellikler ve estetik zevkler ile ayrılmış ve farklılaşmış*" "*Sırp, Bulgar, Rum, Arnavut, Türk, Ermeni, Kürt, Arap, Berberi... vb. birçok kavmin karışımı ile meskun geniş bir memleket*" olan Osmanlı'da buna uygun bir hükümet politikası gerektiğini belirtmektedir. (s.312)

Bilindiği gibi, TKP de, milliyetler sorununda federatif bir cumhuriyet fikrini savunmuştur. Kuruluş Kongresinde onaylanan TKP 1. Programı'nda partinin Türkiye için yönetim şekli "*İşçi ve*

Köylü Şuralar Cumhuriyeti” olarak tarif edilerek “**(elif)** Dil ve kültür açısından her milletin tam hürriyetini temin eder ve bu itibarla bir veya diğer millete ait olan her türlü ayrıcalığı ortadan kaldırır. **(be)** T.K.P. hükûmet teşkilâtında muhtelif milletlere mensup işçi ve köylü şûrâlar cumhuriyeti oluşturulmasını kabul ve “özgür milletlerin özgür birliği” esasında olmak üzere federasyon usulünü tercih eder. **(pe)** Parti işçi ve köylü sınıfları da tamamen ayrı ve bağımsız yaşamak cereyanlarına kapılmış olan milletlerin arasında kanlı çatışmalar çıkmasına yer vermemek için bu gibi meselelerin “plebisit” usulüyle: Genel oya baş vurarak çözülmesine işaret eder.””

“*Toplu Yazılar*” vesilesiyle gerek M. Suphi gerekse de TKP açısından önemli bir eleştiri kaynağı olan Osmanlı Ermenilerinin sorunları ve 1915’teki Ermeni Soykırımı ile “sessizlik”e değinmek gerekiyor. Bilindiği gibi, 1915-16 yıllarında Kayseri Everek’te kaymakam ve Deyr-ül Zor mutasarrıflığı makamlarında yaptığı işkencenler, cinayetler ve zulümler nedeniyle Ermeni Soykırımı tarihine “Canavar Zeki” olarak anılan Salih Zeki ve diğer İttihatçılar TKP’de görevler üstlendiler. Soykırım’ın birinci dereceden sorumlusu Enver Paşa’nın Sovyet hükümetinin davetiyle Doğu Halkları Kurultayı’na davet edildiği hatırlanırsa, başka İttihatçıların – ister İngilizlerden kaçmak maksatlı olsun ister başka nedenle- komünist saflara “sızmaları” sıradan bir vaka sayılabilir.

Soykırım olduğunda, Suphi, yaklaşık üç yıl tutulacağı Ural’daki toplama kampındaydı. Dolayısıyla yaşanan trajediden bihaber olduğunu varsayabiliriz. Kurultay’da daha sonra TKP Merkez Komiteye girecek Nazmi, “*Avrupa emperyalizminin bir neticesi olan Harb-ı Umumi esnasında zavallı fakir Ermeni köylüsü yine İngiliz tesvilatına Taşnakların, Papazların teşvikatına alet oldu. Van ve Bitlis tarafında Müslüman fakir halkı kesmeye, evlerini yıkmaya, mallarını yağmalamaya başladı*” diyerek Ermeni sorununun ortaya çıkmasından İngiltere sorumlu tutmuştu. Suphi’nin de “milliyetler meselesi”nde bu kanaatta olduğu görülüyor: “*Vakıa, Asya’da ta Aksay-ı Şarktan başlayarak Çin, Hint, İran, Türk devletleri de hariç kalmamak üzere mahkum: Türk-Tatar, Hintli, Afganlı, Belüciistanlı, Arap, Kürt, Ermeni ... hiçbir millet yok ki, İngiliz emperyalizminin altın siyasetinden akan kanlara bulanmış olmasın; (...) esebilecek en hafif azatlık rüzgarlarını bile kesmek için kan ve*

ateşle hareketten korkmuyor, Diyarbekir ve Erzurum’da biçare Ermenilerin kanını döktürmekten çekinmiyor...” (s.436)

22 Temmuz 1918’de Moskova’da toplanan ve başkanlığını Mustafa Suphi’nin yaptığı Türk Sosyalistleri Konferansında alınan bir kararda da “*Türk emperyalizmi ve Ermeni burjuvazisi tarafından fakir Müslüman ve Ermeni halkları arasında ika edilmekte olan mezalime dair vesikaların toplanmasından*” bahsedilmekte, sorun “karşılıklık” esasında ele alınmaktadır. Suphi de 1918’de “*Türkiye’de Neler Oluyor*” başlıklı yazısında, “*Türkler ve Ermeniler, yalnız Türkler değil Kürtler, Çerkesler, Türkmenler hatta Rusya’daki Kafkas-yalılar, Dağıstanlılar, Türkistanlılar arasındaki bu nefret ve adavete ne vakit nihayet gelecek... muhabbet ve kardeşlik nurları ne vakit doğacak?*” diye soracak ve “*Türk ve Kürtlerin Ermenileri, Ermenilerin Kürtleri ve Türkleri takibe, mahva, ifnaya koşmaları bu fütuhât ve cihangirlik davasındaki medeniyetleri vahşetle yoğrulmuş Avrupalı emperyalistlerin ruh-ı beşere ektikleri, akıttıkları zehir; bu, masum milletler arasında kasd ü tasmimle sokulan ve din ve millet hırs-larıyla yakılan bir düşmanlık; Ermenilere*

Anadolu’nun yarısını vaad edip sonra Türk ve Ermeni milletleri arasında kıtal ve yağma ateşleri yakıp, daha sonra da tutuşturdukları bu yangını söndürmek için Küçük Asya işlerine karışmak... Anadolu’yu ne Türklere, ne Kürtlere, ne de Ermenilere değil, ancak kendilerine almak... Kan ve vahşetle dolu hırslarını doyurmak için böylece milyonlarca insanı birer sürü hayvan gibi kendilerine esir etmek, memleketleri Avrupa kapitalizmi için birer çiftlik haline getirmek... İşte onların maksatları...” diyerek sorusunu yanıtlamaktadır. Bu konuda Enver Paşalara ve Taşnaklara karşı Ermeni ve Türk enternasyonalistlerini göreve çağırılmaktadır. (s.475) 3. Enternasyonal’in 1919’daki Birinci Kongresindeki konuşmasında da “*Dökülen kanlar yalnız Ermenilerin değil, Türk fıkrasının, emekçisinin, köylüsünün de kanıdır. Bu barbarlıklara başvuran mazlum halk kitleleri değil, Türk paşa ve padişahlarıdır*” demektedir. (s.501)

Suphi bu konuşmasında bir hayalini de paylaşmaktadır. Biz de bu yazıyı -28/29 Kanunisanı’ye az gün kalmışken- o sözleri hatırlayarak bitirelim.

“*Ve eğer dünya devrimi proletaryanın zaferiyle taçlanırsa, efsanevi İstanbul*

şehrini (Komünist) Enternasyonal ‘in başkenti olarak öneriyoruz. Hayal ediyoruz ki, dünyanın her köşesinden, her ulusundan ve ırkından binlerce proletarya temsilcisinin toplanma zamanı gelince, bu amaç için dünyanın en geniş ve en güzel yapısını, Ayasofya’yı seçeceklerdir. Ve o zaman bu mabette, Bizans patriklerinin olsun, Müslüman halifelerinin olsun, bütün tarih boyunca sözünü ettiklerinden daha gerçek, eşitlik ve özgürlük söylevleri verilecektir. Böylelikle, uğruna onca insanın kurban edildiği Hilal’le Salib’in arasındaki doğaya-aykırı savaş da sona ermiş olacaktır.”

Toplu Yazılar, Türkiye’nin siyasi düşünce tarihinin kızıl hattı olan komünist düşüncenin, bu tarihte fikirleri ve eylemleri ile bugünlere kadar duragelen bir yol yapmış Mustafa Suphi’nin nezdinde nasıl tekamül ettiğini anlamak bakımından toplu bakış imkânı vermektedir. Kökleri aydınlatmak bugünkü meyvesini de iyi tanımanın tek yoludur. ■

(1) *Günümüz Türkçesi*: “Hayatta en fazla çalıştığı halde, çalışmasından en az faydalanan işçi, hayatı kendini çalıştıranlar kadar anlayacak derecede tasavvur etmiştir. Halbuki her şeyden, her türlü hayat zevkinden mahrumdur. Hatta refah içinde de değildir. İlkçağ kölelik faktörlerinin silinip gitmesine rağmen, şimdiki medeni unsurlar –emek ve sermaye– arasındaki bu zıtlık ve düşmanlık, toplumsal uyumun en tehlikeli hastalık belirtilerini oluşturur ve gösterir.”

Yeni Yılda Yenilikler

Tüm üyelerimizin, destekçilerimizin ve çevremizin yeni yılını kutlar, özgürlükler, barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yeni kazanımlar getirmesini dileriz.

Biraz kendimizden söz edelim.

Politika Gazetesi bu içeriği ile son sayısını yayınlıyor. Bundan sonraki sayılar 16 sayfa ve ülkenin her köşesinden güncel mücadelelerin aktarılması içeriği ile yayınlanacak. Güncel politikayı daha detaylı takip edecek haber, yorum, söyleşi ve yorumları ile yayınıni şekillendirecek.

Politika Gazetesi’nde bugüne dek yayınlanan daha kapsamlı ve uzun araştırma, tarih ve politik analiz yazıları için 2026 Mart ayı itibarıyla bir “**Politik Araştırma ve Strateji Dergisi**” yayın yaşamına başlayacak. Üç ayda bir yani senede dört sayı yayınlanacak. Her sayının ağırlıklı bir konusu olacak.

Derginin adı şu aşamada bizde saklı kalsın, hepimize sürpriz olsun.

Bu iki gelişme dışında **Mustafa Suphi Vakfı** Yönetim Kurulu’nun kitap ve broşür yayın faaliyetleri hakkında almış olduğu bir karar mevcut. İlk kitap “**Mustafa Suphi ve Yoldaşlarının Anısına**” bu yıl etkinliğine hazır olacak ve etkinlikte de kitabın yazarı **İsmail Duygulu** ile bir tanıtım yapacağız.

Diğer bir karar da eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi konusundadır. **Mustafa Suphi Okulu** farklı eğitim programları hazırlayıp yine farklı biçimlerde ilgilenenler ile buluşacak. Eğitimler Mustafa Suphi Vakfı Eğitim Salonunda sunulacak, aynı anda çevrimiçi yayınlanacak ve kalıcı olması açısından **MSV web sitesi** ve **YouTube** hesabına da yüklenecek.

Saygı ve selamlarımızla duyurulur. ■

Mustafa Suphi Vakfı
Yönetim Kurulu

“Umutvar Değiliz Ama Umutlu Olmak Zorundayız!”

□ Av. İsmail DUYGULU

Bazı cümleler vardır; insan onları iyimser olduğu için değil, başka türlü yaşayamadığı için kurar. “Umutvar değiliz ama umutlu olmak zorundayız!” cümlesi de tam böyle: Bir duygu bildirimi değil, bir etik yükümlülük. Umut, bazen bir “hâl” değil; bir tutum, bir disiplin, bir dil meselesidir.

Bugün Türkiye’de en çok kaybettiğimiz şeylerden biri, tam da budur: dil.

Yıllardır aynı kelimeler etrafında dönüp duruyoruz; her tartışma bir öncekinden daha yüksek sesle, ama daha az açıklıkla yapılıyor. Oysa barış, demokrasi, adalet, hakikat gibi büyük kelimeler; bağırarak büyüyor. Tersine, bağırıldıkça küçülüyorlar -kalan şey, gürültü oluyor.

Burada kritik bir ayrım şudur: Bağırarak bir boşalma biçimi olabilir; ama müzakere bir kurma biçimidir. Müzakere, yalnız dostlarla değil, hasımlarla da -hatta en çok hasımlarla- kurulur. Hasımınla konuşmayı beceremiyorsan, barışı “temenni”ye indirgersin. Oysa barış, temenni değil; ölçütleri olan, eşiği olan, sınavı olan bir şeydir.

Bağırmanın Tükenişi: Sesin Disiplini ve Yeni Söz

Hep bağırmanın istendi. “Bağır, haykır, sesin çıksın” denildi. Bir süre sonra, ses çıkarmakla bağırarak birbirine karıştı. Ölçüyü kaçırdık; duygu öne geçti, coşku öne geçti. Daha çok bağırarak, gırtlığımızı yırttık, daha çok haykırdık... ama bizi kimse duymadı. Kötüsü, kimse duymadığı gibi biz de kendimizi duymadık.

Türkiye’de uzun süredir haklı olanın dili, çoğu zaman “öfke ve tepki” parantezinde tutuldu. Tepki verildi, ama kurucu bir cümle kurulamadı. Böyle olunca da, kendimizi yıllarca “en kahraman Rıdvan” konumundan çıkaramadık: Kahramanlık gösterisi bitmedi, fakat sonuç doğuracak bir siyasal akıl doğmadı. Günün sonunda çocuklarımız bile sözümüze kulak vermez oldu; çünkü onlar gürültü-

nün değil, anlamın peşinde.

İşte burada **Mevlânâ**’nın sözü, tam yerine oturuyor: “*Dün dün de kaldı cancağımız; bugün yeni şeyler söylemek lazım.*” Bugün yeni şey söylemek, yeni slogan bulmak demek değildir. Yeni şey söylemek, yeni bir konuşma tarzı kurmaktır.

Tam bu noktada **Samuel Beckett**’in sözü, bugünü anlamak için yalnızca edebi değil, siyasal bir pusula gibi önümüzde duruyor:

“*Hep denedin. Hep yenildin. Olsun. Gene dene, gene yenil. Daha iyi yenil.*”

Bu cümle, yenilgiyi kutsamaz; yenilgiden öğrenmeyen ısrarı mahkûm eder. Beckett’in söylediği şey, daha çok bağırarak değil; daha iyi denemektir. Daha iyi yenilmek, aynı hatayı tekrar etmek değil; yenilgiyi aklın malzemesi hâline getirmektir. Biz ise uzun süre yenildik ama öğrenmedik. Daha yüksek sesle konuştuk, ama daha iyi konuşmadık. Daha sert tepki verdik, ama daha derin düşünmedik.

Oysa “daha iyi yenilmek”, tam da burada başlar: Gürültüyü değil, anlamı artırmakla. Coşkuyu değil, gerekçeyi çoğaltmakla. Duyguyu inkâr etmeden, onu siyasal akılla terbiye etmekle. Beckett’in çağırısı, susmaya değil; disiplinli bir yeniden denemeye çağırır. Bu da bizi kaçınılmaz olarak şuraya getirir: Yeni

bir ses değil, yeni bir söz rejimi kurmak zorundayız.

Ortak dünya, bağırarak değil konuşarak kurulur

Arendt’in kamusal fikri, bize şunu hatırlatır: Siyaset, aynı mekânda bulunan insanların “ortak bir dünya”yı sözle ve eylemle kurabilmesidir. Bu ortak dünya çökerse, geriye “birlikte yaşamak” değil, “yan yana idare etmek” kalır. İşte bağırma kültürü, tam da bu ortak dünyayı tahrip eder: Herkes kendi mahallesine bağırır, kimse kimseye konuşmaz. Kamusal alan daralınca, hakikat de daralır; söylenti genişler; korku sessizliği yönetmeye başlar.

Bu nedenle şiddetten arınmış siyaset, “naiflik” değil; kamusal alanı yeniden kurma hamlesidir. Sözün yeniden kurulduğu yerde, müzakere mümkündür; müzakerenin mümkün olduğu yerde ise “hasmı barış eksenine davet” mümkündür. Barış dili mevziyi anlamsızlaştırır: “*Gel, aynı kaldırımda yürüyelim*” der.

Ses, gerekçeyle birleşmez meşruiyet üretmez

Habermas’ın temel iddiası şudur: Meşruiyet, bağırarak sesten değil; gerekçeli ve tartışılabilir sözden doğar. Türkiye’de ise her şey güvenlik parantezine sokuldukça gerekçe geri çekiliyor; “neden” yerine “emir”, “itiraz” yerine “sadakat” isteniyor. Bu tablo, yalnız muhalefeti

değil, toplumu da sakatlıyor: Çünkü gerekçe yoksa akıl da yok; akıl yoksa ikna da yok

İşte bu yüzden barış dili, “*kimin daha yüksek sesle konuştuğu*” meselesi değildir; “*hangi güvencelerle birlikte yaşayacağımız*” meselesidir. Barışın ölçütü, güvenlik dilinin genişlemesi değil; istisna rejimlerinin daralması ve hakikat-adalet-onarım mekanizmalarının işletilmesidir.

Hegemonya, “normal” diye dayatılan gürültüdür

Gramsci, hegemonya derken yalnız zor kullanımını değil, “normal”’in tanımını ele geçirmeyi anlatır. Bugün bağırma kültürü de böyle işliyor: “*Normal olan budur*” deniyor; tartışma ilke düzeyinden indiriliyor; refleksler yönetiliyor. Bu yüzden “*şiddetsiz siyaset dili*” bir estetik tercih değil; hegemonik düzene karşı bir zihin disiplini.

Bu disiplin, şunu gerektirir: Öfkeyi inkâr etmek değil; öfkeyi kurucu bir akla dönüştürmek. Kişilere değil mekanizmalara konuşmak; niyet okumaya değil ilkeye dayanmak; hamasete değil güvenceye yaslanmak.

Direnişin estetiği, sözün disiplini

Aragon’un direniş hattından kalan temel ders şudur: Direniş yalnızca “*karşı çıkmak*” değildir; bir form, bir estetik, bir ritim kurmaktır. Çünkü dağınık öfke, kendini tüketir; disiplinli söz ise çoğalır, taşınır, bulaşır. Bizde eksik olan da çoğu zaman bu: Haksızlığa dair haklı tepki var; fakat onu toplumsal akla bağlayan dil disiplini zayıf.

Bu yüzden muhalefetin dili yalnız içerik değil; estetik — yani ölçü, tempo, nezaket, netlik meselesidir.

Üslup bir siyaset aracıdır

Şimdi yazının esas kurmak istediği söze gelelim:

DEM Parti TBMM Parti Grubu Sözcüsü **Ayşegül Doğan**’ın dili ve üslubu, bütün muhalefetin dili ve üslubu olmalıdır.

Bu cümle kişisel övgü değil; strateji cümlesidir. Türkiye’de muhalefet çoğu zaman iki tuzağa sıkışıyor: Sessizlik (korku ve yılgınlık) ile gürültü (öfke ve dağınık tepki).

Oysa siyaset, en zor anda bile bir dil disiplini ister. Dil, “*nasıl*” kurulduğunda siyaset olur. Ayşegül Doğan’ı burada “*örnek*” yapan şey, sözü kavganın ateşine benzin dökmek için değil; politik alanı genişletmek için kurmasıdır.

Bizim ihtiyacımız olan da budur: Hasmını bile barış eksenine davet edebilen bir dil. Barış dili mevziyi anlamsızlaştırır; “*gel, aynı kaldırımında yürüyelim*” der.

Bu noktada “*her birimiz Ayşegül Doğan olmalı*” derken kastım basit: Hepimiz, demokratik şiddetsiz siyaset dilini üretmek zorundayız.

Türkiye’de eşik: Çağrı sonrası tartışma ve “Demokratik Cumhuriyet” ihtiyacı

Öcalan’ın çağrısı sonrası tartışmaların bize gösterdiği en çıplak gerçek şu: Mesele yalnız “ *çatışma dursun*” basitliğinde değil; sürecin hukuki ve siyasal mimarisinde. Sahadaki karşılık, örgüt içi dinamikler, devletin nasıl yöneteceği... Bunların hepsi belirleyici.

Ayrıca çağrının çerçevesi de dikkat çekici: “*silah bırakma ve fesih*” vurgusunun yanında “*demokratik toplum*” ve “*demokratik cumhuriyet*” ufkuna işaret eden bir hat kuruluyor.

Bu hattın ciddiye alınması, şiddetten arınmış demokratik siyaset dili, demokratik cumhuriyet talebinin taşıyıcı aracıdır. Çünkü demokratik cumhuriyet dediğimiz şey, yalnız yönetim biçimi değil; çoğulculuğun, katılımın, eşit yurttaşlığın ve söz hakkının kurumsallaşmasıdır. “*Sadece sandık değil, aynı zamanda söz hakkı*”dır.

Dolayısıyla bugün “*yeni şeyler söylemek*” demek şudur: Bağırmayı bırakıp susmak değil; sesin ararını bulmak. Yani hem konuşmak, hem gerekçelendirmek; hem itiraz etmek, hem davet edebilmek; hem hakikati savunmak, hem onarım dilini kurmak. Çünkü barış, silahların susması kadar insanların konuşabilmesiyle ilgilidir; konuşamayan bir toplumda ne hukuk işler ne adalet.

Umutvar değiliz; çünkü tablo ağır. Umutluyuz; çünkü dili kurmadan hiçbir şeyi kuramayız.

Güvence Rejimi, Kamusal Akıl ve Demokratik Cumhuriyet

Şiddetten arınmış siyaset dili, tek başına “*iyi niyet*”le ayakta kalmaz. Bu

dilin bir altyapısı olmalıdır; aksi halde en doğru söz bile, ilk krizde yeniden güvenlik parantezine sıkışır. O yüzden barışı bir “*an*” değil, bir rejim eşiği olarak konuşurken, üç alanda aynı anda ilerlemek zorundayız: hukuki güvenceler, siyasal temsil ve katılım, toplumsal onarım.

İlk alan, hukuktur: Barışın dili, hukuka temas ettiği ölçüde ciddiye alınır. Çünkü hukukun olmadığı yerde “*müzaker*” dediğin şey, çoğu zaman güçlü olanın zayıfa şart dayatmasına dönüşür. Bu nedenle “*güvence mimarisi*” dediğimiz şey, soyut bir kavram değil; olağan hukuk düzeninin yeniden merkezileşmesi, istisna rejimlerinin daraltılması ve karar alma süreçlerinin denetlenebilir hale gelmesidir. Habermas’ın “*gerekçeli söz*” ısrarı burada somutlaşır: Devletin de siyasetin de gerekçe üretmesi, gerekçenin tartışılabilir olması, itirazın suç sayılmaması... Bunlar olmadan kamusal akıl kurulmaz; kamusal akıl olmadan da barış, en iyi ihtimalle “*kırılğan ateşkes*” olur.

İkinci alan, siyasal temsil ve katılımdır: Demokratik cumhuriyet talebi, yalnız bir anayasa cümlesi değildir; gündelik hayatın örgütlenmesidir. Yerel demokrasi kanallarının açılması, yurttaşın karar süreçlerine erişebilmesi ve muhalefetin toplumla kurduğu ilişkiyi sadece miting-reaksiyon düzeyinden çıkarıp kurucu bir hatta taşımak gerekir. Çünkü temsil krizi büyüdüğü, insanlar siyaseti bir “*seyir*” alanı gibi izler; sözün değeri düşer; bağırma artar. Tam da bu yüzden muhalefetin dili, yalnız eleştiri dili değil, kurma dili olmak zorundadır: “*Neye karşıyız*” kadar “*neyi nasıl kuracağız*” sorusunu da taşımalıdır.

Üçüncü alan ise toplumsal onarımdır: Barış dili, geçmişi unutmak değil, geçmişle yüzleşmeyi mümkün kılan bir zemindir. Burada kilit nokta şudur: Yüzleşme, intikam diliyle değil; hakikati görünür kılan, sorumluluğu konuşulabilir hale getiren ve tekrarını önleyen mekanizmalarla yürür. Aksi halde “*hakikat*” ya bastırılır ya da bir tarafın öteki tarafa karşı kullandığı silaha dönüşür. O zaman toplumsal yaralar kapanmaz; yalnızca kabuk bağlar -ilk krizde yeniden kanar. Şiddetsiz siyaset dili, işte bu kabuğu “*sessizlik*”le değil, kamusal akılla dönüştürme iddiasıdır.

Burada Gramsci’nin uyarısını da unutmamak gerekir: “*Normal*” diye dayatılan şey, çoğu zaman bir hegemonyadır. Eğer barışı kurumsal güvencelere bağlamazsan, “*normal*” yine gürültü olur; yine refleksler konuşur; yine hakikat, bağırmanın elinde bir araç haline gelir. Oysa bizim

ihtiyacımız, hegemonyayı gürültüyle değil, ortak akılla kırmaktır. Ortak akıl da ancak ölçülü, gerekçeli, davet edici bir dille -yani siyasetin şiddetsizleşmesiyle- kurulur.

İşte “*her birimiz Ayşegül Doğan olmalı*” cümlesinin derin anlamı da burada yatar: Bu bir kişiye benzemek çağrısı değil; bir siyasal form çağrısıdır. Hasmıyla bile konuşabilen, konuşurken ilkeyi kaybetmeyen, kavga üretmeyen ama hakikatten de kaçmayan bir form. Çünkü barışa çağırarak, en çok da hasma karşı cesaret ister. Bağırarak kolay; davet etmek zor. Kolayı yıllarca denedik -duyulmadık. Şimdi zor olanı denemek zorundayız: “*Demokratik Cumhuriyet*” fikrini bir slogan olmaktan çıkarıp bir toplumsal inşa programına dönüştürmek.

Bu nedenle barış dili, tek başına “*üslup*” değil; bir kuruluş tekniğidir. Kaldırımı birlikte döşemek, yalnız yan yana yürümek değil; yürünebilir bir zemin üretmektir. Zemin yoksa yürüyüş de yoktur. Zemin varsa, taş düşse bile yeniden kaldırılır -çünkü artık sadece “*ses*” değil, akıl ve güvence vardır.

Son söz: Umut, bir his değil; kamusal aklın inşasıdır

“*Umutvar değiliz*” demek; tabloyu inkâr etmemek demektir. Ama “*umutlu olmak zorundayız*” demek; tabloya teslim olmamak demektir.

Umut, burada bir sonuç vaadi değildir. Umut, kamusal alanı yeniden kurma iradesidir: Sözün gerekçeyle, itirazın ilkeyle, eleştirinin onarımla buluşmasıdır.

Bizi duymayanlara daha çok bağırarak değil; kendimizi duyacak kadar düşünerek, birbirimizi duyacak kadar konuşarak cevap vereceğiz.

Son cümlem şudur: Bağırıp çağırmayı değil, barış dilini büyütelim. Öfkeyi değil, güvenceleri konuşalım. Kavga dilini değil, müzakere ahlâkını kuralım. Ve hep birlikte, her gün yeniden: kaldırımı döşeyelim.

Taş düşecek, biliyoruz. Ama taşın her düşüşünde, onu yeniden kaldıracak bir dil kurabilirsek -işte o zaman umut temenni olmaktan çıkar; ortak bir irade olur.■

Dipnotlar

1. Ayşegül Doğan hakkında: https://tr.wikipedia.org/wiki/Ayşegül_Doğan

2. Orhan DOĞAN hakkında: https://tr.wikipedia.org/wiki/Orhan_Doğan

3. Samuel Beckett, *Worstward Ho* (1983); “*Hep denedin. Hep yenildin. Olsun. Gene dene, gene yenil. Daha iyi yenil.*” Bkz. https://tr.wikiquote.org/wiki/Samuel_Beckett

Politika Gazetesi’ni bulabileceğiniz adresler

Siz de il ve ilçelerinizde uygun gördüğünüz Kıtabevi ve Gazete Bayileri ile ilişki kurarak onların isim, adres ve telefon numaralarını Gazete Merkeze ilettebilirsiniz.

İSTANBUL

Anadolu Yakası:

Kadıköy: *Mephisto Kıtabevi:* Asım Gündüz Cad. No:23
Kadıköy: *Üç Deniz Kıtabevi:* Pavlonya Sok. No:10 Kadıköy
Kadıköy: *Yaykoop:* Caferağa Mh. Tellalzade Sk. No:30
Avrupa Yakası:

Beyoğlu: *Mephisto Kıtabevi:* Kuloğlu Mh. İstiklal Cad. No:125

Beşiktaş: *Mephisto Kıtabevi* Sinanpaşa Mh. Köyiçi Myd. 15

Beyoğlu: *Semerkan Kıtabevi:* Süslü Sakı Sk. No:5 Tarlabası

Osmanbey: *Beyaz Adam Kıtabevi:* Halaskargazi Cd. 17/A

Mecidiyeköy: *Karaduman Gazete Bayii:*

Eyüp: *Özgür Büfe:* Karadolap Mah. Veysel Karani Cd. No: 16/A

Sefaköy: *Boran Kırtasiye:* Halkalı Cd. Kocabıyık Sk. No:3/A.

ANKARA

Kızılay: *Doruk Kıtabevi:* M.paşa Cd. 28/A

Kızılay: *Tayfa KitapKafe:* Meşrutiyet Mah. Selanik Cad. 82/32

Kızılay: *Turhan Kıtabevi:* Yüksel Cd. No: 8

İZMİR

Alsancak: *Yakın Kıtabevi:* Kıbrıs Şehitleri Cd. No:104/A

Buca: *Emek Kıtabevi:* Vali Rahmi Bey, Uğur Mumcu Cd. No:2,

ANTALYA

Merkez: *Kitapkurdu Sahaf:* Elmalı Mh. 25. Sk. No:5/A M.paşa

TRABZON

Merkez: *RA Kıtabevi:* Uzun Sk. Saray Çarşısı No:60 Trabzon

RİZE

Findıklı: *Arkadaş Kitap-Kırtasiye:* Cumhuriyet Cd. N: 50/B

MARDİN

Kızıltepe: *Aldemir Basım Dağıtım:* Orduevi Karşısı No:6 D:6

DIYARBAKIR

Yenişehir: *Vilaf Kıtabevi:* Koop. Mh. Akkoyunlu 4 Sk. Mekan Apt No:11/B

Yenişehir: *Özde Büfe:* Ofis Ekinçiler Cad. Devran Apt Altı

EDİRNE

Merkez: *Bellek Kıtabevi:* Sabuni Mh. M. Günel İş Mrk.D:Z-08, Balıkpazarı

ESKİŞEHİR

Odunpazarı: *İnsancıl Kıtabevi:* İstiklal Mh. Yeşiltepe Sk. 24/A,

HATAY

Merkez: *Yeni Dünya Tanıtım:* Cumhuriyet Mh. Gündüz Cd. Kentarma Sk./Antakya

BANDIRMA

Ozan Sanat Evi, İhsaniye Mh. İstiklal Cd. 44. Sk. No:51/B

Serüven Kıtabevi, Günaydın Mh. Eski İtfaiye Cd.

AYDIN

Didim: *Emek Büfe:* Mavi Şehir Belediye Halk Pazarı, Didim

MALATYA

Merkez: *Fidan Kıtabevi:* Kığılı Cami, No:1

SAMSUN

İlkadım: *Penguen Kıtabevi:* Çiftlik Mh. Ümraniye Sk. No:27/A

ŞIRNAK

Merkez: *Kelepir Kıtabevi:* Sökmenler Plaza, Zemin Kat, No:4

KARAMAN

Merkez: *Danış Kıtabevi:* Külhan Mah. 2.İstasyon Cad No:5

KIRŞEHİR

Merkez: *Gül Kıtabevi:* Ahi Evren Mh. 735. Sk. No: 10

MANİSA

Akhisar: *Kültür Kıtabevi:* Tahir Ün Cad. No:150 / A

Krizden Halkçı, Demokratik ve Egemen Bir Çıkış Yolu İçin

Ne Emperyalist Vesayet Ne Otoriter Devamlılık

Venezuela Komünist Partisi (PCV) MK Politik Bürosu Kasım 2022'deki 16. Ulusal Kongre'de seçilmiştir. 3 Ocak sabahının erken saatlerinde ABD askeri güçleri tarafından Caracas şehrine ve ülkenin diğer bölgelerine düzenlenen suç niteliğindeki bombalı saldırıları en keskin ve en kategorik şekilde kınamayı teyit eder. Bu eylem, ulusal egemenliğe ağır bir saldırı ve uluslararası hukukun açık bir ihlalidir.

Venezuela Komünist Partisi (PCV), bu yabancı askeri müdahale kapsamında vatandaşlar Nicolás Maduro Moros ve Cilia Flores'in şiddet ve hukuksuz bir şekilde gözaltına alınmasını kınar. Birleşik Devletler, egemenlik, halkların kendi kaderini tayin hakkı ve iç işlere karışmama ilkelerini açıkça hiçe sayarak, yasalarını uluslararası alanda uygulayıp bir kez daha dünya polisi rolüne soyunmaktadır. ABD yasaları Venezuela'da geçerli değildir ve hiçbir yabancı güç, iradesini silah zoruyla dayatma yetkisine sahip değildir.

Bu tutum, hiçbir koşulda, fiili olarak Cumhuriyet başkanlığını yürütmüş olan Nicolás Maduro'nun otoriter, anti-demokratik, işçi düşmanı ve halk düşmanı hükümetinin siyasi savunusu anlamına gelmemektedir. Maduro ve Venezuela Birleşik Sosyalist Partisi (PSUV) yönetimi, çalışan nüfusun anayasal, yasal, siyasi, işçi ve sosyal haklarını ciddi şekilde ihlal etmekten sorumludur ve böylece ülkeye yönelik emperyalist kuşatma ve saldırganlık planları için elverişli koşullar yaratmıştır.

Donald Trump yönetiminin askeri darbesinin üzerinden üç gün geçti ve bugüne kadar Venezuela makamları, sivil ve

askeri kayıplar veya bombalı saldırıların neden olduğu maddi hasarlar hakkında resmi bir rapor yayınlamamıştır. Güvenlik güçlerinin yabancı askeri saldırıyı neden tespit edemediği ve karşılık veremediğine dair bir açıklama ise hiç yapılmamıştır. Bu sessizlik sadece kabul edilemez değil, aynı zamanda şüphe uyandırıcıdır. Ülke, bu savaş eyleminin sonuçları hakkındaki gerçeği öğrenme hakkına sahiptir.

Donald Trump, sözde “uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadelenin”, gerçek hedeflerini gizlemek için kullanılan şeffaf bir bahane olduğunu açıkça teyit etmiştir: Venezuela'nın petrol ve stratejik kaynakları üzerinde kontrol. Venezuela'yı yöneteceğini ve petrol kaynaklarını idare edeceğini teyit eden ifadeleri, bu müdahalenin açıkça yeni-sömürgeci ve yağmacı karakterini doğrulamaktadır.

Trump yönetiminin yeni Venezuela yöneticilerine yönelik taleplerini – ülkenin

petrol kaynaklarına ABD şirketleri için ayrıcalıklı erişim, ham petrol satış yasağı ve ABD çıkarlarının düşmanı olarak görüldüğü ülkelerle ilişkilerin kesilmesi dahil – kamuoyuna açıklamış olması, Venezuelalıların şu anda deneyimlediği çatışmanın, kapitalizmin dünya çapında derinleşen yapısal krizi bağlamında, emperyalist güçler ile yükselen kapitalist uluslar arasında piyasalar, hammaddeler, ticaret yolları ve nüfuz alanları üzerindeki kontrol için verilen amansız mücadelenin bir parçası olduğunu doğrulamaktadır.

Bu olaylar aynı zamanda Venezuela Komünist Partisi'nin (PCV) defalarca teşhir ettiği şeyi de doğrulamaktadır: PSUV yönetimi, Venezuela halkı ağır bir siyasi, ekonomik ve sosyal krize sürüklenirken, ülkenin arkasından Washington ile pazarlık yapmıştır. Delcy Rodríguez'in emperyalist gücün tehdit ve talepleri karşısında “işbirliği” ve “ortak kalkınma” çağrıları bunun kanıtıdır.

Ayrıca unutulmamalıdır ki bu askeri operasyon, Maria Corina Machado liderliğindeki muhalefetin en gerici kesimi tarafından sorumsuzca desteklenmiş ve şimdi kendi müttefikleri tarafından kenara itilmişlerdir. Bu müttefikler, ne demokrasinin ne de insan haklarının eylemlerine yön verdiğini, gerçek hırslarının mevcut rejimin devamlılığını onun icra aracı olarak sürdürmek anlamına gelse bile Venezuela enerji ekonomisinin kontrolüne ve sahiplenilmesine yönelik olduğunu açıkça göstermişlerdir.

ABD askeri müdahalesi, ülkenin bazı kesimleri tarafından onaylansa da, ulusal krizi aşmaya katkı sağlamamakta, tam tersine şiddetlendirmektedir. Venezuelalıların yaşam koşulları kötüleşmeye devam ederken, egemen seçkinler işçi sınıfının haklarını ve onurunu geri kazanmak için hiçbir şey yapmamaktadır.

Ayrıca, halkın desteğini kaybettikten sonra hegemonyalarını terör yoluyla sürdüren aktörlerin elinde bir baskı aracına dönüşebilecek olan son olağanüstü hal kararnamesinin tehlikeli sonuçlarına karşı uyarıyoruz.

Venezuela Komünist Partisi (PCV), krizin halkçı, anayasal, demokratik ve egemen bir siyasi çözümünün acil gerekliliğinin altını çizer. Ne işgal, ne emperyalist vesayet, ne de otoriter rejimin devamı, çalışan nüfus için tatmin edici bir çözüm teşkil etmemektedir.

Taleplerimiz:

* Nicolás Maduro'nun gayrimeşru bir şekilde başkan ilan edilmesinin ardından keyfi olarak gözaltına alınan tüm kişilerin – bir yıl önce başkanlık seçimlerinin sonuçlarının yayınlanmasını talep ettiği için kaçırılan Enrique Márquez dahil olmak üzere – ve Venezuela halkının anayasal hakları için mücadele ettikleri için

Mevcut tehlikeli krizin ve emperyalist bir askeri tırmanmanın gerçek tehdidinin çözümü, otoriter rejimin ortadan kaldırılmasında ve anayasal düzenin, demokratik özgürlüklerin yeniden tesis edilmesi ve vatandaşlar ve siyasi örgütler için kapsamlı güvencelerle derhal başkanlık seçimlerinin yapılması yoluyla yeniden sağlanmasında yatmaktadır. Bunu başarmak için, şu anki Ulusal Seçim Konseyi (CNE) yetkililerinin istifa etmesi ve siyasi partilerin – Venezuela Komünist Partisi (PCV) dahil – yasal statülerini geri kazanması gerekmektedir.

hapsedilen tüm aktivistlerin derhal serbest bırakılması.

* Ücretlerin ve emekli maaşlarının, PSUV'un neoliberal programının onları sürüklediği uçurumdan kurtarılması. Venezuela'lı işçi ailelerinin onuru buna bağlıdır.

* Mevcut tehlikeli krizin ve emperyalist bir askeri tırmanmanın gerçek tehdidinin çözümü, otoriter rejimin ortadan kaldırılmasında ve anayasal düzenin, demokratik özgürlüklerin yeniden tesis edilmesi ve vatandaşlar ve siyasi örgütler için kapsamlı güvencelerle derhal başkanlık seçimlerinin yapılması yoluyla yeniden sağlanmasında yatmaktadır. Bunu başarmak için, şu anki Ulusal Seçim Konseyi (CNE) yetkililerinin istifa etmesi ve siyasi partilerin – Venezuela Komünist Partisi (PCV) dahil – yasal statülerini geri kazanması gerekmektedir.

Anayasa ve hukuk devletinin yeniden tesis edilmesi için mücadele, ülkenin tüm devrimci, halkçı ve gerçekten demokratik güçlerine seslenmektedir. ■

Venezuela Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Politik Bürosu
Caracas, 6 Ocak 2026

(Kaynak: 6 Ocak 2026 – Venezuela Komünist Partisi Enformasyon Organı Tribuna Popular / Halkın Kürsüsü Gazetesi)

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 3 Ocak 2026 Tarihli Açıklaması:

Kriminal ABD, Ellерini Venezuela'dan Çek! Uluslararası Terörizme Dur de!

ABD aylardır Venezuela'yı tehdit ediyor. Kasım ayında ABD donanması uçak gemileri dahil olan bir filo ile Venezuela'yı Venezuela karasularına girerek tehdit etmişti. Aylardır Venezuela bandıralı yatlar, tekneler açık denizde dronlarla, füzelerle vuruluyor. Rusya, Çin ve Kolombiya dışında BM nezdinde girişimde bulunan olmadı.

3 Ocak gecesi sabaha karşı önce Venezuela'da başkent Caracas'ta değişik bölgelerde bombalar patladı ardından ABD Delta Force özel timleri helikopterler ile Devlet Başkanlığı Sarayına ve Parlamenteoya indirme yaptılar. Venezuela Devlet Başkanı Nikolas Maduro ve eşi Delta Force paramiliter timi tarafından kaçırıldı ve ABD'ye götürüldü. Aynı zamanda bombalamalar sürdü.

Tüm dünya ilerici, demokratik barış güçleri ayağa kalkmalı, BM baskısıyla Maduro ve eşi serbest bırakılmalı ülkelerine geri dönmeleri sağlanmalıdır.

Venezuela Bolivarcı Devrim ve anti-emperyalist politikaları ile ABD'nin gözünde bir dikendi. Venezuela ayrıca petrol, altın ve daha bir dizi yeraltı ve yerüstü zenginliğe sahip bir devlettir. ABD'nin terörist başkanı Trump ilk açıklamasında Venezuela petrollerini bundan sonra ABD petrol tekellerinin kontrol edeceğini açıklamıştır.

ABD 1989'da Panama Kanalı üzerinde kontrolünü güvence altına almak için Panama'da benzerini yaptı, işgal etti ve General Manuel Noriega'yı kaçırp ABD'ye götürdü yıllarca zindanda yatırdı. O zaman da şimdi Venezuela'yı suçladığı gibi uyuşturucu iddiasını kullandı. Afganistan, Irak, Suriye ve şimdi de İran'a yönelik de benzer savaş ve işgal politikaları sürdürüldü, sürdürülüyor. ABD kriminal yöntemlerle bağımsız devletlere müdahale edip iktidarları deviriyor, işgal ediyor. Kendisini dünyanın jandarması sanıyor, öyle davranıyor ve kimse durduramıyor.

Yaşananlar, Sovyetler Birliği ve Dünya Sosyalist Sisteminin olmadığı koşullarda dünya halklarının ne derece sahipsiz kaldığını gösteriyor. Bu durumda Rusya, Hindistan, Çin gibi ABD ile ekonomik ve siyasi rekabet içinde olan devletlere önemli görevler düşüyor. Türkiye "dostum Maduro"ya bakalım nasıl sahip çıkacak, efendisi terörist Trump'a nasıl karşı çıkacak? ABD New York Güney Mahkemesi Nikolas Maduro'yu hangi hakla, hangi uluslararası hukuk kurallarına göre yargılayabilir?

Bir bağımsız devletin başkentini basmak, devlet başkanını eşi ile kaçırmak ve kendi ülkesine götürmek en yalın biçimi ile Uluslararası Terörizmdir.

Türkiye'nin tüm ilerici, devrimci, barış güçleri, demokratlar, sosyalistler, komünistler ayağa kalkalım. ABD Konsolosluklarını, Büyükelçiliklerini direniş ve protesto alanına çevirelim. TC iktidarını ABD'ye tepki göstermesi için Saray ve TBMM önünde protestolar ile sıkıştıralım.

Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan ve çalışan Türkiyeli devrimciler, demokratlar, sosyalistler, komünistler; Bulunduğunuz ülkelerin devrimci güçleri ile komünistleri ile protestolara katılın, ABD Elçiliklerinde protesto eylemlerine dahil olalım. AB iktidarları ABD'nin terörist politikalarını destekliyor. Onlara tepkimizi gösterelim.

- Kahrolsun ABD Emperyalizmi!
- ABD'nin ve Ortaklarının Uluslararası Terörizmine Dur De!
- BM Derhal Müdahale Etmelidir!
- Rusya, Çin, Hindistan Hemen Harekete Geçin!
- Yaşasın Uluslararası Dayanışma! ■

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
3 Ocak 2026

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

Sürekli Savaş Hâli (I)

Emperyalizmin değişen dünya koşullarını lehine çevirme çabaları üzerine

□ Murat ÇAKIR

Hiç kuşku yok: İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan dünya düzeninden eser kalmadı. 1973 Şili faşist darbesiyle başlatılan, 12 Eylül 1980’de Türkiye’de lokal laboratuvarı kurulan, nihâyetinde 1989/1990 devinimleriyle büyük ivme kazanan emperyalist karşıdevrim süreci artık dünya çapında sürekli savaş hâline dönüşmüş durumda. Dünyanın nükleer cehennem hâline gelme ve her türlü canlının insanlık tarihinde şimdiye dek görülmemiş bir kitlesel kırımına maruz kalma tehlikesi ile karşı karşıyayız. Emperyalist güçler arasında keskinleşen çıkar çelişkileri ise bu tehlikeyi akut seviyeye getirmiştir.

Egemen sınıflar, bilhassa emperyalist ülkelerin tekeli burjuvazileri, dünya ekonomisinin merkezinin hızla Asya’ya kaymasına ve etki alanı kaybına askeri-sınai kompleksi güçlendirip, ülke ekonomileri ile toplumsal yaşamın her alanını militarizmin güdümü altına sokarak yanıt veriyorlar. Liberal söylem de silahlanmanın aşırı artışının merkez kapitalist ülkelerde kronikleşen sanayisizleşmenin “panzehiri” olacağını iddia ediyor ve korku toplumları hâline gelmiş olan Batı kamuoyunu buna ikna etmeye çalışıyor. Emperyalist yayılmacılığın, sürekli savaş hâlinin ve kapitalist üretim tarzının yol açtığı ekonomik-ekolojik felaketlerin doğal sonucu olan kitlesel göç ve mültecilik “Batı medeniyetinin karşı karşıya kaldığı en büyük tehdit” olarak lanse edilip, ırkçı-milliyetçi-faşist hareketler palazlandırılarak toplumsal direniş mekanizmaları atomize edilmeye çalışılıyor.

Bu yazıda liberal söylemin propagandasını yaptığı “silahlanma sanayisizleşmenin panzehridir” iddiasına yoğunlaşacak ve gerçeklerle uyuşmadığını kanıtlamaya çalışacağız.

Ama önce emperyalist ülkelerin tekeli burjuvazilerini kaygılandıran ve şimdi olduğu gibi davranmaya zorlayan

bir gerçeğin altını çizmeliyiz: **Martin Wolf**, 22 Kasım 2003 tarihli The Financial Times gazetesinde yayımlanan “Asia is Awakening” [Asya uyanıyor] başlıklı makalesinde şu tespiti yapıyordu: “Avrupa dünya ekonomisinin dünü, ABD bugünü, Çin ise yarındır”. Wolf’un 2003’te öngörü biçiminde yaptığı bu tespit, günümüz dünyasının tartışmasız gerçeği olmuştur. Çin Halk Cumhuriyeti’ni asıl rakibi olarak gören ABD emperyalizmi tarafından ilân edilmemiş Üçüncü Dünya Savaşının “çocuk masasına” oturtulmuş Avrupalı emperyalist güçler ise, değişen dünya koşulları ve Trump yönetiminin artan baskıları altında aşırı silahlanmaya yönelerek çıkış yolu aramaktadırlar.

Yaşlı kıtanın riskleri

Ancak askeri güç açısından ABD’ne yetişmeleri neredeyse olanaksız olan Avrupalı emperyalist ülkeler, aşırı silahlanmanın yol açtığı borç tuzağından da kurtulamamaktadırlar. Kısa bir süre önce IMF tarafından yayınlanan bir analizde, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin borçlarının “hızla reformlar – sermaye lehine olarak okuyun – gerçekleştirilse dahi, bazı ülkelerde devletin rolünün esas itibarıyla yeniden değerlendirilmesi zorunlu olacaktır” vurgusu yapılmıştı. IMF, AB üyesi ülkelerin borçlanma oranının 2040 yılına kadar yurtiçi GSMH’nin yüzde 130’unu aşacağından hareket ettiğini belirtiyor. Halihazırda 27 AB üyesi ülkeden on ikisinin borçlanma oranı yüzde altmışı aşmış durumda. Kaldı ki borçlanma oranı yüzde yüzü aşan Fransa, İspanya ve İtalya gibi merkez kapitalist ülkeler bunlar arasında sayılmıyor.

Gerçi ABD 2024’te 35,8 trilyon, 2025’te ise (tahmini) 38,3 trilyon doları bulan devlet borçlanması ile dünyanın en yüksek borçlanma oranına sahip ülke, ancak ABD doları sayesinde borçlanmanın yükünü hafifletebilmekte ve sonucunda enflasyonu diğer ülkelere ihraç edebilmektedir. Bu olanağa sahip olmayan Avrupa ülkeleri, Almanya örneğinde olduğu gibi, borç yükünü sosyal giderleri azaltıp,

ücretli emek üzerindeki baskıları artırarak taşımaya çalışıyorlar.

Madem Almanya örneğinden bahsettik, o halde yazımızın konusunu da Almanya örneğinde irdelemeye devam edelim. Almanya tekeli burjuvazisinin medyadaki “amiral gemisi” FAZ gazetesi bile ÇHC ekonomisi ile Trump yönetiminin “önce Amerika” politikasının arasına sıkışmış olan Alman ihracat modelinin ciddi bir varoluş krizinde olduğunu vurguluyor. Üst üste iki yıl gerçekleşen negatif büyüme, sanayi işletmelerinin kapanması veya üretimlerinin başka ülkelere taşınması ve sanayide kitlesel işten çıkarmaların olağanlaşması bunun göstergesi olarak sunuluyor. Ve devamında da Federal Hükümetin karar altına aldığı 1945 sonrası en büyük silahlanma atağının “ekonomik büyümeye” yol açacağını ileri sürerek, Merz hükümetinin militarist politikalarına alkış tutuyor.

Alman emperyalizmi, ABD ile arasında keskinleşen çelişkileri Avrupa’nın mutlak öncü gücü olma hedefi için kullanıyor. Bu yöndeki en büyük propaganda desteğini ise NATO Genel Sekreteri **Mark Rutte**’den alıyor. Rutte, 11 Aralık 2025’te Berlin’de düzenlenen bir “güvenlik” konferansında, “Biz Rusya’nın bir sonraki hedefiyiz ve şimdiden tehlike altındayız” uyarısını yapıp, Almanya’nın “öncülüğü savunmamız için vazgeçilmezdir” diyerek Merz hükümetine arka çıktı. Almanya’nın Federal Ordu için yaptığı harcamaların “olağanüstü” olduğunu belirten Rutte, Almanya’nın “savunma ve sanayiye bakışını esas itibarıyla değiştirip, silahlanma üretimini artırarak NATO’nun itici gücü hâline” geldiğini söyledi.

Silahlanma ekonomik büyümenin motoru olabilir mi?

Böylesi propagandif söylemler kamuoyunu etkisi altında tutmayı amaçlayan Federal Hükümet için önemli bir katkı olarak görülüyor. Burjuva medyası da bu söylemleri ve Federal hüküme-

tin “Trump’a rağmen dik durduğu” açıklamalarını manşete taşıyor. Nitekim CDU’lu Federal Ekonomi Bakanı **Katherina Reiche** Alman sermayesinin bir başka “amiral gemisi” olan Handelsblatt gazetesine verdiği demecinde, silahlanmanın “Almanya için ekonomik ve teknolojik bir fırsat ve istihdam motoru olacağını” söyleyerek, gerekli bütçelerin sağlanabilmesi için “sosyal giderlerin daha da kısıtlanmasının ve çalışanların abartılı ücret beklentilerinden vatan savunması için feragat etmelerinin zorunlu olduğunu” vurguluyordu.

Federal hükümetin diğer ortağı olan SPD de benzer vurguları yaparak Alman sendikalarının militarist politikaların destekçileri olmalarını sağlıyor. Gerek SPD’ye yakın düşünce kuruluşları ve Friedrich-Ebert-Vakfı gerekse de başta IG Metall olmak üzere tüm sendika yönetimleri silahlanma harcamalarının olumlu büyüme etkisinde bulunacaklarını belirtiyorlar. Otomotiv sanayinin ve tedarikçilerinin silah ve askeri araç üretimine geçişleri bizzat sendikalar ve işyeri işçi temsilcilikleri tarafından destekleniyor. Osnabrück’te ve Görlitz’te tramvay yerine zırhlı araç üretimine geçilmesi veya Gifhorn, Salzgitter ve başka sanayi mevkilerinde benzer üretim planlarının yapılması, sendikaların doğrudan desteği olmaksızın gerçekleştirilemezdi.

Peki, özellikle sendikaların “silahlanma istihdam motoru olacak, çalışanların işyerlerini güvence altına alacak” iddiaları ne kadar doğru? Aslında salt ekonomik açıdan baktığımızda bu iddiaların ve “silahlanma sanayisizleşmenin panzehiri” olduğu denkleminin yanlışlığını görebiliriz. Bir kere silahlanma yatırımları, yüksek derecede tekelleşmiş dünya silah pazarının hakimiyeti ABD’nde olduğundan, büyük bir bölümü Almanya işçi sınıfının cebinden çıkan vergilerle ABD silah tekellerinin kârlarını ve hissedarlarına dağıtılan temettülerin finanse edilmesi anlamına gelmektedir. Scholz hükümeti döneminde karar altına alınan 100 milyar

Euro'luk özel silahlanma fonunun neredeyse yarısının ABD'nden alınan savaş uçaklarına ödenmiş olması bunu kanıtlamaktadır.

İkincisi; Askeri veya sivil alanda olsun, devlet harcamalarının her zaman doğrudan ve dolaylı büyümeye yol açtığı doğrudur. Silahlanma yatırımları, aynı sağlık yatırımlarının ilaç sektörünü canlandırması gibi, çelik üretimini canlandırır. Ancak üretilen silahlar ölü tüketimdir, çünkü bir kez üretildikten sonra silahlar ortalıkta durur – elbette bir savaşta kullanılmazlarsa. Gerçi sürekli savaş hâli askeri-sınai kompleks için sürekli bir ihtiyaç durumu yaratır, ama silahlanma yatırımları kapitalist büyümeyi daha yüksek bir basamağa taşımaz.

Diğer tarafta eğitim, sağlık, konut alanlarına veya ekoloji yönelimli sanayi politikasına yapılan devlet yatırımları daha yüksek “*çarpan etkisine*” sahip olduklarından, daha yüksek büyüme ivmesi yaratırlar. Örneğin Almanya’da eğitim ve sağlık alanındaki kamu harcamalarının büyüme etkisinin, “*savunma*” alanındakinden neredeyse üç kat, çevre yatırımlarından ise iki kat yüksek olduğu devletin resmi verileriyle kanıtlanmıştır. Dolayısıyla eğitim, sağlık ve konut gibi sosyal alanlara yapılan yatırımlar, silahlanma bütçesini artırmak ve devlet borçlarının ödenmesi için ne kadar kesintiye uğrarsalar, dağılım işçi sınıfı ve halkın ezici çoğunluğu aleyhine o denli değişir. Nihâyetinde silahlanma ile halkın ödediği vergiler uluslararası mali sermayenin ve silah tekellerinin kârları için harcanmış olur.

Üçüncüsü, silahlanmaya ayrılan bütçelerin istihdam üzerindeki etkisinin ihmal edilebilir düzeyde olmasıdır. Silahlanmanın “*istihdam motoru*” olacağı iddiası, sivil sanayide yaşanan işyeri kayıplarının telafi edilememesiyle yalanlanmıştır. Alman devletine yakın olan kuruluşların yaptıkları araştırmalar, silahlanma yatırımlarının önümüzdeki yıllarda 200 bin civarında yeni işyeri yaratacağını öngörüyor. Ancak sadece otomotiv sektöründe, ki tedarikçiler bu sayının dışında, 2019’dan bugüne kadar 245 bin işçi yerlerine yenileri alınmadan işten çıkarıldı. Aynı şekilde otomotiv sektörünün tedarikçileri de krizden etkilenecek işçi çıkartmalarına başladılar. Sivil üretim tedarikçileri arasında artan konkordato açıklamaları, işten çıkarmaların çoğalacağını gösteriyor. Kaldı ki yapay zeka, robotik ve otomasyon alanındaki de-

şimler klasik sanayi işyerlerinin sayısını zaten azaltacak.

Dördüncüsü ise; silahlanma bütçelerinin sivil üretimin aleyhine olmasıdır. Yani silahlanma sivil tüketim mallarının kısıtlaşmasına yol açar. Arzın kısıtlaşmasının sonuçları ise kendini işçi sınıfının yaşam standartlarının düşmesi ile gösterir. Zamanında Otto Bauer’in dediği gibi: “Ne kadar tasarruf edilirse edilsin, kapitalist devlet silahlanma için gereken bütçeyi başka yerlerden tasarruf ederek karşılayamaz. Militarizm için yapılan harcamalar açığı büyütür ve devlet açığı kapatmak için vergileri artırmak zorunda kalır”. Nihâyetinde ellerine daha az para geçen işçiler çamaşır, ayakkabı, kitap ve diğer gündelik ihtiyaçlara daha az para harcar. Ve bu durum tüketim mallarını üreten sanayi dallarını da olumsuz etkiler. Silah üretimi belirli bir istihdam yaratacaktır şüphesiz, ancak sivil üretimde yok edilen işyerleri bu etkiyi sıfırlayacaktır. Sonuç itibarıyla silahlanma salt ekonomik açıdan bakıldığında dahi sıfır toplamı bir denklem olmaktan ileri gidemez.

Beşincisi, ekonominin öncelikli olarak silahlanma ve savaş stratejilerine odaklı yönetimi, sermaye birikimi açısından önemsiz olmayan yenilenme yeteneklerini de kısırlaştırmasıdır. Çünkü sürekli savaş hâline odaklı bir ekonomi politikası mühendislik bilgisi, üniversite araştırmaları gibi toplumsal kaynakları sivil hedeflerden uzaklaştırmaktadır. Almanya’daki üniversitelerin sadece askeri projeler için bütçe bulabiliyor olmaları ve silah tekellerinin kontrolü altına girmeleri, akademinin sivil ve sosyal alanlardaki körelmesine neden olmaktadır.

Sonucunda, Almanya örneğinde görülebildiği gibi, silahlanma ile bir ülkenin sanayi tabanının kaybı arasında çok yakın bir bağlantı olduğundan, silahlanma politikasının “*panzehir*” değil, sanayi-

sizleşmenin itici gücü olduğu tespitini yapabiliriz. Aslına bakılırsa 1945 sonrası kapitalist gelişme süreci de bunu kanıtlamaktadır: Almanya’nın en gelişmiş merkez kapitalist ülkeler arasında olmasının temel nedenlerinin başında savaş sonrası uzun bir süre silahlanma harcamalarını düşük tutması gelmektedir. Almanya, silah üretimine yüksek bütçeler ayırıp, hızlı bir sanayisizleşme süreci yaşayan Britanya ve Fransa’nın aksine sivil üretimde uzmanlaşarak sanayisizleşme sürecini yavaşlatabilmiştir. O açıdan Almanya ve öncülüğündeki Avrupa Birliği’nin kısa vadede sermaye birikimi ve yoğunlaşmasına katkı sağlayacak, ama orta ve uzun vadede ekolojik, ekonomik, sosyal felaketlere ve büyük bir birikim buharlaşmasına yol açacak olan aşırı silahlanma politikasıyla kendi sanayilerinin mezarını kazmakta oldukları söylenebilir.

Silahlanmanın toplumsal sonuçları

Silahlanma ve dolayısıyla savaş ekonomisi politikaları, Almanya toplumsal ve siyasal solunun basiretsizliği sayesinde egemen sınıfların kamuoyu görüşü üzerinde mutlak tahakküm kurmalarını sağlamaktadır. Aslına bakılırsa özellikle Yeşiller partisinin iktidar ortağı olmasıyla hızlanan militaristleşme sarmalına toplumsal rıza sağlanması için Almanya çoğunluk toplumu, iktidara gelen federal hükümetlerce mütemadiyen hazır hale getirildi. Göçmen ve mülteci düşmanı politikalar, bilinçli bir şekilde genişletilen kurumsal ayrımcılık, ırkçı-milliyetçi-faşist hareketlerin palazlandırılması bu hazırlamanın kaldıraç etkisi olarak kullanıldı ve kullanılmaya devam ediyor.

Halihazırda tek tipleştirilen kamu kanalları ve burjuva medyası gerek Ukrayna savaşı konusunda “*demokrasimizi ve değerlerimizi korumak*” ve “*Rusya’nın hazırlandığı saldırı savaşına karşı*

savunmamızı güçlendirmek” safsatasıyla aşırı silahlanmanın ne kadar önemli olduğunu propaganda ederek, gerekse de İsrail konusunda Filistin ile dayanışmayı “*Antisemitizm*” suçlamasıyla kriminalize ederek Almanya çoğunluk toplumunu savaşlara hazırlamaktadırlar. Artık tam teçhizatlı Alman polislerinin yaşlı-genç demeden Filistin atkısı taşıyanları tartaklayarak gözaltına alması, Federal Ordunun şehir içinde “*teröristlerle mücadele tatabikatları*” düzenlemesi, antifaşistlerin mahkemelere çıkartılması ve “*savaş yerine diyalog*” diyen gazetecilerin aforoz edilmeleri Berlin Cumhuriyeti’nin olağan durumu hâline gelmiştir.

Böylelikle Almanya çoğunluk toplumunda daha sonraları düzeltilmesi çok zor olacak yapısal bir sabitleme yaratılmaktadır. Sendika yönetimleri dahil, neredeyse hiç kimse var olan sorunların gerçek nedenlerini sorgulamamaktadır. Sorgulayanlar ise “*Avrupa düşmanları*” veya en hafif tabirle “*Rusya’nın, Çin’in, İran’ın veya Hamas’ın yalanlarına kanan naif insanlar*” olarak karalanmakta, medyada, kurumlarda ve akademide sorunlara eleştirel yaklaşanlar işten çıkartılmaktadırlar. Genç nüfusa zorunlu askerlik tartışmalarıyla “*vatana hizmet etmelisin*” baskısı yapılırken, işçilerden ücretlerinden ve haklarından “*vatan savunması için*” feragat etmeleri istenmekte, zaten yeterli olmayan aylıklarını bir nebze düzeltmek amacıyla çöpten şişe toplayan emeklilerin ihtiyaç duydukları ilaçlarda kısıtlama yapılması ve emeklilik yaşının 70’e çıkartılmasının gerekli olduğu savunulmaktadır. Basında “*Yaşları yüksek olanların yaşamını uzatmak zorunda mıyız?*” diye soran muhafazakâr milletvekillerinin sözleri yayınlanarak, Hitler faşizminin “*yaşamaya değeri olmayanlar*” yaklaşımının bir benzeri tartışmaya açılmaktadır.

Sonuç itibarıyla silahlanma ve savaş ekonomisi burjuva toplumlarında faşistleşme süreçlerini tetikleyecek ve zaten parlamenter diktatörlüklere dönüşmüş olan burjuva parlamenter sistemleri faşist partileri iktidar veya iktidar ortağı olma olanaklarını genişletecektir. Sürekli savaş hâli, açık faşist diktatörlüklere giden yolun taşlarını döşeyen bir faktör olarak insanlığın önünde duran en güncel tehlikedir. Ancak emperyalizm böylelikle değişen dünya koşullarını lehine çevirebilecek midir – işte bu sorunun yanıtı henüz belli değildir. ■

Dert sadece petrol mü? (II)

Trump yönetiminin “Ulusal Güvenlik Stratejisi” ile başlattığı yeni dönem üzerine

□ Murat ÇAKIR

ABD emperyalizminin Venezüella saldırısı, kısa süre önce kamuoyuna duyurulan yeni “Ulusal Güvenlik Stratejisinin” (UGS) ilanından hemen sonra gerçekleştirildi. Böylelikle 2026’nın ilk günlerinde emperyalist saldırganlığın niteliksel açıdan farklı yeni dönemi başlatılmış oldu. ABD’nin her açıdan uluslararası hukuka aykırı devlet terörizmi, Başkan Maduro ve eşinin kaçırılması, “Monroe-Doktrininin” hortlatılması ve Venezüella’nın devasa petrol rezervlerini ele geçirme hedefleri üzerine çokça yazıldı-çizildi. O nedenle bu yazıda ABD’nin yeni UGS ve hedeflerini irdelemeyi deneyeceğiz.

Ama önce Trump yönetiminin bazı özelliklerinin altını çizmek gerekiyor. Trump’ın ilk kez ABD Başkanı seçilmesinden sonra kaleme aldığımız bir makalede “ABD tekeli burjuvazisinin hükümeti siyasi temsilcileri aracılığıyla değil, doğrudan ve bizzat kendisinin yönetmeye başladığı” tespiti yapmıştık. Nitekim ikinci Trump hükümetinin bazı üyelerine bakmak bu tespitemizi teyit edecektir: Başkan Yardımcısı **JD Vance** uluslararası mali piyasalarda faaliyet gösteren Narya Capital’in sahibi. Dışişleri Bakanı **Marco Rubio** hukuk danışmanlık şirketi Rubio Consulting ve Florida Strategic Consultans ile büyük ABD tekeline hizmet veriyor. Maliye Bakanı **Scott Kenneth Homer Bessent** milyarlarca dolar kâr yapan Key Square Group adlı Hedge fonunun kurucu sahibi. İçişleri Bakanı **Douglas Burgum** gayri menkul tekeli Kilbourne Group kurucu sahibi ve Arthur Ventures adlı yatırım tekeli-nin ortağı. Enerji Bakanı **Chris Wright** Kuzey Amerika’nın ikinci büyük kaya gazı şirketinin sahibi ve nükleer teknoloji, madencilik ve mineral hakları üzerine kurulu birçok tekelin yönetim kurulu üyesi. Eğitim Bakanı **Linda M. McMahon** ise 2017’de Forbes dergisi tarafından 2,8 milyar dolarlık servetiyle listelenmiş-

ti. Hâlen Trump Media & Technology Group şirketinin yönetim kurulu üyesi. Aşırı Hristiyan kökten dincisi ve Haçlı Seferlerini başlatarak dünyayı Hz. İsa’nın dönüşüne hazırlamak gerektiğini savunan Savaş Bakanı **Peter Brian Hegseth**’i ve mal varlığını burada saymayı gereksiz görüyoruz.

ABD’yi sahibi olduğu bir tekel gibi yöneten Trump bu nedenle kimi Batılı siyasetçi gibi, insan haklarını veya demokrasiyi korumak gibi söylemleri kullanmadan asıl amacının ne olduğunu doğrudan söylüyor: Dünyanın en büyük petrol rezervlerine engelsiz ulaşım, jeopolitik hegemonya ve giderek Çin ile Rusya’nın etki alanı haline gelen bölgelerde ABD çıkarlarının her türlü araçla korunması. Trump Venezüella saldırısı sonuçlandırıldığına verdiği basın demecinde, “Önce Amerika” doktrininin enerji ve hammadde kaynaklarını askeri korsanlıkla gasp etmek anlamına geldiğini saklamadı bile. Dahası uluslararası hukukun ayaklar altına alınmasının yeni olağan durum olduğu sinyali vererek, diğer ülkelere “ya boyun eğeceksiniz ya da askeri şiddete maruz kalacaksınız” tehdidini savurdu.

Yeni dönemin ve UGS’nin özellikleri

“Tanrının verdiği doğal haklarıyla [...] sonsuza dek” dünya liderliğini hedefleyen UGS, “ülkemizin hiç olmadığı kadar büyük olması” için şu ilkeleri belirliyor:

“Ordu: Ulusal çıkarlarımızı korumak için, dünyanın en güçlü, en ölümcül ve teknolojik olarak en gelişmiş ordusuna sahip olmak istiyoruz. Kendi kuvvetlerimizin kayıplarını mümkün olduğunca az tutarak savaşları önlemek veya gerekirse hızlı ve kesin bir şekilde kazanmak için bu orduyu kurmak, eğitmek, donatmak ve kullanmak istiyoruz.

Ekonomi: Dünyanın en güçlü, en dinamik, en yenilikçi ve en gelişmiş ekonomisine sahip olmak istiyoruz. Bu, küresel liderliğimizin temel taşı ve ordumuzun

ihtiyacı olan askeri üretim için de en sağlam endüstriyel temele sahip ekonomidir.

Enerji: Sadece ABD’nin ekonomik büyümesi için değil, aynı zamanda önde gelen ihracat sektörlerimizden biri olarak, dünyanın en sağlam, en üretken ve en yenilikçi enerji sektörüne sahip olmak istiyoruz.

Yumuşak güç: Birleşik Devletleri ulusal çıkarlarımız için tüm dünyada etkimizi yayabileceğimiz eşsiz bir yumuşak güç olarak korumak istiyoruz. Uzun vadeli ulusal güvenlik ancak zihinsel ve kültürel sağlıkla, yani din, vatanseverlik, aile ile mümkündür. [...] Bunun için şanlı başarılarımızı ve kahramanlarımızı onurlandırmak ve yeni bir altın çağa bakmak istiyoruz.”

Özetleyecek olursak, bu ilkelerden ABD tekeli burjuvazisinin Trump önderliğindeki daha genç ve daha agresif bir fraksiyonunun temelde yeni bir şey yapmak istemediği okunabilir. Aslında yapılan şey, ABD emperyalizminin geleneksel uygulamalarının daha açık bir şekilde dile getirilmesi ve başlangıca, yani en uzun süre geçerli olan uygulamalara geri dönmek istenmesidir. Ancak bu sermaye fraksiyonunun UGS’nde kendisini ifade eden farklılığı, ekonomik gücün artık askeri gücün arka plan koşulu olarak değil, asıl ön koşul olarak ele alınmasıdır. Yani merkezi sorun askeri yeteneklerin nasıl kullanılacağı değil, acil durumda bu yeteneklerin kalıcı olarak, yeterli miktarda ve teknolojik kalitede sağlanıp sağlanamayacağına dairdir.

Diğer taraftan UGS caydırıcılığı dursal kriz yönetimi olarak değil, üstün askeri gücün dayandığı kalıcı ekonomik-teknolojik üstünlük olarak algılanmaktadır. Strateji belgesi ekonomik ve teknolojik üstünlüğü “büyük bir savaşı önlemenin en güvenli yolu” olarak tanımlamakta ve uzun vadede Hint-Pasifik bölgesindeki rekabeti kazanmanın zorunluluğunu vurgulamaktadır. Belge bununla birlikte Hint-pasifik bölgesinde Çin Halk Cumhuriyeti ile olan rekabeti bir savaş mantığıyla

la değil, uzun vadeli güç rekabeti olarak tanımlıyor. Bu rekabette askeri üstünlüğe ise uzun vadeli ekonomik ve teknolojik hazırlıkların sonucunda ulaşılabileceği belirtiliyor.

Strateji belgesini telgraf biçiminde özetleyecek olursak, şu sonuçlara varabiliriz: **Birincisi**, ABD emperyalizmi “dünya jandarmalığından” vazgeçmektedir. Soğuk Savaş sonrası “dünya jandarmalığının” gerektirdiği aşırı askeri genişleme bir hata olarak görülüyor. **İkincisi**, ekonomik ve jeopolitika bağlamında “Önce Amerika”, yani sanayi politikası, gümrükler, enerji bağımsızlığı ve teknolojik üstünlük dünya lideri olmanın temeli olarak görülüyor. **Üçüncüsü**, batı yarım kürenin kontrolünün “temel, yaşamsal ulusal çıkar” haline getirilmesidir. Böylelikle stratejik iç alan ve genişletilmiş güç üssü olarak tanımlanan batı yarım küresinin, salt kontrol edilebilir halde değil, siyasi kontrol altındaki ekonomik yoğunlaşma ve stratejik kullanılabilirlik alanı olarak aktif biçimde düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Bunun için kullanılan anahtar sözcükler istikrar, göç kontrolü, sınır ötesi suçlarla mücadele, düşmanca saldırıların önlenmesi, ABD dışı aktörlerin stratejik varlıklara sahip olmalarının engellenmesi, kritik tedarik zincirlerinin korunması ve stratejik coğrafyalara erişimdir. Batı yarım küre aynı zamanda üretim alanı, tedarik zincir üssü ve ABD tekelleri için bir nevi iç pazar olarak tanımlanmaktadır.

UGS’nin dünya üzerindeki etkileri

Strateji belgesinin **dördüncü** özelliği, batı yarım küre bağlamında sürekli “yarım küre dışı rakiplerden” bahsetmesidir. Burada öncelikli olarak altyapı projeleri, kredi gücü, tedarik zincirlerindeki rolü ve ekonomik etkisini siyasi kaldıraçlara dönüştürme yeteneğiyle Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve ikincil olarak Rusya Federasyonu (RF) kastedilmektedir. Buradaki temel hedef batı yarım küresinde ABD dışındaki güçlerin askeri ve/veya

yapısal güç pozisyonu oluşturmalarını engellemektir. Belge bunun için askeri gücü kalıcı bir müdahale aracı olarak değil, “düzeni” sağlamak için bir tehdit unsuru ve seçici müdahale olanağı olarak tanımlamaktadır.

Beşinci özellik Avrupa ile ilgilidir: Strateji belgesi Avrupa’yı stratejik ve tarihsel önemi azalmış “dış alan” olarak nitelendirmektedir. Avrupa, bilhassa Avrupa Birliği artık eşit düzeyde stratejik bir çekirdek alan olarak değil, aşırı düzenlenmiş, siyaseten tükenmiş, stratejik olarak harekete geçemeyen, ulusötesi kurumları tehdit olarak algılayan zayıf ve sorunlu bir bölge olarak görülmektedir.

ABD emperyalizmi Avrupa’yı şekillendirici veya düzen kurucu bir aktör olmaktan ziyade, işlevsel, ABD’ye katkıda bulunması ve yüklerini hafifletmesi istenen bir dış alan olarak ele almaktadır. Batı yarım küredeki ABD hegemonyası açısından siyasi ve kurumsal olarak zayıflatılmış, millileştirilmiş bir Avrupa, ABD gücünün yoğunlaşmasına ve genişletilen güç tabanına katkı sunacak işlevsel “vasallar birliğine” dönüştürülmek istenmektedir.

O açıdan stratejinin asıl kaybedeni-nin Avrupa olacağı söylenebilir. ABD güçlerinin önemli bir kısmını Avrupa’dan çekerek, Avrupa’nın daha fazla maddi sorumluluk üstlenmesini istemektedir. Bu, Avrupa’nın Ukrayna savaşının maliyetini tek başına taşımak zorunda kalmasına ve dünya çapında Pazar payları kaybetmesine yol açacaktır. Dahası Trump yönetimi Avrupa’daki aşırı sağcı, ırkçı ve faşist hareketlere destek çıkararak Avrupa’nın burjuva hükümetleri üzerindeki baskılarını artırmaktadır. UGS Avrupalı devletlere sadece ABD vasallığı rolünü tanıyor. Aynı zamanda Avrupa’daki üretimin bir kısmının yüksek sübvansiyonlar ve düşük enerji fiyatları vaatleriyle ABD’ye çekerek, Avrupa’nın sanayisizleşmesi süreçlerini hızlandırmayı hedefliyor. Trump yönetimi bir tarafta Avrupa’da üretilen otomobillere, çelik ve alüminyuma gümrük vergileri yüklerken, diğer taraftan Avrupa Birliği ülkelerindeki dijitalleşirmeyi ABD’li tekelere bırakıp, Avrupa’yı pahalı ABD silahlarını ve kaya gazını daha fazla satın almaya zorluyor. Avrupalı emperyalistler ise kendilerine biçilen rolden pek hoşnut olmasalar da Trump yönetiminin peşine takılıp, söylenenleri (örneğin silahlanma giderlerini GSYİH’nin yüzde beşine çıkartma gibi) yerine getirmekten başka

çarelerinin olmadığını farkındalar. O nedenle dillerine pelesenk ettikleri “*insan hakları, demokrasi, uluslararası hukuka*” rağmen ABD’nin Venezüella saldırısını meşrulaştırıyorlar.

Strateji belgesi Asya’yı sistem rekabetinin ana muharebe alanı olarak görürken, Ortadoğu’yu vekiller ile düzenlemeyi hedefliyor. Belgenin Ortadoğu ile ilgili bir maddesinde şöyle denmekte: “*Ortadoğu’ya düşman bir gücün girmesini, petrol ve doğal gaz rezervlerine erişmesini ve deniz yollarındaki dar boğazları bloke etmesini önlemek istiyoruz.*” Bunun içinse öncelikli olarak İsrail’e “*baş vekillik*” rolü tanınıyor. İsrail’in yardımıyla “*genişletilmiş Ortadoğu’nun*” ABD tekellerine yeni yatırım alanı olarak açılması planlanıyor. Zaten halihazırda ABD’nin önde gelen dijital, savunma, enerji ve turizm tekelleri Körfez ülkelerindeki faaliyetlerini artırmış durumdadır. Körfez ülkeleri ise ABD’ye yüz milyarlarca dolarlık yatırımlar yaparak – kısa süre önce Suudi Arabistan devlet fonundan ABD silahlanma sanayine bir trilyon dolarlık yatırım anlaşması imzalandı – ABD emperyalizminin desteğinin süreklilik kazanmasını sağlıyorlar. O açıdan önümüzdeki dönemde bölgede bir nevi “*imparatorluk gücü*” olarak hareket eden İsrail’in genişleme amaçlı saldırılarını ve işgallerini artıracığından hareket edebiliriz.

Strateji belgesi aynı şekilde Afrika’da ve dünyanın “*batı yarım küre dışı*” bölgelerinde boşluklar aramakta, ancak bu konuda alınacak somut önlemlerden (!) bahsetmemektedir. Her halükarda ABD tekellerinin giderek artan nadir toprak elementleri ve kritik mineraller ihtiyacı, bu bağlamda ÇHC’nin Afrika’da geri püskürtülmesi hedefi, ABD’nin önümüzdeki dönemde bölgesel vekilleri üzerin-

den Afrika’daki angajmanını artıracığına işaret etmektedir. İsrail’in bağımsızlığını ilan eden Somaliland’ı ilk tanıyan ülke olması veya Birleşik Arap Emirlikleri’nin Körfez için merkezi öneme sahip ABD askeri üssü “*Gulf Air Warfare Center’a*” ev sahipliği yapması, bu yöndeki hazırlıkları teyit ediyor.

Trump yönetiminin aynı “*Gazze Barış Anlaşması*” ile çatışan tarafları bir araya getirip, “*barış*” veya “*ateşkes*” ilanı ile ABD tekellerinin yatırımlarını güvence altına alma yöntemini Afrika ve diğer bölgelerde de uygulamaya çalışacağından hareket edebiliriz. Trump yönetimi strateji belgesinde, nasıl Ermenistan ve Azerbaycan ile “*Sangesur Koridoru’nun*” uzun vadeli işletilmesini güvence altına aldıysa, benzer bir durumun Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Ruanda, Hindistan ve Pakistan, Tayland ve Kamboçya, Mısır ve Etiyopya, Sırbistan ve Kosova arasında da gerçekleştirilmesini öngörmektedir.

Tüm bu gelişmelerin Balkanlar-Kafkaslar-Ortadoğu-Üçgeninin merkezi ülkesi olan Türkiye’yi nasıl etkileyeceği ise başka bir yazının konusudur. Daha doğrusu bu sorunun yanıtını bulmak, Türkiye işçi sınıfının devrimci güçleri ve Kürdistan Özgürlük Hareketinin görevidir.

Sonuç itibarıyla ABD emperyalizminin strateji belgesiyle startını verdiği yeni dönem meşum ve karanlık yarınların habercisidir diyebiliriz. Emperyalist saldırganlık, son yazımızda değindiğimiz sürekli savaş hali ve emperyalist güçler arasında keskinleşen çelişkiler, dünya-mızı nükleer cehenneme çevirebilecek tehlikeler içermekte. Özellikle zayıflayan ve konum kaybetmekte olan Avrupalı emperyalist devletlerde, zaten parlamenter

diktatörlüklere dönüşmüş olan burjuva demokrasilerinin, açık faşist diktatörlüklere olmasa bile, faşistleşme süreçlerine kapı açması söz konusudur. ABD’nin strateji belgesi Avrupa ile dünyanın farklı coğrafyalarında insanlığın ezici çoğunluğunun aleyhine gelişmelere yol açacak, ekolojik felaketleri, dolayısıyla kitlesel göç hareketlerini tetikleyecektir. Bu ise merkez kapitalist ülkelerdeki çoğunluk toplumlarının faşistleşme süreçlerini hızlandıracaktır. Çeper ülkelerin egemen sınıfları ise daha baskıcı, daha otoriter yöntemlerle iktidarlarını güvence altına alma olanaklarına kavuşacaklardır. Kısacası, yeni bir “*Orta Çağ Karanlığı*” ile karşı karşıya kalmamız olasıdır.

Ancak beklenen bu karanlık ebedi olmayacak, o kesin. Bir kere ABD emperyalizminin geliştirdiği ve tüm dünyayı etkileyecek olan stratejisinin sınırları görülmektedir. Trump’ın başını çektiği genç ve agresif sermaye fraksiyonunun askeri güç, mülksüzleştirme, yatırımlar, vekil savaşçılar, rejim değişiklikleri ve ABD dışı güçleri engelle ile hegemonya kurma hesabının, batı yarım kürenin dışında bırakılan “*dünyanın geri kalanı*” tarafından boşa çıkartılması da olasıdır. “*Dünyanın geri kalanı*”, gücü zayıflayan Birleşmiş Milletlerin yanı sıra zaten yaklaşık otuz yıldır kademeli olarak kendi kendini organize edebilmektedir. ABD son otuz yılda gerek Rusya’yı çevreleme stratejisi ve vekil savaşçı Ukrayna’nın direnişiyle sınırlamaya çalışmasına, gerekse de Hint-Pasifik bölgesinde kurduğu yeni ittifaklarla ÇHC’nin etki alanını kısıtlamak istemesine rağmen, bu girişimlerinde başarısız oldu. ABD’nin hegemonyasında çoktan çatlaklar oluştu. O açıdan Trump yönetiminin strateji belgesi bu durumun kabulünün ve “*Avrupalı dostlarının*” aleyhine bu durumdan avantajlar elde etme istemesinin bir ifadesi olarak da okunabilir.

UGS ulaşılmak istenilen hedeflerin ne kadarını gerçekleştirebilecektir? İşte bu tam bir muammadır. Değişmekte olan dünyaya baktığımızda BRICS, CELAC (Latin Amerika), FOCAC (Afrika), SCO (Asya) ve EEF (Doğu Asya) formatlarıyla “*dünyanın geri kalanının*” askeri olmayan, ekonomik iş birliğine dayanan, küresel olarak genişleyen ve derinleşen çok kutupluluğu oluşturmakta olduğunu görebilir. Bu çok kutupluluk ABD ve Avrupa emperyalist güçlerinin karşı koyamayacakları alternatif yapılar oluşturmaktadır. Bu ise Batılı emperyalistleri çok daha tehlikeli hale getirmektedir.■

Kurucu Sahibi ve İlk Sorumlu Müdürü: K. Tayfun Benol
(10.10.2015'de Ankara Katliamı'nda Kaybettik)

Önemli not: İşsiz, emekli, engelli, öğrenci ve devrimci siyasi tutsaklara ücretsiz abonelik

TKP 7. Kongresi Hakkında Birkaç Söz: “Komünizm İnsan İçindir”

□ Veysi SARISÖZEN

TKP 7. Kongresi hakkında bir değerlendirme konusuna girmeden önce, bu Kongre'yi neden heyecanla karşıladığımı öznel siyasi hayatımın kısa özetiyle anlatmaya çalışacağım.

7. Kongreyle ilgim, yalnızca 1974 yılında TKP saflarında yer almış olmamdan ya da TKP'nin legal kolu TİP'e 1962 sonu ya da 63 başında partinin Zeytinburnu ilçesinde üye olmamdan ibaret değil. Bir tesadüf sonucu Antakya'da doğmuş ve tüm gençlik yıllarımı bu şehirde geçirmiş olmamla ilgili. O halde Antakya hakkında birkaç söz söyleyeyim.

Antakya Suriye'nin İskenderun Livasına bağlı bir şehirken Fransa tarafından işgal edilmişti. İşgal boyunca bu şehirde yaşayan çocuklar, çok sonra benim de okuduğum Antakya Lisesi'nde Fransızca eğitim görmüşlerdi. Türk devletinin Suriye Livası'nı ilhak etmesine kadar Antakya halkı bu devletin eğitim sisteminin etkisi altında kalmamıştı. Arap-Türkmen-Kürt-Ermeni-Rum-Yahudi kültürüyle, Alevi, Sünni, Ortodoks, Katolik-Hristiyan, Musevi dinleriyle Fransız kültürünün iç içe geçtiği bir ortamda manevi şekillenmesini gerçekleştirmişti. Evimizin duvarında “*Tavus Kuşunu*” resmeden bir halı olduğunu ve evimizin Yahudi yıldızıyla süslü ikinci el mobilyalarını hatırlıyorum. Yolda karşılaşılan ahabplarını “*bonjour madam e mösyö*” diye selamlayan insanları da. Bunlara Nakşibendi şeyhinin torunu Sivaslı babamla, Selanik göçmeni Anneannemin ve “*İstiklal madalyalı*” ve Celal Bayar'ın hemşehrisi dedemin kızı

annemin zıt kültürel evliliğini de eklersem nasıl bir ortamın insanı olduğum aşağı yukarı anlaşılır. Benden küçük iki kardeşim Ayşe Nur ve Mehmet Arif artık yaşamıyor.

Üç kardeşin tüm hayatlarına Antakyalılığın damga vurduğunu söyleyebilirim.

Benim daha lise birinci sınıftan başlayarak TKP'yle ilişkim işte bu tesa-düfi Antakyalılığımın sonucudur.

Fransız işgalinin biricik olumlu sonucu Fransız komünistlerinin Antakyalı aydınlar üstündeki etkisidir. TKP tarihini didik didik edenlere işgal öncesi ve sonrası Antakyalı TKP'lileri araştırmalarını tavsiye ederim. Benim çocukluk yaşlarımda tanıdığım ilk TKP üyesi **Yalçın Özgönül**'dür. İleri yaşlarında 1970'li yıllarda faşistler tarafından evinin bahçesindeki bir ağaca asılarak hayatını kaybetti. Bisikletçi **Hikmet**'i, bana *Gazap Üzümleri* kitabını veren ismini unuttuğum Kasabımızı, TKP'nin sanıyorum *Yeryüzü* adlı legal dergisinin sorumlu müdürü Av. **Abidin** abiyi, *Taşlıtarla* isimli şiir kitabını yazan Antakyalı TKP'li büyük şair **Süleyman** abiyi, bu arada sonradan değişime uğrasa da yine TKP'li **Cemil Meriç**'i, beni bu saydığım TKP'lilerle lise ikinci ve üçüncü sınıflarda tanıştıran sınıf arkadaşım **Ataman**'ı rahmetle anıyorum.

Kısaca benim TKP'yle ilişkim, büyük bir tesadüfle Antakya'da doğmuş olmamın sonucudur. O nedenle Üniversite'ye ayak bastığım yıl, Anneannemin Sultanahmet'teki evinde uzun süre oyalanmadım ve Çimento Fabrikasının tam karşısında, az ilerisinde Emayetaş, sonra Bozkurt

Mensucat'ın yükseldiği Zeytinburnu Sümer Mahallesinde, Bulgaristan göçmeni **Salih Pehlivan**'ın gecekondusuna bitişik dükkandan bozma odasına taşındım ve TİP'nin gençlik kolunda çalışmaya başladım. İlk gözaltına alınışım 1963 yılında askeri tıbbiye öğrencilerinin **Brecht**'in *Sezuanın İyi İnsanı* adlı eserinin sahnelendiği tiyatroyu basmasına karşı protesto gösterisine katıldığım sırada gerçekleşti. O günden sonra Sansaryan Hanı'nın, Sultanahmet'in, Maltepe Zırlı Tugay hapishanesinin kıdemli misafirleri arasında öyle yıllar boyunca değil, kısa aralıklarla yer aldım. Enternasyonal marşını, bas bariton sesli, Vatan Partisi eski üyesi **Osman İşçi** yoldaştan 1960'lı yıllarda öğrenmiştim. İşçi **Mehmet Ülker**'i, **Hüseyin Kazancı**'yı, felsefe öğretmenliğinden tornacılığa terfi eden Zeytinburnu İlçe Başkanı **Cemal Güner**'i hasretle hatırlıyorum.

İşte TKP'nin 7. Kongresi haberini aldığım zaman ruh halimin öyküsü

böyledir. 7. Kongrede çocukluktan ilk gençliğe ayak bastığım yıllardaki hayalimin neredeyse yok olduğunu sandığım bir esnada 7. Kongre haberi-ni sevinçle karşılamam bu nedenledir.

Ama sevincimin daha büyük nedeni var. Çocukluk hayalim 1974'te TKP üyesi olduğum gün gerçekleşmişti, **İ. Bilen** yoldaşı, **Aram Pehlivan** yoldaşı, **Şekibe Yamaç** yoldaşı, Bulgaristanlı Türk enternasyonalistlerini, SBKP'li, SED'li, özellikle Slovakyalı komünistleri tanımıştım, ama ilk Atılım yıllarında elde ettiğimiz büyük başarılardan sonra, 12 Eylül darbesi ve Gorbaçovcu karşı devrimle birlikte diğer yoldaşlarla yüklendiğim krizli yıllardaki başarısızlığımızın sorumluluğu nedeniyle 7. Kongreyi toplayan bizden sonraki kuşağın TKP'yi “*bitti*” denilen bir noktadan “*bitmedi*” denilen bir noktaya getirmesini çocukluk hayalimin yeniden gerçekleşmesi olarak gördüm.

Yalçın abinin de ipin ucundayken sanki bugünleri görüyormuş gibi mutlulukla son nefesini verdiğini hayal etmekteyim.

Artık doksanıncı yaşa doğru seksen yılın birinci yılında 7. Kongreyi toplayan yoldaşlarımı minnet ve saygıyla kucaklıyorum.

TKP'li ömrümün doğrusu ve yanlışları ile sonuna doğru bana yaşama sevinci veren 7. Kongremizi selamlıyorum.

Yazım burada bitiyor. “*Hani 7. Kongreyi değerlendirecektin*” diye sorabilirsiniz. Değerlendirdim işte: Antakyalı bir çocuğun komünizm hayalini yeşerten bir Kongreden daha değerli ne olabilir? Komünizm insan içindir. ■